

By
Iisalmi

EMME ODOTA IHMEITÄ.
TEEMME NIITÄ.

TILINPÄÄTÖS 2019

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	4
1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	4
1.2 Hallinto	6
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
1.4 Kaupunkistrategia	13
1.5 Talous	16
1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset	25
1.7 Henkilöstö	29
1.8 Ympäristötekijät	30
1.9 Muut ei-taloudelliset asiat	31
1.10 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	32
1.11 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	32
1.12 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	35
1.13 Lisalmi-konsernin toiminta ja talous	37
1.14 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	40
1.15 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	40
1.16 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	41
1.17 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	44
2 Talousarvion toteutuminen	45
2.1 Keskusvaalilautakunta	46
2.2 Tarkastuslautakunta	47
2.3 Kaupunginhallitus	48
2.4 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	65
2.5 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	67
2.6 Tekninen lautakunta	77
2.7 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	89
2.8 Investointiosan toteutumisvertailu	92
2.9 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)	94
2.10 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)	96
2.11 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	97
2.12 Käyttötalousosan toteutumisvertailu	99
3 Tilinpäätöslaskelmat	102
3.1 Tuloslaskelma	102
3.2 Rahoituslaskelma	103
3.3 Tase (eliminoitu sis. vesilaitos)	104

3.4	Konsernituloslaskelma	105
3.5	Konsernitase	106
3.6	Konsernin rahoituslaskelma	107
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	108
4.1	Tuloslaskelman liitetiedot	109
4.2	Tasetta koskevat liitetiedot.....	110
4.3	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	114
4.4	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	115
5	Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat	117
6	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	119
7	Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tilinpäätös	123
8	Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	155
9	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	156

1 Toimintakertomus

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös on 1,0 milj. euroa ylijäämäinen. Verotulot kasvoivat 1,8 milj. euroa ja valtionosuudet kasvoivat 0,7 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2019 vuosikate 7,9 milj. euroa riittää niukasti kattamaan poistot. Kaupungin lainamäärä pieneni 6,3 milj. eurolla ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 2 590 euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna asukaskohtainen velka väheni 280 eurolla.

Kaupungin toimintamenot kasvoivat 6,4 milj. euroa ja toimintatuotot vähenivät 0,5 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstökulut toteutuivat 0,2 milj. euroa suurempina edellisvuoteen verrattuna. Toimintamenojen kehitys oli viime vuoden osalta selkeästi suurempi mitä kaupungin talousarviossa ja kaupunkistrategiassa on linjattu. Merkittävimmät toimintakulujen kasvuun vaikuttavat tekijät olivat ostetun erikoissairaanhoidon, perhepalvelujen ja varhaiskasvatuksen palvelusetelimenojen kasvu. Kokonaisuutena palvelutarpeet pystyttiin täyttämään sekä palvelut tuotettiin ja järjestettiin hyvällä tasolla.

Kaupungin investoinnit toteutuivat suunniteltua pienempinä. Merkittävimpiä investointeja olivat Vuohiniemen puhdistamon saneeraus sekä katujen ja teiden peruskorjaukset. Uuden uimahallin suunnittelun käynnistäminen on mittaluokaltaan kaupungin lähihistorian suurin yksittäinen investointi. Kaupungin kokonaisinvestointimäärä pysyi korkeana 11,5 milj. euroa (brutto). Maankäytön kehittämisen puolelta keskeisiä asemakaavatöitä olivat Mansikkaniemen asemakaavan valmistuminen sekä yleiskaavan jatkovalmistelu.

Kaupungin työllisyyskehitys jatkui edelleen positiivisena. Työvoimasta oli joulukuussa 2019 työttömänä 12 %, mikä tarkoittaa, että työttömiä oli 15 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Iisalmen työttömyys on alimmillaan kymmeneen vuoteen. Kaupungin työttömyys on sekä ammatti- että ikärakennesyistä miehiin painottuvaa. Nuorten työttömyys on pysynyt kohtuullisen hyvin hallinnassa.

Kokonaisuutena työllisyyden edistämisessä avainasemassa ovat yritykset, jotka ovat rekrytoineet runsaasti lisää työntekijöitä. Erityisesti metalliteknologian toimiala on kokonaisuudessaan ollut hyvässä kasvussa jo usean vuoden ajan. Avoimia työpaikkoja on ollut tasaisesti haettavissa koko vuoden ajan. Teollisuuden viennin arvo on kasvanut Ylä-Savossa viime vuosien aikana vahvasti. Osaavan työvoiman saatavuudessa on haasteita. Tilanteen korjaaminen edellyttää joustavia ja räätälöityjä koulutuspolkuja nykyiselle työvoimareserville, osaajien rekrytointia lähimaakunnista ja lisäksi ammattitaitoisen työvoiman hankkimista ulkomailta. *By Iisalmi* -brändityön ja hankkeiden avulla kehitetään kaupungin tunnettavuutta ja vetovoimaa yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa.

Väestönkehityksen osa-alueet ovat luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Syntyvyyden taso on Iisalmessa valtakunnallisen trendin mukaisesti nopeasti laskenut ja painui 147 syntyneen lapsen tasolle. Syntyvyyden ja kuolleisuuden välinen erotus on suurin selittävä tekijä kaupungin väestön vähenemisessä. Viime vuonna väestö väheni 105 henkilöä. Kokonaisnettomuuton osalta kaupungin väkiluku väheni 22 asukkaan verran. Kaupungin asukasluku oli viime vuoden lopussa 21 367 asukasta. Kokonaisuutena Ylä-Savon seutukunta menetti viime vuonna 711 asukasta ja seutukunnan väestömäärä oli vuoden lopussa 52 916. Väestökehitys oli vähenevää yhtä lukuun ottamatta kaikissa maakunnan kunnissa.

Iisalmen kaupunkistrategiassa asetetun vision mukaisesti haluamme olla vuonna 2030 houkuttelevin seutukaupunki. Tavoitteemme tarkoittaa uusia työpaikkoja ja väestökehityksen

kehityskulun kääntämistä. Lisäksi tarvitsemme lisää pehmeitä asioita eli toimintaa ja tapahtumia, jotka tuottavat iloa, yhteisöllisyyttä ja elämyksiä.

Vuoden 2019 positiivisen tuloksen ja seitsemän perättäisen ylijäämäisen vuoden avittamina meillä on hyvät edellytykset jatkaa päämäärätietoista kehittämistyötä. Aktiivisen ja vaikuttavan elinkeinopolitiikan ohella tarvitsemme uusia toimenpiteitä kaupungin vetovoiman lisäämiseksi. Kaupungin käyttötalouden pitäminen vakaana edellyttää jatkossakin menokehityksen hallintaa ja tuottavuutta parantavien toimien toteuttamista.

Kiitos kaupungin henkilöstölle hyvin tehdystä työstä ja päätöksentekijöille hyvistä päätöksistä Lisalmen parhaaksi vuonna 2019!

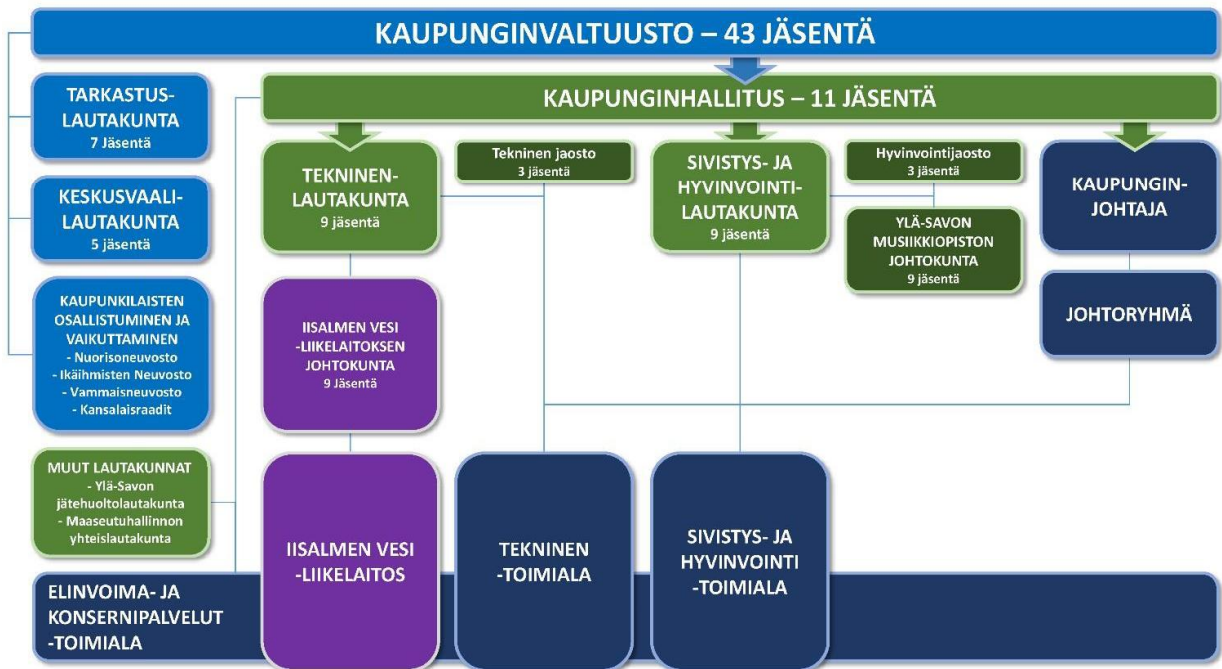
Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

1.2 Hallinto

Iisalmen kaupungin organisaatio muodostuu kaupunginvaltuustosta, jossa on 43 valtuutettua ja kaupunginhallituksesta, jossa on 11 jäsentä. Kaupungissa on lakisääteisten kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi sivistys- ja hyvinvointilautakunta sekä tekninen lautakunta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa toimivat hyvinvointijaosto ja Ylä-Savon musiikkiopiston johtokunta. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii Iisalmen vesi – liikelaitoksen johtokunta. Lisäksi kaupungilla on tekninen jaosto sekä maaseutuhallinnon yhteislautakunta ja jätehuoltolautakunta, jotka ovat kuntien yhteislautakuntia.

Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointitoimialaan sekä elinvoima- ja konsernipalveluihin. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle.

Iisalmen kaupungin organisaatio 2019.

Kaupunginvaltuusto

Valtuutettuja	43
Puheenjohtaja	Kati Åhman
I Varapuheenjohtaja	Riitta Korpihalli
II Varapuheenjohtaja	Iivo Polvi

Kaupunginvaltuuston paikkajakauma

Keskusta	15
SDP	8
Vasemmistoliitto	7
Kokoomus	6
Vihreät	3
Perussuomalaiset	2
Kristillisdemokraatit	2

Kaupunginhallitus

Jäseniä	11
Puheenjohtaja	Juho Pulkka
I Varapuheenjohtaja	Kirsi Niva
II Varapuheenjohtaja	Jouni Toppinen

Kaupunginjohtaja

Jarmo Ronkainen

Toimialat ja johtajat

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala	Jarmo Ronkainen
Sivistys ja hyvinvointi - toimiala	Kirsi-Tiina Ikonen
Tekninen -toimiala	Kari Nissinen

Tilivelvolliset

Toimiala (TA)/Vastuualue (VA)/Toimintayksikkö (TY)		Tilivelvollinen
VA	Rahoitus	Talousjohtaja
VA	Vaalit	Keskusvaaliltk/Hallintojohtaja
VA	Tilintarkastus	Tarkastuslautakunta
TA	Elinvoima- ja konsernipalvelut	Kaupunginhallitus/Kaupunginjohtaja
TY	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja / talousjohtaja
TY	Henkilöstöhallinto	Henkilöstöpäällikkö
VA	Talous- ja tietohallinto	Talousjohtaja
VA	Sosiaali- ja terv.huolto	Talousjohtaja
TY	Elinvoimapaalvelut	Elinkeinojohtaja
TY	Maahanmuutto- ja pakolaishuolto	Maahanmuuttotyön koordinaattori
TY	Työllisyyspalvelut	Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja
TY	Lomituspalvelut	Lomatoimenjohtaja
VA	Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Maaseutujohtaja
TA	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	Sivistys- ja hyvinvointiltk/Toimialajohtaja
VA	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Toimialajohtaja (SH toimiala)
VA	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatusjohtaja
VA	Perusopetus ja lukiokoulutus	Toimialajohtaja (SH toimiala)
VA	Kulttuuri ja vapaa-aika	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
TY	Ylä-Savon musiikkiopisto	Musiikkiopiston jht/Rehtori
TA	Tekninen toimiala	Teninen Itk/Toimialajohtaja
VA	Teknisen toimialan hallinto	Toimialajohtaja (tekniinen toimiala)
VA	Maankäyttö ja asuminen	Toimialajohtaja (tekniinen toimiala)
TY	Rakennusvalvonta	Tekninen jaosto/Rakennustarkastaja
VA	Kadut ja ympäristö	Kaupungininsinööri
VA	Toimitilat	Tilapalvelun johtaja
VA	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jätehuoltopäällikkö

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Talouskasvu oli Suomessa vuonna 2019 edelleen laaja-alaista, sillä kaikki kysyntäerät lisääntyivät. Kasvun painopiste oli kuitenkin ulkomaisessa kysynnässä, jonka seurauksena vienti lisääntyi kotimaista kysyntää nopeammin. Kotimaisen kysynnän ennakoidaan ylläpitävän talouskasvua tulevina vuosina, sillä ulkomaankaupan näkymät ovat epävarmat.

Vuonna 2019 yksityisen kulutuksen kasvua tukivat ansiotason nousu sekä työllisyyden koheneminen. Asuinrakennusinvestoinnit supistuivat ja tuotannollisten investointien kasvu hidastui. Työllisyyskehitys kääntyi jälleen kasvuun vuoden 2019 syksyllä alkuvuoden heikomman työllisyyskehityksen jälkeen. Työllisten määrän arvioidaan kasvavan prosentin vuonna 2019 koko vuoden työllisyysasteen noustessa keskimäärin 72,6 prosenttiin.

Maailmankaupan kasvu on ollut hyvin heikkoa kauppakonfliktien takia, suhdannesyistä sekä autoteollisuuden meneillään olevan rakennemuutoksen takia. Maailmantalouden tilanne on yhä epävarma. Vuoden 2020 alkupuolella käynnistyneellä Korona-pandemialla on todennäköisesti merkittävä vaikutus maailmantalouteen ja pandemia hidastaa talouskasvua maailmanlaajuisesti.

Valtionvarainministeriön (VM) mukaan Suomen talous on menossa kohti vaisumpia aikoja. Vuonna 2019 bruttokansantuote (BKT) kasvoi 1,6 %. Vuonna 2019 asuinrakennusinvestoinnit supistuivat, mutta myös tuotannollisten investointien kasvu hidastui kansainvälisen talouden suhdanteen heikentyessä.

Keskeiset ennusteluvut (Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus, talvi 2019).

	2018	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹
Bruttokansantuote markkinahintaan (määrän muutos, %)	1,7	1,6	1,0	1,1
Työllisyysaste, %	71,7	72,6	73,1	73,5
Työttömyysaste, %	7,4	6,7	6,5	6,4

¹ Ennuste

Työvoiman kysyntä on pysynyt edelleen hyvällä tasolla, joskin avoimien työpaikkojen pitkään jatkunut kasvutrendi on tasaantumassa. Suomalaisten yritysten työllisyysodotukset olivat joulukuussa Euroopan komission luottamusindikaattorin mukaan keskimääräistä vaimeammat, joskin teollisuuden työllisyysnäkymät olivat yhä keskimääräisellä tasolla. Hidastuva talouskasvu ja kiihtyvä nimellispalkkojen nousu vaimentavat työvoiman kysynnän kasvua vuosina 2020-2021.

Lähteet:

Valtionvarainministeriö: taloudellinen katsaus, talvi 2019.

Valtiovarainministeriö, Talousnäkymät ja palkanmuodostus. Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan raportti 30.1.2020.

Kuntatalouden kehitys

Kuntatalouden rahoitusasema heikkeni vuonna 2019. Tilinpäätösarvioiden perusteella kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta teki vuonna 2019 negatiivisen tuloksen. Kuntatalouden menoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi muun muassa keväälle 2019 painottuneet kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukykysovimuksen lomarahaleikkauksen päättymisen, jonka vaikutus näkyy suurimmaksi osaksi jo vuonna 2019. Myös investointimenot jatkavat kasvuaan muuttoliikkeen ja rakennuskannan iän vauhdittamana. Kuntatalouden tulot kasvoivat menoja selvästi hitaammin vuonna 2019.

Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat suunnitelmakaudella väestön ikääntymisestä johtuva terveys- ja hoivapalvelujen kysynnän kasvu sekä yksittäisten terveydenhuoltotoimenpiteiden kallistuminen hoitojen kehittyessä. Lisäksi kuntatalouden menoja kasvattavat hallituksen lisäpanostukset sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä koulutukseen. Hallitusohjelman pysyvät menolisäykset on suunniteltu toteutettavaksi etupainotteisesti ja ne kiihdyttävät kulutuksen kasvua etenkin vuonna 2020. Hallitusohjelman kertaluonteiset panostukset lisäävät kuntatalouden menoja vuosina 2020-2022.

Henkilöstökulut muodostavat kuntatalouden suurimman kuluerän ja siksi kunta-alan palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntatalouden kehitykselle. Työmarkkinoiden kireys näkyy jo kunta-alalla, sillä työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometrin mukaan työnantajilla on pulaa etenkin sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoista.

Kuntatalouden investointien taso pysyy korkealla koko suunnitelmakauden, sillä käynnissä olevat rakennushankkeet ovat monivuotisia ja investointipaineet pysyvät merkittävinä muun muassa rakennuskannan iän ja muuttoliikkeen vuoksi. Hoito- ja opetusalan rakennuksiin myönnettyjen rakennuslupien määrä on kasvanut, joten aloituksia on odotettavissa lisää. Toisaalta suhdannetilanteen heikkeneminen ja kuntatalouden synkät näkymät voivat viivästyttää lopullisia investointipäätöksiä investointien priorisointitarpeen korostuessa entisestään.

Kuntatalouden tilanne heikkenee edelleen vuonna 2020. Koronapandemian laajentuminen ja sen aiheuttamat toiminnalliset muutokset ja poikkeustilajärjestelyt kohdistuvat kansantalouteen ja kuntatalouteen useaa vaikutuskanavaa pitkin sekä menoja lisäten, tuloja vähentäen, että ennustamista vaikeuttaen.

Välittömät koronaviruspotilaiden hoitoon liittyvät kustannukset kohdistuvat sosiaali- ja terveystoimeen, erityisesti erikoissairaanhoidon. Pandemian johdosta heikentynyt kysyntä pienentää palkkasummaa ja sitä kautta kunnallisverotuloja. Yritysten yt-neuvottelut ja uhka lomautuksista vaikuttavat muun muassa verotuloihin. Tuloja vähentävät myös maksutuottojen menetykset, jotka syntyvät liikunta- ja kulttuurilaitosten sulkemisen takia mutta myös päätökset esim. varhaiskasvatuksen maksuhojennuksista vähentävät asiakasmaksutuottoja.

Koronaviruksen merkittävimmät taloudelliset vaikutukset muodostuvat sen perusteella, kuinka pitkään epidemiaan liittyvät rajoitustoimet ja epävarmuus kehityksen kulusta jatkuvat. Vaikutukset ovat sitä vakavampia ja pitkäkestoisempia, mitä enemmän ne vaikuttavat kuluttajien luottamukseen ja kysyntäkäyttäytymiseen. On myös mahdollista, että koronavirusi laukaisee uuden konkurssiaallon ja rahoitusmarkkinakriisin, sillä yritysten kannattavuus erityisesti heikosti kasvaneissa ja velkaantuneissa Euroopan maissa on heikko.

Lähteet:

Valtionvarainministeriö: taloudellinen katsaus, talvi 2019

Kuntaliitto: Kuntatalouden kriisi jatkuu -kuntakenttä jakautui kahtia uudella tavalla, 5.2.2020.

Kuntaliitto: Koronavirusepidemia kurittaa kuntataloutta ja aiheuttaa epävarmuutta niin menoihin kuin tuloihin, 18.3.2020.

Oman alueen taloudellinen kehitys

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki ja väestö keskittyy Iisalmen kaupunkikeskuksen läheisyyteen. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen. Iisalmen ja Ylä-Savon suhdannenäkymät ovat viime vuosina parantuneet, alueen pk-yritykset investoivat tuotantotiloihin, yritysten liikevaihto on kasvanut ja yleinen vire alueella on hyvä.

Pohjois-Savon kehittämisen kärjiksi on tunnistettu kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu sekä läpileikkaavina aloina vesi ja biojalostus. Maakunnassa on kasvavia ja kansainvälisiä vientiyrityksiä, joiden taloudellinen merkitys Pohjois-Savon teollisuudelle on suuri. Vientiyritysten vetämänä alueelle on syntynyt mittava alihankintaverkosto, joka huolehtii omalta osaltaan alan tuotekehityksestä. Korona-pandemian vaikutukset näkyvät myös Pohjois-Savon aluetaloudessa ja siitä syystä on vaikea arvioida, mitkä ovat lyhyen ja pitkän ajan taloudellisen vaikutukset.

Kasvuodotuksia maakunnassa on hyvinvointiteknologian ja biojalostuksen toimialoilla. Hyvinvointialalle odotetaan kasvua terveysteknologiasta, lääkekehityksestä, -valmistuksesta ja – tutkimuksesta. Maa- ja metsäteollisuuden sekä elintarviketeollisuuden sivuvirtoja halutaan hyödyntää biojalostuksen menetelmin.

Ylä-Savon alueella on globaaleja teknologia- ja puunjalostusteollisuuden yrityksiä. Erityisesti metalliteollisuus on alueella vahvaa. Metalliteollisuuden ympärille onkin muodostunut pk-yritysten alihankintaverkosto. Alueella on myös vahva elintarviketeollisuus, lähinnä maitotalouden ja panimoteollisuuden muodossa. Edellä mainittujen lisäksi alueella on lukuisia vahvoja ja kehityshakuisia pk-yrityksiä, jotka ylläpitävät ja parantavat alueen kasvuodotuksia.

Ylä-Savon alueen suurimpia haasteita ovat työikäisen väestön väheneminen, syntyvyyden lasku ja etenkin nuorten poismuutto opiskelupaikkojen perään. Iisalmessa on keskiasteen sekä AMK-tason ammatillista koulutusta, mutta yliopistokoulutukseen on hakeuduttava muualle. Osaavan työvoiman saatavuus näyttäytyy yhtenä alueen merkittävänä haasteena.

Lähteet:

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät, kevät 2019

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät, syksy 2019

Väestörakenne ja huoltosuhde

Iisalmen väkiluku oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2019 lopussa 21 367 henkilöä. Väestö väheni vuosien 2018-2019 välillä -105 henkilöä eli -0,5 % (2018: -170 henkilöä eli -0,8 %). Iisalmi on menettänyt suhteellisesti vähemmän väestöä kuin Ylä-Savon seutu kokonaisuutena. Pohjois-Savon maakunnassa väestö on lisääntynyt ainoastaan Kuopiossa.

Iisalmen väkiluvun kehitys ja ennusteet noudattelevat valtakunnallista kehitystä. Syntyvyys on laskenut koko maassa ja väestö keskittyy kaupunkikeskuksiin. Iisalmen näkökulmasta keskeisenä haasteena ovat väestön väheneminen sekä syntyvyyden lasku, joka on ollut viime vuosina merkittävä.

Väkiluku vuosina 2017–2019

Alue	2017	2018	2019 ¹	Muutos 2018-2019, %
Iisalmi	21 639	21 472	21 367	-0,5
Ylä-Savo	54 307	53 627	52 916	-1,3
Pohjois-Savo	246 653	245 602	244 456	-0,5

¹ Väestömuutosten ennakkotieto

Väestön ikärakenne 31.12.2018 (%)

Alue	0–14 v	15–64 v	65 v –
Iisalmi	15,5	59,1	25,4
Ylä-Savo	14,9	57,1	28,0
Pohjois-Savo	14,8	60,7	24,5
Koko maa	16,0	62,2	21,8

Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Vuonna 2017 Iisalmissa oli sataa työssäkäyvää henkilöä kohti 153 ei-työssäkäyvää henkilöä. Taloudellisella huoltosuhteella tarkoitetaan siten työllisten lukumäärän suhdetta työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työllisten lukumäärän noustessa suhteessa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrään, taloudellinen huoltosuhdeluku laskee. Iisalmen taloudellinen huoltosuhde on hieman maan keskiarvoa korkeampi.

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 2015-2017

Taloudellinen huoltosuhde ¹	2015	2016	2017
Iisalmi	163,5	157,9	153,4
Pohjois-Savo	160,1	157,1	152,4
Koko maa	143,2	141,8	136,8

¹ Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

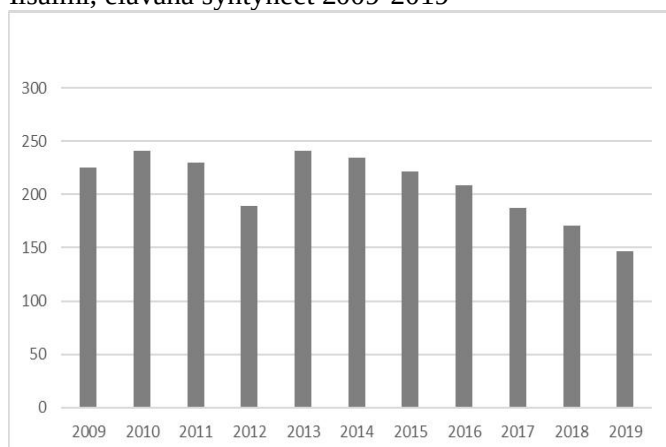
Tilastokeskuksen joulukuun 2019 ennakkotilaston mukaan vuoden 2019 aikana Suomessa syntyi 45 597 lasta, mikä on 1 989 lasta vähemmän kuin vuonna 2018. Viimeksi lapsia syntyi vähemmän nälkävuotena 1868 ja 1830-luvun lopulla. Syntyvyys ei ole Suomessa ikinä ollut näin alhainen. Syntyvyyden lasku viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut merkittävä myös Iisalmissa.

Syntyneiden lasten määrä 2017-2019¹

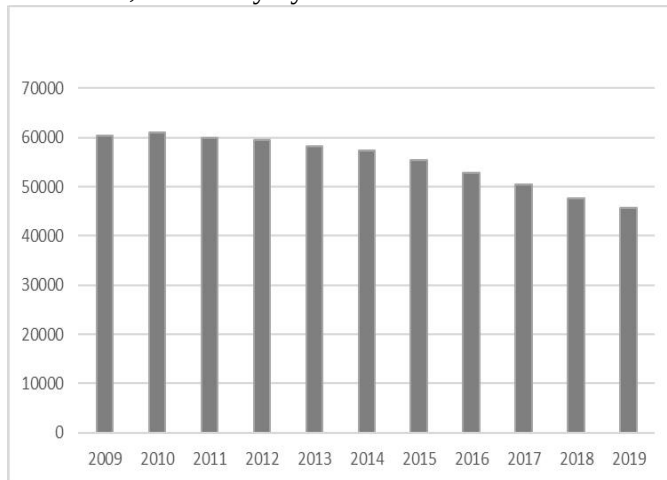
Alue	2017	2018	2019 ¹	Muutos 2018-2019, %
Iisalmi	187	171	147	-14,0
Ylä-Savo	428	402	335	-16,7
Pohjois-Savo	2 016	1 966	1 782	-9,4

Alla on kuvattu syntyvyyden kehitystä Iisalmissa ja koko maassa vuosina 2009-2019. Vuonna 2019 Iisalmissa syntyi 78 lasta vähemmän kuin vuonna 2009, vähennys -35 %. Tarkasteltaessa koko Suomen syntyvyyttä, on vastaava vähennys viimeisen kymmenen vuoden aikana -24,5 %.

Iisalmi, elävänä syntyneet 2009-2019

Koko maa, elävänä syntyneet 2009-2019

Työpaikkakehitys ja työttömyys

Iisalmen keskimääräinen (kk) työttömyysaste vuonna 2019 oli 11,1 % (2018: 11,2 %). Työttömyys on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Työllisyys on kehittynyt myönteisesti koko Pohjois-Savon alueella.

Työllisyysaste osoittaa 18-64-vuotiaiden työllisten osuuden vastaavan ikäisestä väestöstä. Pohjois-Savon työllisyysaste oli vuoden 2017 tietojen mukaan 67,5 %. Iisalmen työllisyysaste oli 68,3 %. Työllisyysaste on noussut tasaisesti vuodesta 2015 lähtien. Koko maan työllisyysaste oli 70,5 %.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastojen mukaan työttömien osuus työvoimasta lähti Pohjois-Savossa laskuun jo maaliskuussa 2016 ja on sen jälkeen jatkanut laskuaan. Laskuvauhti voimistui vuoden 2017 loppupuolella. Työttömyys on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä ja vähenemä koskee sekä miesten että naisten työttömyyttä.

Hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat ovat haaste koko Pohjois-Savon alueella. Tilanne on haastava erityisesti Ylä-Savon metalliteollisuudessa.

Työttömyysaste, keskim./kk (%) 2017-2019

Alue	2017	2018	2019
Iisalmi	12,6	11,2	11,1
Pohjois-Savo	12,0	10,4	9,8
Koko maa	11,5	9,7	9,2

Lähteet:

Tilastokeskus: StatFin-tilastotietokanta

Tilastokeskus: kuntien avainluvut ja väestömuutosten ennakkotiedot.

Pohjois-Savon liitto: Foresavo-tilastot

1.4 Kaupunkistrategia

Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2030 hyväksyttiin joulukuussa 2017. Vuosi 2019 oli nykyisen kaupunkistrategian toinen toimeenpanovuosi. Kaupunkistrategia ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa.

Strategian mukaisesti Iisalmen kaupunki parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä. Visiona on olla kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys sekä ympäristövastuullisuus.

Vetovoimaan ja kasvuun liittyvä strateginen tavoite on kansainvälisesti vetovoimainen Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmi on kansainvälisesti tunnettu, vetovoimainen seutukaupunki, joka houkuttelee kaikenikäisiä asumaan, työskentelemään ja yrittämään.

Osaamiseen ja hyvinvointiin liittyvä strateginen tavoite on osaava ja hyvinvoiva iisalmelainen, joka tähtää siihen, että Iisalmi on valtakunnallisesti vetovoimainen koulutuskaupunki, joka tarjoaa asukkailleen mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen sekä monipuoliset kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut.

Toimivaan kaupunkiympäristöön ja rakentamiseen liittyvä strateginen tavoite on toimiva ja turvallinen Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmi tarjoaa terveet ja toimivat toimitilat, kaupunkiympäristö on viihtyisä sekä turvallinen liikkuu.

Vakaaseen kuntatalouteen liittyvä strateginen tavoite on vakaan talouden Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmen kaupungin menojen kasvu on hallittua ja toimintakatteen kasvu on maltillisella tasolla. Tavoitteena on, että kaupungin hankintapolitiikka on vastuullista, ennakoivaa ja jyritystävällistä.

Työnantajakuvaan liittyvä strateginen tavoite on, että kaupungille halutaan töihin ja avoinna oleviin tehtäviin saadaan hyviä hakijoita ja että muuttaminen Iisalmeen on houkuttelevaa.

Kaupunkitason strategisten tavoitteiden ja mittareiden arviointi

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Mittarit	Nykytila	Tavoite 2018	Toteuma 31.12.	Tavoite 2019-2020
Väkiluku 25 000 asukasta vuonna 2030	Asukasluku	21 767 (31.12.2016)	22 000	Ennakkoväkiluku 21 367	> 22 000
Työllisyysasteen ja työpaikkaomavaraisuuden nousu	Työllisyysaste	63,9% (31.12.2015)	> 65%	68,3% (v. 2017 tilasto)	> 67%
	Työpaikkaomavaraisuus	106,1% (31.12.2015)	> 107%	107,8% (31.12.2017)	> 110%
Saavutettavuuden parantaminen	Matka-aika Kuopioon / Helsinkiin	1h	55 min	56 min	50 min
		5,25h	5,25h	5h 7min Aamujunavuorot jatkuvat v. 2021 saakka	5 h
Kaupungin imagon ja yritysystävällisyyden parantaminen	Sijoitus muuttohalukkuustutkimuksessa	29. (v. 2016)	< 25.	29 (v. 2018)	< 20.
	Arvosana Suomen Yrittäjien barometrissa	6,5 (v. 2016)	> 7,0	6,8 (v. 2018) Uudet mittaukset keväällä 2020.	> 7,0

Vakaa kuntatalous

Tavoite	Mittarit	Toimenpide	Toteuma 31.12.
Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi	Talousarvion toteumavertailu	Kulujen kasvun hillintä ja talouden seuranta	Tavoite ei toteutunut. Toimintamenojen kasvu 3,0 % (satunnaiset erät eliminoitu)
Vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa	Vuosikate kattaa poistot	Investointiohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen	Tavoite toteutunut. Vuosikate kattoi poistot.
Lainamäärä (€/asukas, konsernitarkastelu)	Lainamäärä, €/asukas, konsernitarkastelu	Investointitason pitäminen maltillisena	Tavoite toteutunut. Lainamäärä 2 590 €/asukas, konsernilainamäärä 4 793 €/asukas (maan keskiarvo 2018: 6 537 €/asukas)

Kaupungin hankintapolitiikka on ennakkoivaa, vastuullista ja yritysystävällistä	Mittarit on esitetty hankintaohjeessa ja ne on raportoitu kappaleessa 2.3.3	Hankintaohjelman toteutumisen seuranta	Tavoite toteutunut.
---	---	--	---------------------

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Mittarit	Toimenpide	Toteuma 31.12.
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Henkilöstökyselyn tulos, tavoite 4,05	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen	Ei toteutunut, sosiaalisen pääoman arvo 4,02
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Sairauspoissaolojen määrä, tavoite enintään 14,0 pv/htp	Terveet työtilat, varhainen välittäminen työkyvyn heikentyessä, esimiestyön tukeminen henkilöstön hyvinvoinnin kehittämisessä, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa	Ei toteutunut, koko kaupunki: 17,1 kpv/htv (maatalouslomittajat: 34,8 kpv/htv ja muu henkilöstö: 13,5 kpv/htv)
Työnantajakuva parantaminen	Henkilöstökyselyn tulos työnantajakuva, tavoite 4,5 (asteikko 1-5)	Avoin, oikeudenmukainen ja tasapuolinen henkilöstöpolitiikka sekä viestinnän kehittäminen	Ei toteudu, toteuma 3,95

Kaupunkitason yllätavoitteena on kääntää väkiluvun kehitys positiiviseksi strategiakauden aikana. Vuonna 2019 tähän tavoitteeseen ei ylletty, vaan väestökehitys jatkui lasku-uralla etenkin voimakkaasti laskeneen syntyvyyden vuoksi. Muuttovoittoa tarvitaan entistäkin kipeämmin väestönkasvun mahdollistamiseksi, mutta viime vuonna myös nettomuutto jäi -22 henkeä tappiolle. Käännös parempaan kuitenkin tapahtui ja kehitys oli vuoden 2014 jälkeen positiivisinta.

Työpaikkakehitys on jatkunut erinomaisena, vaikka tilastot tulevatkin 1 – 2 vuotta jälkijunassa. Vahvistettujen lukujen mukaan 31.12.2017 työpaikkojen määrä oli +257 enemmän kuin vuonna 2016. Vuoden 2018-19 saadut tiedot nopeasta yritysten liikevaihdon ja viennin kasvusta antavat odottaa, että myös näiden vuosien aikana työpaikkojen määrä on pysynyt kasvussa. Työpaikkaomavaraisuus on myös parantunut lukemaan 107,8 %, tuorein vahvistettu tilasto on myös tälle luvulle 31.12.2017.

Saavutettavuuden osalta aikainen aamujunavuoro on parantanut yhteyttä Helsinkiin ja sille on saatu myös lisäpäiviä. Jatkossa myös 5-tielle on tulossa parannustoimenpiteitä.

Imagon ja yrittäjäyhteistyön parantamisen eteen tehty työ ei vielä kaikilla mittareilla näkynyt, mutta alkuvuoden 2020 aikana valmistuvista tutkimuksista saadaan päivitystä näihin tietoihin. Vahvat satsaukset vetovoimaan ovat luoneet kaupungille hyvää imagoa kaikissa sidosryhmissä ja kiinnostus seutuamme kohtaan on kasvanut.

Kaupunkistrategian toteuttamisen keskeisimmät toimenpiteet ja muiden toimialakohtaisten tavoitteiden toteutuminen on raportoitu talousarvion toteutumisosassa.

Kuntataloutta koskevat tavoitteet saavutettiin lukuun ottamatta toimintakulujen kasvua, joka ei toteutunut. Kustannukset kasvoivat merkittävästi verrattuna vuoteen 2018, suurimpana kulueränä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset. Tarkempi selvitys kustannusten kasvusta on annettu tilikauden tuloksen muodostumista koskevassa osuudessa.

Henkilöstöä koskevien tavoitteiden toteumatiedot on esitetty tarkemmin kappaleessa 2.3.

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kaupungin strategia- ja talousarviosuunnittelua. Iisalmen kaupungin tavoitteena on luoda toimivat poikkihallinnolliset hyvinvointirakenteet ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi laajan hyvinvointikertomuksen vuosille 2018-2021 kokouksessaan 12.11.2018. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä suhteessa vertailukuntiin ja -alueisiin sekä asetetaan keskeiset tavoitteet väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Hyvinvointikertomuksessa esitetyt valtuuston strategiset tavoitteet ovat yhteneväiset talousarvion tavoitteiden kanssa ja siksi niiden toteumatiedot löytyvät toimialojen talousarvion toteumaraporteista.

Iisalmen kaupungin hyvinvointikertomus löytyy www-sivuilta:

<https://www.iisalmi.fi/loader.aspx?id=919777e4-d322-4e33-b0b4-ae795faea6a2>

1.5 Talous

Iisalmen kaupungin tilinpäätös (sis. vesilaitoksen) vuodelta 2019 on ylijäämäinen 1,0 milj. €. Peruskaupungin osuus ylijäämästä on 0,4 milj. € ja vesiliikelaitoksen osuus 0,6 milj. €. Tilikauden tulos oli 0,5 milj. € ja vuosikate 7,9 milj. €. Tilikauden tulos ja ylijäämä heikkenivät edellisestä vuodesta. Vesiliikelaitoksen osuus tilikauden tuloksesta ja ylijäämästä on merkittävä.

Toimintakulut kasvoivat 3,0 % ja toimintakate heikkeni 4,4 % verrattuna edelliseen vuoteen. Vertailussa on eliminoitu vuoden 2018 satunnaiset tulot (Terveyspalvelu Verso Oy:n osakkeiden myynti ja Koljonvirran sairaalan alaskirjaus).

Verotulot kasvoivat 2,4 % ja valtionosuudet 1,3 %. Valtiovarainministeriö teki vuonna 2019 päätöksen, jonka perusteella osa vuoden 2020 valtionosuuksista maksettiin jo vuonna 2019. Tällä tulonsiirrolla pyrittiin helpottamaan kuntien taloustilannetta, joka aiheutui muun muassa verokortti- ja verotusuudistuksesta ja näistä johtuneista verotilitysten muutoksista. Iisalmen osalta valtionosuuksien siirto paransi tilikauden tulosta n. 1,0 milj. €. Ilman valtionosuuden siirtoa valtionosuuksien kasvu olisi ollut negatiivinen.

Talous toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. Toimintatuottojen toteuma oli 99,7 % ja toimintakulujen 99,4 %. Verotulot toteutuivat yli talousarvion, toteuma 100,6 %. Rahoitustuottojen ja kulujen toteuma oli 107,2. Vuosikate toteutui muutettua talousarviota paremmin, toteuma 129,1 %. Poistot ja arvonalennukset toteutuivat alle alkuperäisen ja muutetun talousarvion. Tämä johtuu pääosin suunniteltujen investointien viivästymisestä, jolloin poistot jäivät ennakoitua pienemmiksi.

Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen	Poikkeama %
Toimintuotot yhteensä	36 633 564	359 190	36 992 754	36 875 774,53	116 979,47	99,68 %
Toimintakulut yhteensä	-163 771 022	-2 289 728	-166 060 750	-164 974 573,95	-1 086 176,05	99,35 %
Toimintakate	-127 137 458	-1 930 538	-129 067 996	-128 098 799,42	-969 196,58	99,25 %
Verotulot	78 100 000	-1 500 000	76 600 000	77 076 152,75	-476 152,75	100,62 %
Valtionosuudet	53 524 453	1 080 760	54 605 213	54 427 592,00	177 621,00	99,67 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
Korkotuotot	51 200	-25 600	25 600	26 831,10	-1 231,10	104,81 %
Muut rahoitustuotot	3 311 610	80 690	3 392 300	3 588 285,29	-195 985,29	105,78 %
Korkokulut	-326 000	53 000	-273 000	-271 683,13	-1 316,87	99,52 %
Muut rahoituskulut	-274 500	83 800	-190 700	-177 169,30	-13 530,70	92,90 %
Rahoitustuotot ja kulut yht.	2 762 310	191 890	2 954 200	3 166 263,96	-212 063,96	107,18 %
Vuosikate	7 249 305	-2 157 888	5 091 417	6 571 209,29	-1 479 792,29	129,06 %
POISTOT JA ARVONALENNUKSET						
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 212 600	200 000	-7 012 600	-6 569 459,23	-443 140,77	93,68 %
Tilikauden tulos	36 705	-1 957 888	-1 921 183	1 750,06	-1 922 933,06	-0,09 %
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-955 000	590 000	-365 000	-365 072,15	72,15	100,02 %
Rahastojen muutos lisäys(-) tai väh (+)	1 340 000	-540 000	800 000	764 224,49	35 775,51	95,53 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	421 705	-1 907 888	-1 486 183	400 902,40	-1 887 085,40	-26,98 %

1.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö tuloina kertynyt rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Laskelmissa ovat mukana kaupungin ja liikelaitoksen ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä. Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

TUOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2019 1 000 €	2018 1 000 €	Muutos %
Toimintatuotot	28 723	29 285	-1,9 %
Toimintakulut	-153 786	-147 306	4,4 %
Toimintakate	-125 063	-118 022	6,0 %
Verotulot	77 076	75 247	2,4 %
Valtionosuudet	54 428	53 714	1,3 %
Rahoitustuotot ja -kulut	1 458	624	133,5 %
Korkotuotot	27	42	-36,4 %
Muut rahoitustuotot	1 943	1 688	15,1 %
Korkokulut	-334	-334	0,2 %
Muut rahoituskulut	-177	-773	-77,1 %
Vuosikate	7 899	11 564	-31,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-7 372	-9 398	-21,6 %
Tilikauden tulos	527	2 165	-75,7 %
Tilinpäätössiirrot	483	-387	224,7 %
Tilikauden ylijäämä	1 010	1 778	-43,2 %

	Kuntien ka.		
TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	21	19	20
Vuosikate, % poistoista	94	107	123
Vuosikate/euroa/asukas	376	370	539
Asukasmäärä	- 21 367	21 469	

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

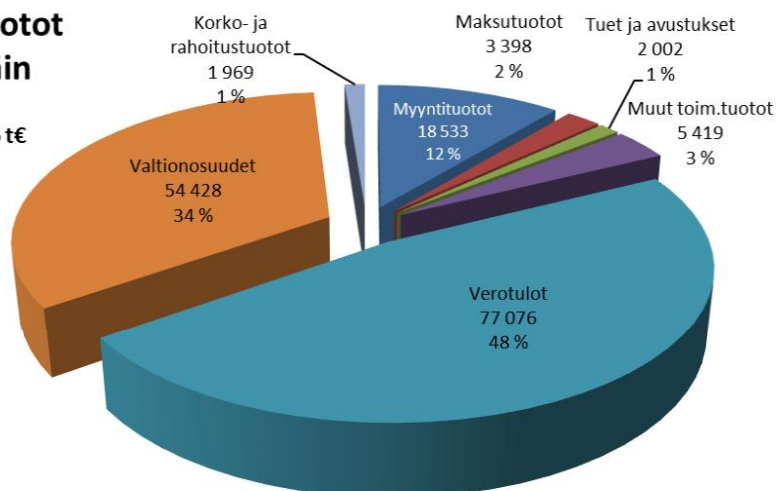
= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Toimintatuotot

Toimintatuotot laskivat edellisestä vuodesta 1,9 %. Merkittävin muutos oli tonttipalveluissa maa-alueiden kertaluonteisissa luovutusvoitoissa.

TP 2019 tuotot ryhmittäin

1 000 €
yht. 162 196 t€

Toimintakulut

Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 4,4 %. Kun vuoden 2018 satunnaiset tuotot (Terveyspalvelu Verso Oy:n osakkeiden myynti ja Koljonvirran sairaalan alaskirjaus) eliminoidaan, on toimintakulujen kasvu **3,0 %**.

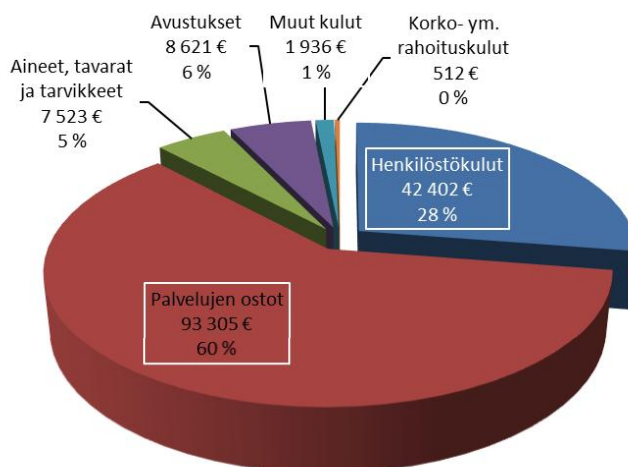
Maksuosuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle oli 77,7 milj. € (TP 2018: 73,9 milj. €). Sosiaali- ja terveydenhuollon menot muodostavat palvelujen ostoista 83 %. Kun vuoden 2018 satunnaiset tuotot eliminoidaan, on sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu **2,6 %**.

Palvelujen ostot kasvoivat 5,2 %. Vuoden 2018 satunnaiset tuotot eliminoiden, palvelujen ostot kasvoivat **3,1 %**. Merkittävin toimintakulujen kasvuun vaikuttava tekijä oli Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja erityisesti ostetun erikoissairaanhoidon sekä perhepalveluiden kustannusten kasvu.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelimaksut kasvoivat edellisestä vuodesta 1,2 milj. €. Syksyllä 2018 aloittaneet yksityiset päiväkodit ovat saaneet kaikki varhaiskasvatuspaikat käyttöön vuoden 2019 aikana, samoin jotkut entiset yksityiset päiväkodit ovat lisänneet varhaiskasvatuspaikkojen määrää. Yksityisellä puolella on ollut 70-80 lasta enemmän kuin etukäteen arvioitiin, mikä nosti palvelusetelimenoja.

TP 2019 kulut ryhmittäin

1 000 €
yht. 148 412 t€

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot ja valtionosuudet muodostavat verorahoituksen. Verotulot koostuvat kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Valtionosuuksiin kirjataan peruspalvelujen valtionosuudet, jotka sisältävät myös kuntien välisen verotulotasauksen sekä ns. muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet.

Verotuloja kertyi 77,1 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen 2,4 %. Kunnallisveroa kertyi 65,4 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen 2,5 %. Yhteisöveron kertymä oli 5,9 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen 1,5 %. Kiinteistöveroa kertyi 5,9 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen 2,4 %.

Vuoden 2019 ennakonpidätystilitykset poikkesivat ennakoidusta lähes kaikilla kunnilla kahdesta syystä: vuoden 2019 alusta voimaan tulneiden ennakonpidätysmenettelyn muutosten vuoksi sekä tulorekisterin käyttöönottovaiheeseen liittyneiden ilmoittamisen viiveiden vuoksi. Verotuksen uudistuminen ja erityisesti verokorttiuudistus vaikuttivat siihen, että kunnat saivat arvioitua vähemmän verotilityksiä vuonna 2019. Tilanne korjaantunee vuoden 2020 aikana.

Tuloveroprosentin suuruus oli 20,50 % (2018: 20,50 %). Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) eivät vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Vuoden 2019 efektiivinen veroaste on ennakkotiedon mukaan 14,01 % (2018: 13,97 %).

Verotulojen kertymä vuosina 2018-2019 (milj. €)

Verokertymä	TP 2018 M€	TA2019 M€	Muut.	
			TA2019 M€	TP2019 M€
Kunnan tulovero	63,7	66,1	64,9	65,4
Kiinteistövero	5,8	5,6	5,8	5,9
Yhteisövero	5,7	6,4	5,9	5,9
Yhteensä	75,2	78,1	76,6	77,1

Valtionosuuksia kertyi 54,4 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen 1,3 %. Kuten aiemmin on todettu, huomionarvoista on, että osa vuoden 2020 valtionosuuksia siirtyi maksettavaksi vuonna 2019. Ilman valtionosuuksien siirtoa valtionosuuksien kasvu olisi ollut negatiivinen. Iisalmen osalta vuodelta 2020 siirtynyt valtionosuusmaksatus oli n. 1,0 milj. €.

Valtionosuuksien jakaantuminen vuosina 2018-2019 (milj. €)

Valtionosuus	TP 2018 M€	TA2019 M€	Muut.	
			TA2019 M€	TP2019 M€
Peruspalvelujen vo.	43,6	43,6	44,6	44,6
Verotulotasaus	11,3	11,2	11,2	11,2
Opetus- ja kulttuuritoimen vo.	-1,2	-1,3	-1,2	-1,3
Yhteensä	53,7	53,5	54,6	54,4

Rahoitustulot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettomäärä kasvoi edellisestä vuodesta. Merkittävin vaikutus muutokseen oli edellisvuoden sijoitusomaisuuden arvonalennusten palautukset.

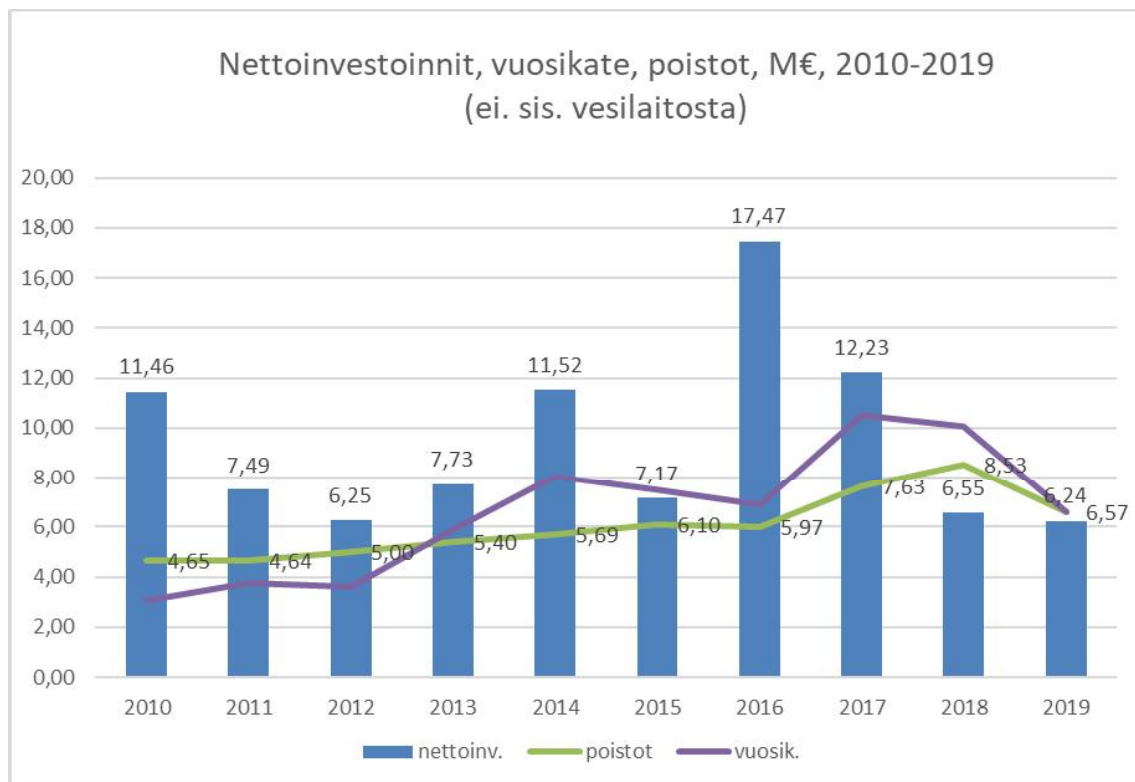
Savon Energiaholding Oy:n osingot olivat 0,7 milj. €. Osinkotuotot muodostavat merkittävän osan rahoitustuotoista.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Kaupungin säännönmukaisen toiminnan tulo- ja raahoitusta osoittavaa vuosikatetta kertyi 7,9 milj. €. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta -31,7 %. Vuosikatteen heikentyminen indikoi taloustilanteen kiristyvän.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot olivat 7,4 milj. euroa, laskua edellisvuoteen 2,0 milj. €. Palvelutuotannosta poistuneita hyödykkeitä poistettiin tilikaudella 0,1 milj. € arvosta, kun edellisenä vuonna lisäpoistoja tehtiin 1,4 milj. € arvosta.

Vuosikate kattaa poistot 107 %:sti. Tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen.

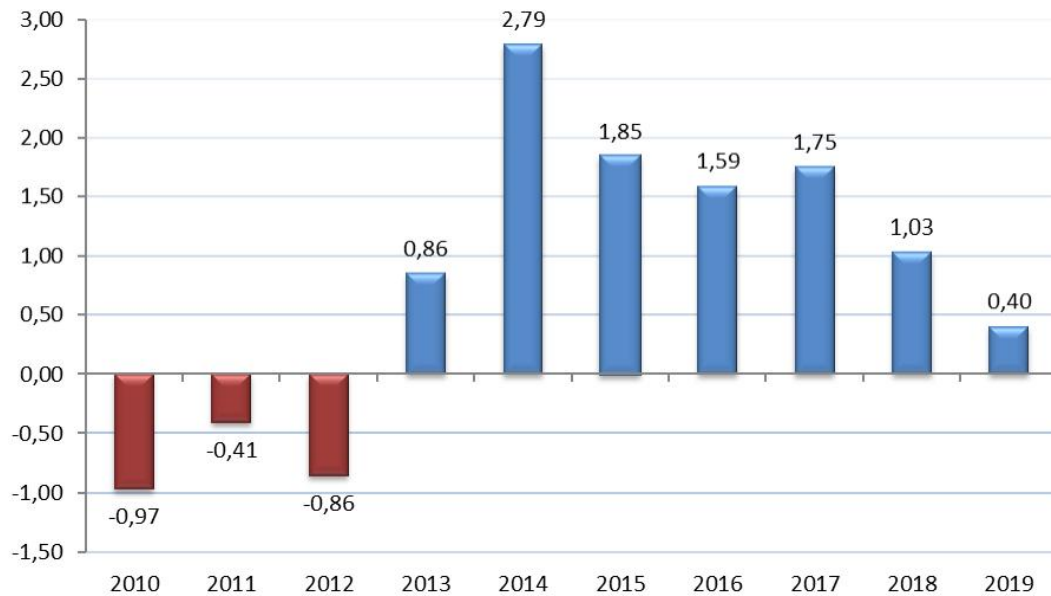

Tilikauden tulos ja ylijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos, joka oli 0,5 milj. euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos heikkeni edellisestä vuodesta 1,6 milj. €.

Tilinpäätössiirrot sisältävät poistoeron sekä varausten ja rahastojen muutoksen. Näiden erien nettovaikutus kaupungin tilikauden ylijäämään on 0,5 milj. € sisältäen poistoeron muutosta -0,3 milj. € ja rahastojen muutosta 0,8 milj. €.

KAUPUNKI ALI-/YLIJÄÄMÄ 2010-2019 (ei sis. vesilaitosta)

Kokonaistulot ja -menot (ei sis. vesilaitosta)

TULOT	milj. €	MENOT	milj. €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	28,7	Toimintakulut	-153,8
Verotulot	77,1	Korkokulut	-0,3
Valtionosuudet	54,4	Muut rahoituskulut	-0,2
Korkotuotot	0,0	Satunnaiset kulut	0,0
Muut rahoitustuotot	1,9	Tulorahoituksen korjauserät	-0,4
Satunnaiset tuotot	0,0	Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjauserät		- pakollisten varausten lis. (+), väh.(-)	
- pysyvien vastaavien hyödykkeiden		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
luovutusvoitot		luovutustappiot	0,0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,0	Investointimenot	-11,5
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			
luovutustulot	0,8	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9,8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3,5	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0	Kokonaismenot yhteensä	-176,0
Kokonaistulot yhteensä	166,6		

Iisalmen kaupungin vuosien 2017–2019 tilinpäätösten keskeiset tunnusluvut

Keskeiset tunnusluvut	2017	2018	2019
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50
Toimintakate, milj. euroa	-119,8	-121,3	-128,1
Verotulot, milj. euroa	75,6	75,2	77,1
Valtionosuudet, milj. euroa	51,5	53,7	54,4
Vuosikate, milj. euroa	10,5	10,0	6,6
Vuosikate, euroa/asukas	485	468	308
Investoinnit, (netto.) mil	12,4	5,8	6,2
Lainojen muutos, milj. € (sis	7,1	7,7	-6,3
Lainat, euroa/as. (sis.vesi)	2494	2870	2 590
Asukasluku 31.12.	21 638	21 469	21 367

*Luvut eivät sisällä vesilaitosta, ellei toisin mainita

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Vesilaitoksesta on muodostettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuoden 2009 alusta lukien kuntalain mukainen kunnallinen liikelaitos.

Iisalmen Veden vuoden 2019 keskeisiä lukuja		Vuoden 2019 vesimaksut (sis. alv)	
Toimintatuotot	5,6 milj. euroa	Puhdas vesi	1,56 € / m ³
Toimintakulut	3,8 milj. euroa	Jätevesi	2,54 € / m ³
Poistot	0,8 milj. euroa		
Ylijäämä	0,5 milj. euroa		
Tuloutus kaupungille	400 000 euroa		

Ylä-Savon Vesi Oy huolehtii vedenhankinnasta ja -tuotannosta. Iisalmen Vesi huolehtii vedenjakelusta, jäteveden puhdistuksesta ja viemäriverkostotoiminnoista sekä kuluttajapalvelusta ja laskutuksesta.

Iisalmen vesi -liikelaitoksen nettoinvestoinnit olivat 5,0 milj. euroa.

1.5.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoituslaskelmaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelma kuvaa kirjanpitoon kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kaupungin rahavaroihin. Se kertoo toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kautta, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kaupungin rahavarat tilikauden aikana. Rahoituslaskelmaan on koottu koko kaupungin kaikki ulkoiset rahan lähteet ja rahan käyttö. Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on laskelmassa eliminoitu.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2019	2018
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelait poistot+rahoitus)	7 899	11 564
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-443	-714
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-11 482	-13 805
Rahoitusosuudet investointimenoihin	46	123
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	756	892
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 225	-1 940
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-4	-15
Antolainasaamisten vähennys	113	119
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500	17 342
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 773	-9 689
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 254	2 374
Rahoituksen rahavirta	-3 911	10 131
Rahavarojen muutos	-7 135	8 191
Rahavarat 31.12	22 104	29 240
Rahavarat 1.1	-29 240	-21 049

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2018	2019	2018
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000€		-19 818	-16 183
Investointien tulorahoitus, %	59	69,1	84,5
Laskennallinen lainanhoitokate		1,1	1,5
Kassan riittävyys, pv	42	46	46
Asukasmäärä	-	21 367	21 469

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €
Toiminnan ja investointien rahavirta välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.
Investointien tulorahoitus, €
= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno
Laskennallinen lainanhoitokate
= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)
Kassan riittävyys
= 365 pv * Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelman ensimmäisellä rivillä esitettävä vuosikate on 7,9 milj. €. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulorahoituksen korjauserillä.

Investointien rahavirta

Lisalmen kaupungin vuoden 2019 investointimenot olivat 11,5 milj. euroa. Investointikohteista sekä investointimenojen ja -tulojen toteutumisesta on kerrottu tarkemmin investointiosan toteumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin kertyi 46 t€.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 0,8 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostui -3,2 milj. €. Investointien vuoden 2019 tulorahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintamenon suhteesta, muodostui 69,1 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintameno on kyetty rahoittamaan 69,1 prosenttisesti tulorahoituksella. Luvun ollessa alle sata, joudutaan rahoitusta kattamaan omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja/tai lainanotolla.

Uutena tunnuslukuna rahoituslaskelmasta lasketaan laskennallinen lainanhoitokate, joka lisalnessa oli 1,1 vuonna 2019 ja 1,5 vuonna 2018. Tunnusluku heikkeni edellisvuodesta 0,4 ollen tyydyttävällä tasolla. Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Rahoituksen rahavirta

Kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 0,1 milj. € eikä uusia lainoja annettu. Kaupungin investoinnit toteutuivat ennakoitua pienempinä, koska useiden investointihankkeiden toteutus viivästyi suunnitellusta.

Rahavarat vähenivät tilikaudella 7,1 milj. €. Rahavarat vuoden 2019 lopussa olivat 22,1 milj. € sisältäen myös rahoitusarvopaperit. Kassaa käytettiin investointien rahoittamiseen vuonna 2019.

Talousarviolainaa nostettiin vesilaitokselle 3,5 milj. € ja lainasalkun suojaamiseksi laina sidottiin kiinteään korkoon. Vanhoja lainoja maksettiin pois 9,8 milj. €. Lainamäärä oli vuoden 2019 lopussa 55,3 milj. € eli **2 590 €/asukas**, josta peruskaupungin osuus 40,4 milj. € eli 1 895 €/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä jäi vuonna 2019 alle kuntien keskiarvon (3 360 €/asukas, ennakkotieto).

1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättymishetkellä ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti omaisuus- ja pääomaeriin. Tase sisältää myös liikelaitoksen omaisuus- ja pääomaerät, mutta kuten tulos- ja rahoituslaskelmassakin, erät eivät sisällä kaupungin eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä, kuten saamisia ja velkoja.

Lisalmen kaupungin taseen loppusumma 31.12.2019 oli 169,7 milj. €. Vähennystä edellisen vuoden tilinpäätökseen on 4,4 milj. €.

Taseen pysyvissä vastaavissa kasvua tapahtui investointien vuoksi 3,9 milj. €, vaihtuvissa vastaavissa rahavarat vähenivät 8,5 milj. €. Vastattavien pääomien muutokset tilikauden aikana johtuivat pääosin vieraan pääoman laskusta 5,4 milj. €.

Taseen kertynyt ylijäämä tilikauden lopussa on 12 milj. €. Ylijäämä on kertynyt pääosin tilikausien 2013-2019 ylijäämäisistä tuloksista.

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €	
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	136	70	Muu oma pääoma	10 567	11 332
Muut pitkävaikutteiset menot	1 495	1 498	Ed. tilik. yli-(+)/alijäämä(-)	11 156	9 378
			Tilikauden yli-(+)/alijäämä (-)	1 010	1 778
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	11 057	10 846	Poistoero	8 821	8 540
Rakennukset	50 331	52 334			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 847	25 124	C PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	1 606	1 616	Eläkevaraukset	17	17
Muut aineelliset hyödykkeet	297	283	Muut pakolliset varaukset	287	141
Ennakkom. ja kesk.er. hank.	13 717	8 837			
III Sijoitukset			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkeet ja osuudet	34 515	34 496	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 087	3 790
Muut lainasaamiset	1 696	1 809	Muut toimeksiantojen pääomat	11	9
Muut saamiset	89	85			
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			E VIERAS PÄÄOMA		
Lahjoitusrahastojen varat	3 822	3 482	I Pitkäaikainen		
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	46 043	51 962
			Muut pitkäaikaiset velat	1 348	1 259
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			II Lyhytaikainen		
II Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	9 303	9 656
Lyhytaikaiset			Saadut ennakot	505	581
Myyntisaamiset	1 397	2 112	Ostovelat	6 060	3 391
Lainasaamiset	2	0	Muut velat	809	922
Muut saamiset	1 423	2 048	Siirtovelat	5 899	7 552
Siirtosaamiset	176	219	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	169 711	174 098
III Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Muut arvopaperit	18 121	17 322			
IV Rahat ja pankkisaamiset	3 979	11 914			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	169 711	174 098			

TASEEN TUNNUSLUVUT
Kuntien
ka. 2018

	2018	2019	2018
Omavaraisuus (%)	60	56	55
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	59	43	46
Kertynyt yli-/alijäämä, M€	11 372	12	11
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 061	569	520
Lainakanta 31.12., milj. €	16 769	55,3	61,6
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 039	2 590	2 870
Lainat ja vastuut, 31.12. M€		57	63
Lainat ja vastuut, €/asukas		2 688	2 951
Lainasaamiset, €/as	1 045	79	84
Asukkaiden lukumäärä 31.12	-	21 367	21 469

TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT
Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$
Suhteellinen velkaantuneisuus

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$$
Lainakanta 31.12

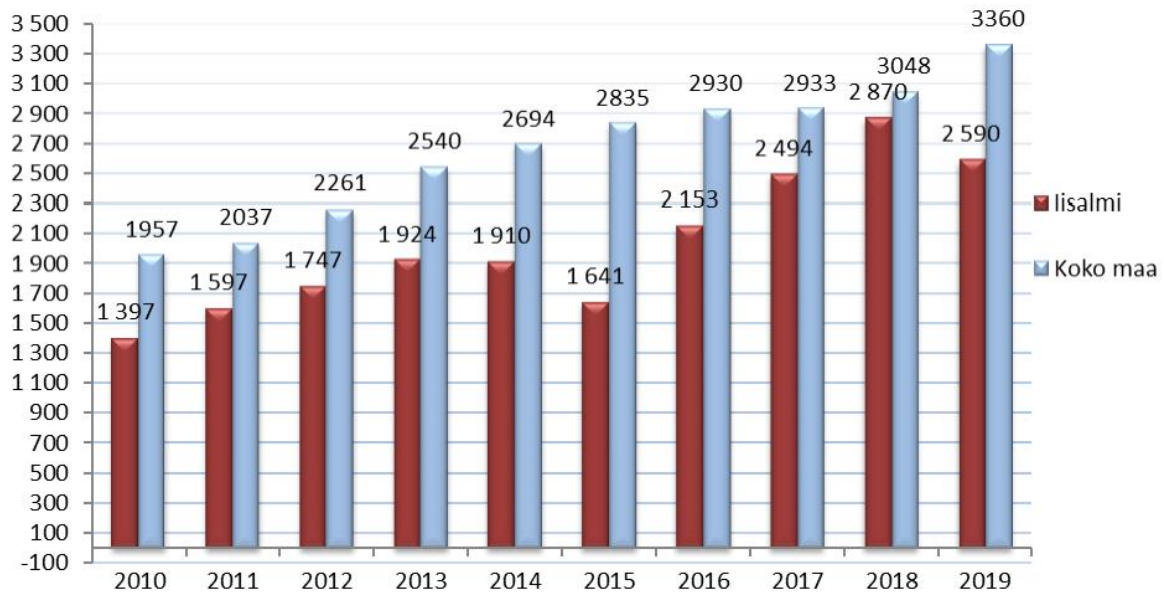
$$= \text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}$$
Lainasaamiset 31.12

$$= \text{Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 55,3 milj. €. Lainamäärä pieneni edellisestä vuodesta 6,3 milj. €. Lainamäärä asukasta kohden oli vuoden 2019 lopussa 2 590 €. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuotta aiemmin 2 870 € eli vuodessa laskua 280 €/asukas (10 %).

Kuntien keskimääräinen lainamäärä tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan vuonna 2019 oli 3 360 €/asukas. Lainasalkun keskikorko 31.12.2019 oli 0,56 %.

Lainat €/asukas 2010 -2019 lisalmi / koko maa (sis. vesilaitos)

Investoinnit

Investoinnit (brutto) olivat 11,5 milj. €, josta peruskaupungin investoinnit 6,5 milj. € ja vesiliikelaituksen investoinnit 5,0 milj. €. Investointihankkeiden toteutus viivästyi alkuperäisestä aikataulusta, joten investoinnit toteutuivat talousarviota pienempinä.

Katujen peruskorjausinvestointeihin käytettiin vuonna 2019 n. 1,5 milj. €. Nuorisotalon ja kaupungintalon korjaukset jatkuivat vuonna 2019. Lisäksi aloitettiin Kilpijärven koulun ja uimahallin suunnittelu.

Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneerausurakan oli määrä valmistua vuoden 2019 loppuun mennessä. Rakennustyöt saatiinkin lähestulkoon päätökseen, mutta saneerauksen lopullinen valmistuminen siirtyi kuitenkin lisä- ja muutostöistä johtuen vuoden 2020 alkupuolelle. Vuohiniemen osuus vesiliikelaituksen vuoden 2019 investoinneista on 4,3 milj. €. Investoinnin kokonaisarvo on noin 15,5 milj. €.

Suurimpia investointihankkeita tulevaisuudessa ovat uuden uimahallin sekä koulujen rakennushankkeet.

Koulurakennuksiin ja kiinteistöjen sisäilmaongelmiin liittyvät asiat ovat vaikuttaneet merkittävästi kaupungin toimintaan ja talouteen ja on ennakoitavissa, että kiinteistöjen korjaus- ja rakentamistarve kasvaa edelleen vuoteen 2025 merkittävästi.

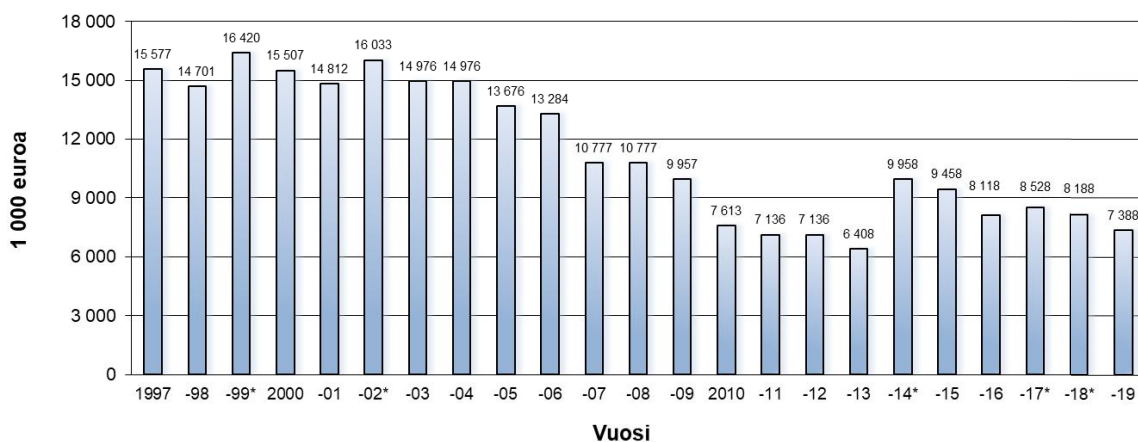
Sijoitukset

Iisalmen kaupunki on ulkoistanut sijoitustoiminnan ammattimaiselle omaisuudenhoitajalle täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksin perustuen Iisalmen kaupunginvaltuuston hyväksymään sijoitussuunnitelmaan.

Kaupungin sijoitukset koostuvat Danske Bankin rahastosijoituksista sekä sijoituksesta Alexandrian Tähtirahastot yhdistelmälainaan. Alexandrian yhdistelmälainaan tehty sijoitus on määräaikainen ja se erääntyy tammikuussa 2020. Sijoitusten arvonkehityksestä on annettu erillinen sijoitusraportti.

Kehittämis- ja investointirahasto

**Kehittämis- ja investointirahaston
pääoman kehitys 1997 - 2019**

Siirto rahastoon (alkupääoma) 17 295 353 € tilikaudella 1997.

Lisäksi rahastoa kartutettu

1999	2,5 milj. €	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2002	1,2 milj. €	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2014	4,6 milj. €	Savonia ammattikorkeakoulun yhtiöittämisen tuotto
2017	1,8 milj. €	Tilikauden tuloksesta
2018	1,0 milj. €	Tilikauden tuloksesta
Tilikauden alijäämiä rahastosta katettu		
2007	1,7 milj. €	
2010	1,1 milj. €	
2011	0,5 milj. €	

Vuonna 2019 rahastoa on käytetty 0,8 milj. € nuorisotalon korjauksiin, rahaston pääoman ollessa tilikauden lopussa 7,4 milj. €.

Muut rahastot

Kaupungilla on vahinkorahasto, josta korvataan kertaluonteisia vahinkoja tai vastuita, joita ei ole vakuutuksin katettu, vakuutuskorvauksen ylittävä osa sekä erityisin perustein oikeudenkäynteihin liittyviä kuluja ja oikeuden päätöksistä johtuvia kaupungin velvoitteita. Vahinkorahaston pääoma 31.12.2019 oli 3,0 milj. €.

Kaupungilla on lisäksi opintorahasto, josta tuetaan iisalmelaisia opiskelijoita apurahoin ja stipendein. Opintorahaston pääoma 31.12.2019 oli 0,2 milj. €.

1.7 Henkilöstö

Vuoden 2019 lopussa vakinaista henkilökuntaa oli Iisalmen kaupungin palveluksessa 752 henkilöä. Vähennystä edellisvuoteen on 19 henkilöä. Henkilöstön määrä on pysynyt samana, kun tarkastelussa on mukana koko henkilöstö yhteensä.

Kaupungin vakinaisen henkilökunnan keski-ikä oli 48,5 vuotta ja koko henkilökunnan keski-ikä 46,4 vuotta.

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2019

Toimiala	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Oppisop. suhteiset	Työllis- tetyt	Yhteensä	Yhteensä (ei. sis. työllistettyjä)
Elinvoima- ja konsernipalvelut	216 (222)	21 (15)	60 (66)	0 (0)	*34(14)	331 (317)	297 (303)
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	433 (449)	38 (37)	91 (73)	0 (0)	0 (9)	562 (568)	562 (559)
Tekninen toimiala	91 (88)	2 (2)	6 (8)	0 (0)	0 (0)	99 (103)	99 (98)
Iisalmen Vesi	12 (12)	0 (0)	2 (0)	0 (0)	0 (0)	14 (12)	14 (12)
Yhteensä	752 (771)	61 (54)	159(147)	0 (0)	34 (28)	1006 (1000)	972 (972)

Suluissa tilanne 31.12.2019. *Tähdellä merkittyyn työllistettyjen määrään sisältyy kolmannelle sektorille sijoitetut työllistetyt.

Vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 32,7 milj. €, eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut 9,7 milj. € eli yhteensä 42,4 milj. €. Vastaava summa vuonna 2018 oli 42,2 milj. €, joten henkilöstökulut kasvoivat 0,2 milj. €, 0,5 %. Tarkempi selvitys henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

1.8 Ympäristötekijät

Toimintakertomukseen on sisällytettävä kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kaupungin taloudelliseen tulokseen, asemaan, toiminnan kehitykseen tai riskeihin. Lisäksi toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kaupunki huolehtii ympäristöasioista ja esimerkiksi siitä, miten kunnan toiminta vaikuttaa ympäristöön. Ympäristömenot aiheutuvat toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää tai korjata ympäristöhaittoja, parantaa tulevaa ympäristönsuojelutasoa ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Kaupungin ympäristötuotoista suurin osa n. 3,1 milj. € koostuu Iisalmen Vesi –liikelaitoksen jätevesimaksuista ja muista toimintaan liittyvistä tuotoista. Ympäristötoiminta-kulujen ja poistojen kokonaismäärä oli n. 2,5 milj. €. Ilman poistoja ympäristötoimintakulut olivat n. 2,0 milj. €. Pääosa kustannuksista aiheutui jätevesien puhdistuksesta sekä viemäriverkoston käytöstä ja kunnossapidosta (n. 1,7 milj. €). Jätehuolto- ja jätevesimaksuihin käytettiin n. 0,3 milj. €.

Tämän lisäksi alueellinen Ylä-Savon jätehuoltolautakunta huolehtii jätehuollon viranomaistehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä. Tästä aiheutuneet toimintakulut katetaan jätehuoltomaksuilla.

Ympäristöinvestointeja tehtiin vuonna 2019 yhteensä n. 4,8 milj. €. Suurin osa ympäristöinvestoinneista kohdistui Iisalmen vesi –liikelaitoksen toimintaan. Merkittävin ympäristöhanke on Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus, joka alkoi vuonna 2017 ja se valmistuu helmikuussa 2020. Vaiheittain toteutettavan saneerauksen kokonaiskustannus on n. 15,5 milj. €. Vuoden 2019 investoinnin osuus oli n. 4,3 milj. €.

Kaikissa talonrakennuksen uudishankkeissa panostetaan energiatehokkuuteen valitsemalla energiatehokkuusluokaksi vähintään luokka B.

Vuoden 2019 aikana Iisalmen kaupunki on tehnyt päätöksen sitoutua osallistumaan Saimaan alueen ja Järvi-Suomen peruskirjaan ja sen tavoitteisiin, jotka ovat

- kestävä kehityksen toteuttaminen
- alueen elinvoiman vahvistaminen
- vastuullisen matkailun ja virkistyskäytön edistäminen
- Saimaan monitieteisen tutkimuksen tukeminen
- vesistön elinympäristön ja veden laadun parantaminen

Vuoden 2019 aikana Iisalmen kaupunki sitoutui lähtemään mukaan Ylä-Savon jätehuoltoalueen jätestrategiatyöhön vuosille 2019-2023. Ohjelma on kuntien yhteinen tahto siitä, kuinka jätehuoltoa hoidetaan alueella seuraavien vuosien aikana.

Kaupunki päätti osallistua KESTO – kestävä energiankäytön, materiaalitehokkuuden ja ilmaston seudullinen toimintasuunnitelma –hankkeeseen osatoteuttajana ja ottaa vastuu Ylä-Savon –alueen seudullisen ilmasto-ohjelman sekä kuntakohtaisten toimenpidesuunnitelmien laatimisesta. Ilmastohankkeen toteutusajaksi on suunniteltu 1.1.2020-31.12.2021.

Siisti Iisalmi –kampanja haastoi toukokuussa kaikki kaupunkilaiset tekemään siistejä tekoja pihoissaan, asuinalueillaan, puistoissa ja lenkipolkujen varsilla. Yhteistyössä Iisalmen Latu ry:n kanssa järjestettiin 27.5.2019 Roskalenki –tapahtuma.

Iisalmen kaupunki on mukana Kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa (sopimuskausi 2017-2025) ja kuntien ilmastokampanjassa sekä on Circwaste –hankkeen kumppanuuskunta.

Iisalmen kaupunki on ollut mukana KierRe – Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa –hankkeessa. Hankkeen päättämisaikaksi oli alun perin määritelty 31.12.2018, mutta hanke sai jatkoaikaa 30.9.2019 saakka. Iisalmen kaupunki sitoutui jatkamaan hankkeen toteuttamista ja hankkeen rahoittamista omalta osaltaan 30.9.2019 saakka.

Iisalmen kaupungille on laadittu KierRe –hankkeen toteuttamana resurssiviisauden toimintasuunnitelma vuosille 2018-2050. Ohjelma sisältää viisi teemaa, joiden sisällä on määritetty teemakohtaiset tavoitteet, toimenpiteet sekä mittarit. Teemat ovat

- energiantuotanto ja kulutus
- liikkuminen ja yhdyskuntarakenne
- kulutus ja materiaalikierron
- ruuan tuotanto ja kulutus
- vedenkäyttö ja luonnonvedet

Iisalmen kaupungilla on henkilöstön yhteiskäytössä täyssähköauto. Sähköautojen latauspisteitä on rakennettu kauppatorille ja kaupungintalolle.

Ympäristövastuulla tarkoitetaan ympäristöön liittyvää voimassa olevaa velvoitetta, jolla on todennäköisesti tulevaisuudessa menoja lisäävä vaikutus. Vuoteen 2019 kohdistuvia ympäristövastuita ei tilinpäätöksessä todettu.

1.9 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kaupunki huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Luottamushenkilöiden perehdyttämis- ja koulutustilaisuuksissa sekä toimielimien päätöksenteon yhteydessä on käsitelty esteellisyyskysymyksiä, millä on pyritty siihen, että luottamushenkilöt ottavat itse vastuun esteellisyyden arvioinnista. Toimielimien esityslistoilla on myös maininta esteellisyyden arvioinnista.

Kuntaliitto on ohjeistanut yleiskirjeessään (21.6.2017) vieraanvaraisuuteen, etuihin ja lahjoihin liittyviä asioita. Kuntaliiton ohjetta sovelletaan Iisalmen kaupungissa ja luottamushenkilöitä kannustetaan tutustumaan ohjeen sisältöön. Ohje löytyy Kuntaliiton sivuilta:

<https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2017/ohje-vieraanvaraisuudesta-eduista-ja-lahjoista>

Kaupungin henkilöstöä on ohjeistettu ohjeella vieraanvaraisuuden vastaanottamisesta. Kaupungin ohje on löydettävissä kaupungin intranetistä.

Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja ympäristövastuullisuus. Arvoista erityisesti tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita. Iisalmessa ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti. Tasa-arvosta ja oikeudenmukaisuudesta on määräyksiä lukuisissa kuntien toimintaa ohjaavissa laeissa ja asetuksissa sekä kaupungin henkilöstöohjelmassa.

1.10 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka on elinkeinorakenteeltaan vahva. Talouselämän positiivinen vire on vahva Ylä-Savon alueella, mikä heijastuu kaupungin elinvoimaisuuteen.

Lisalmen ja Ylä-Savon alueen haasteena on väestönkehitys, jonka ennustetaan olevan negatiivinen. Syntyvyys on laskenut viime vuosina. Edellä mainitun lisäksi osaavan työvoiman saatavuus on merkittävä riski elinkeinoelämän kehittymisen näkökulmasta.

Tulevaisuuden investointipaineet ovat merkittävät. Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman toimeenpano, uimahallin rakentaminen sekä muut peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet vaikuttavat kaupungin kehitykseen.

Toimintamenojen kasvu on heikentänyt vuosikatetta ja vielä vuonna 2019 vuosikate kattoi poistot. Riski alijäämän syntymiseen on kuitenkin kasvanut. Investointitason nousu yhtä aikaa tapahtuvan kustannusten nousun kanssa aiheuttaa nopeasti tilanteen, jossa vuosikate ei riitä kattamaan poistoja ja syntyy alijäämää. Talouden tasapainon kannalta investointitason pitäminen maltillisena olisi ensiarvoisen tärkeää.

Kuntatalouden tilanne heikkenee edelleen vuonna 2020. Koronapandemian laajentuminen ja sen aiheuttamat toiminnalliset muutokset ja poikkeustilajärjestelyt kohdistuvat kansantalouteen ja kuntatalouteen useaa vaikutuskanavaa pitkin sekä menoja lisäten, tuloja vähentäen, että ennustamista vaikeuttaen. Koronaviruksen merkittävimmät taloudelliset vaikutukset muodostuvat sen perusteella, kuinka pitkään epidemiaan liittyvät rajoitustoimet ja epävarmuus kehityksen kulusta jatkuvat. Vaikutukset ovat sitä vakavampia ja pitkäkestoisempia, mitä enemmän ne vaikuttavat kuluttajien luottamukseen ja kysyntäkäyttäytymiseen.

1.11 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lisalmen kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje uudistettiin vuonna 2019. Lisalmen kaupungin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan ohjeistuksen mukaisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje koskee kaikkia kaupunkikonsernin toimielimiä ja toimintaa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet ja konserniyhteisöt arvioivat ja tunnistavat tavoitteita uhkaavia riskejä ja arvioivat niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laativat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Tärkeimmät riskit ja niihin liittyvät nykyiset ja uudet riskienhallintatehtävät kirjataan vuotuisiin suunnitelmiin ja otetaan huomioon taloussuunnittelussa.

Kaupungilla on käytössään Targetor pro -strategian, riskien ja riskienhallinnan raportointityökalu, jonka avulla riskit yksilöidään ja riskienhallinnan suunnitelmat laaditaan. Targetor muodostaa kaupungin riskirekisterin.

Lisalmen kaupungissa riskit jaetaan neljään riskialueeseen

- Strategiset riskit, jotka liittyvät Lisalmen kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin.
- Toiminnalliset riskit, jotka liittyvät kaupungin päivittäiseen toimintaan, johtamiseen, prosesseihin ja järjestelmiä uhkaaviin riskeihin.

- Taloudelliset riskit, jotka liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolen kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset.
- Vahinkoriskit, jotka ovat Lisalmen kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä.

Vuoden 2020 alussa käynnistynyt Korona-pandemia on osoittanut, että maailmanlaajuiset riskit voivat realisoitua lyhyellä aikavälillä. Tartuntatautipandemia on toteutuessaan sekä strateginen että taloudellinen riski, jonka vaikutukset ovat laaja-alaisia. Pandemian vaikutuksia on vielä hankala arvioida, mutta selvää on, että vaikutukset ovat laaja-alaisia.

Strategisesti merkittävät riskit liittyvät lainsäädäntömuutoksiin, jotka heikentävät alueen elinvoimatekijöitä. Keskeisten julkisen hallinnon toimintojen siirtäminen pois kaupungista tai alueelta on tunnistettu riski. Näiden riskienhallinnan katsotaan olevan kohtuullisella tasolla. Merkittäviä riskejä ovat myös väestön väheneminen ja ikärakenteen muutos, jotka omalta osaltaan vaarantavat strategisten tavoitteiden toteutumista ja joihin vaikuttaminen kaupungin omilla toimilla on erittäin haasteellista. Väestön väheneminen vaikuttaa myös työvoiman saatavuuteen.

Riskienhallintaprosessissa on tunnistettu, arvioitu ja käsitelty kaupunkitason riskejä, joista merkittävimmiksi riskeiksi nousivat *toiminnalliset riskit*, jotka liittyvät toimintaprosesseihin, henkilöstöön sekä ICT- ja tietoturvariskeihin. Toiminnalliset riskit liittyvät tietoverkon tai –liikenteen katkeamiseen. Palvelut ja toimintaprosessit ovat sähköisten tietojärjestelmien varassa ja siksi laaja-alainen häiriö voi aiheuttaa toiminnan lamaantumisen. Laaja-alaisessa pandemiatilanteessa toiminnallisena riskinä on myös henkilöstön sairastuminen ja palvelutuotannon häiriintyminen.

Merkittäviä toiminnallisia riskejä ovat myös tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät riskit, jotka voivat pahimmillaan johtaa myös taloudellisiin vahinkoihin. Näiden riskien hallinta on hyvällä tasolla. Henkilöstöä on koulutettu ja koulutetaan jatkuvasti tietosuojaan ja tietoturvaan liittyen. Savon ICT-palvelut Oy:n kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään vähentämään tietoverkkoihin ja –liikenteeseen liittyviä riskejä ja turvaamaan palvelutuotanto kaikissa olosuhteissa. Näiden riskien hallinnan katsotaan olevan kohtalaisella tasolla. Toiminnallisiin riskeihin sisältyy myös juridinen riski ja maineriski.

Kiinteistöjen sisäilmaongelmat ovat merkittävä toiminnallinen ja taloudellinen riski. Riskiä pyritään hallitsemaan kiinteistöjen jatkuvalla korjauksella ja ylläpidolla sekä tekemällä sisäilmakyselyitä. Ongelmiin pyritään reagoimaan nopeasti.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit liittyvät maksuvalmiuteen, rahoituspohjan heikkenemiseen, lainamäärän kasvuun, sijoitusten arvонkehitykseen sekä takauksiin ja osakeomistuksiin. Myös SOTE-kustannusten merkittävä ylitys budjetoidusta on toteutuessaan vakava taloudellinen riski, jonka nykyinen hallinta katsotaan kuitenkin riittäväksi.

Lainamäärän kasvua voidaan hillitä ainoastaan investointisuunnitelman sopeuttamisella. Sijoitustoimintaan liittyviä riskejä voidaan hallita ajantasaisella ohjeistuksella: Sijoitussuunnitelman on oltava ajan tasalla ja sen on vastattava kaupungin tuotto-odotuksia ja riskinsietokykyä. Kaupungin sijoitusten hajauttamisella sijoitussuunnitelman mukaisesti hallitaan sijoittamiseen liittyviä riskejä.

SOTE-kustannuksiin voidaan vaikuttaa palvelurakenteen ja -prosessien kehittämisellä. Ikärakenteen muutos vaikuttaa kuitenkin SOTE-kustannusten kehitykseen ja siitä syystä kustannuskehitykseen vaikuttaminen ei toteudu yksittäisillä toimenpiteillä.

Kaupungin kassavirta on ollut hyvin ennustettavissa ja maksuvalmiutta seurataan aktiivisesti. Maksuvalmiuden ylläpitämiseksi kaupungilla on käytössään kuntatodistusohjelmia, joiden avulla maksuvalmiutta voidaan ylläpitää.

Kaupungin lainasalkun suojausasteen tulee olla kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti 20-70 %. Vuoden 2019 lopussa kaupungin (sis. vesiliikelaitoksen) lainasalkusta 52 prosenttia oli sidottu pitkäaikaisiin korkoihin, joten päätöksen mukainen suojausaste toteutuu.

Kaupungissa täytyy olla myös riittävä osaaminen hanke- ja projektihallinnointiin, jotta tukia ja avustuksia ei jää hakematta tai kustannukset ovat tukikelvottomia. Kaupungilla on myös palveluja, joista voi realisoitua merkittäviä vastuuvahinkoja (esim. lomituspalvelut). Näitä riskejä voidaan hallita henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisellä ja vakuutuksilla.

Liikenneväylien ja -järjestelmien sekä kiinteistöjen jatkuva ylläpito ovat osa taloudellisten riskien hallintaa. Investointien suunnittelu ja korjausohjelmien laatiminen ovat keskeisiä riskienhallintakeinoja.

Kaupungin merkittävät investointipaineet ovat iso taloudellinen riski. Tulorahoitus ei riitä investointien toteuttamiseen, mikä johtaa velkamäärän kasvuun suunnitelmakaudella. Velanhoitokustannusten (ml. korkokustannusten) osuus kulurakenteesta kasvaa suunnitelmakaudella, mikä heikentää kaupungin taloudellista tilannetta ja lisää riskejä. Investointeihin liittyvää taloudellista riskiä voidaan hallita investointien huolellisella suunnittelulla ja jaksottamisella sekä suojaamalla lainasalkkua pitkillä korkosidonnaisuuksilla.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät isoon kiinteistövahinkoon ja työmaalla tapahtuvasta onnettomuudesta johtuvaan henkilövahinkoon. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusturva on ajan tasalla. Lisäksi kuntokartoituksia on ryhdytty tekemään vahinkoriskien minimoimiseksi. Tietoverkon riskien hallintaa on parannettu varajärjestelmän käyttöönotolla. Työsuojelulla on keskeinen merkitys vahinkoriskien hallinnassa.

Riskeille on nimetty vastuuhenkilöt ja merkittävimpien riskien tilannetta edistetään hallintakeinoilla, joita on käsitelty riskienhallintasuunnitelmissa. Tarkemmat tiedot kaikista tunnistetuista riskeistä ja niistä koskevista tiedoista on löydettävissä riskirekisteristä.

Riskirekisterit on laadittu toimialakohtaisesti ja riskianalyysin toteutuminen on esitetty kunkin toimialan kohdalla. Riskirekisteriä pidetään yllä Targetor-tietojärjestelmässä.

1.12 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta on keskeinen osa talouden ja toiminnan johtamista, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä tavoitteiden saavuttamisen. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakkoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on osa normaalia kaupungin toiminnan suunnittelua, seurantaa ja päätöksentekoa. Riskien arviointi kytkeytyy kiinteästi vuosittaiseen toiminnan suunnittelu-, seuranta- ja raportointiprosessiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Toimiva sisäinen valvonta ehkäisee ja havaitsee väärinkäytöksiä. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva ja olennainen osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja muut esimiehet.

Sisäinen valvonta on siis osa kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäinen valvonta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla toimielimet, tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan kehittämiseksi, tehostamiseksi ja todentamiseksi toimialojen ja liikelaitoksen on laadittava vuosittain oma sisäisen valvonnan suunnitelma. Valvontakohteita voivat olla esim. päätöksenteko, talous, omaisuus, sopimukset ja hankinnat. Suunnitelmassa esitetään sisäisen valvonnan painopistealueet ko. vuodelle. Suunnitelma toimii raportoinnin pohjana. Raportoinnin tulee olla tiivistä ja kohdistua keskeisiin valvontahavaintoihin ja niiden perusteella tehtyihin ja tehtäviin ohjaustoimiin.

Suunnitelma laaditaan vuosittain vastualueittain ja tarvittaessa myös toimintayksiköittäin. Suunnitelmat kootaan toimialoittain yhdeksi kokonaisuudeksi. Toimialat ja liikelaitos raportoivat suunnitelman toteuttamisesta osavuosisikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä ajalta 1.1.-30.6. elo-syyskuussa ja 1.7.-31.12. tammi-helmikuussa. Vastuualueen päällikkö vastaa suunnitelman laatimisesta ja raportoinnista. Toimialojen raportit kootaan yhteen ja toimitetaan kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Kaupunginhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeeseen on koottu olennaisilta osin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistapa ja eri osa-alueet kuten päätöksenteko, henkilöstö, taloussuunnittelu, taloushallinto, kirjanpito, tilinpäätös, omaisuuden hallinnointi, sopimukset, tietoturva, tietosuoja, ICT-palvelut sekä hankkeet ja projektit.

Keskeiset havainnot sisäisen valvonnan raporteista vuodelta 2019 ja sisäisen valvonnan kehittäminen suunnitelmakaudella

Kaikki toimielimet ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti puolivuositain sisäisen valvonnan toteutuksesta ao. toimialallaan. Sisäinen valvonta on toteutettu toimielimien laatimien suunnitelmien mukaisesti ja raportit on toimitettu kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Vuonna 2019 sisäisen valvonnan valvontakohteita ovat ohjeistuksen mukaisesti olleet muun muassa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, avustukset, vakuudet, työsopimukset ja henkilöstöpäätökset, käyttöoikeudet, hankinnat ja sopimukset.

Kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kattavaa ja toimii hyvin. Poikkeamat ovat yksittäisiä ja suunnitelman mukainen sisäinen valvonta ja ohjeistaminen tehostavat asioiden seuranta ja korostavat tilivelvollisten vastuuta.

Sisäistä valvontaa kehitetään muun muassa sisäisen tarkastuksen havaintojen ja suositusten perusteella. Tavoitteena suunnitelmakaudella on kehittää sisäisen valvonnan lomakkeita ja raportointiin liittyvää prosessia.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja se on sisäisen valvonnan näkyvä osa. Sisäinen tarkastus auttaa organisaatiota sen riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arvioinnissa ja kehittämisessä. Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginjohtajalle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle.

Sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta vastaa kaupunginhallitus. Riippumattomuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa ja sisäinen tarkastaja saa toimivaltuutensa kaupunginjohtajalta. Sisäistä tarkastusta johtaa talousjohtaja ja sisäisenä tarkastajana toimii johdon sihteeri 0,25 htv työpanoksella. Sisäisen tarkastuksen asiantuntijapuna toimii kaupungin tilintarkastusyhteisö, jonka kanssa tehdään tarvittaessa sopimus asiantuntijapalvelujen hankinnasta.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus viivytyksettä saada tarkastustehtävänsä varten tarpeelliset tiedot, asiakirjat ja tietojärjestelmien käyttöoikeudet salassapitosäännösten estämättä. Lisäksi sisäinen tarkastus on tarvittaessa oikeutettu saamaan vastuualueilta ja toimintayksiköiltä apua tehtäviensä hoitamiseen. Tarkastus- ja konsultointitoiminnan riippumattomuuden turvaamiseksi sisäisellä tarkastuksella ei ole päätösvaltaa eikä toiminnallista vastuuta tarkastettavien toimintojen suhteen.

Talousjohtaja ja sisäinen tarkastaja laativat sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, jonka kaupunginhallitus hyväksyy. Sisäinen tarkastus suorittaa tarkastussuunnitelman mukaiset ja muut kaupungin ylimmän johdon määräämät tarkastustehtävät. Vuosisuunnitelma lähetetään

tiedoksi tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle. Lisäksi Iisalmen kaupungin sisäisellä tarkastuksella ja Teollisuuskylä Oy:llä on sopimus 1-2 tarkastuskohteen tekemisestä/vuosi tarpeen mukaan.

Sisäinen tarkastus raportoi puolivuositain kaupunginhallitukselle, tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle tarkastustyön keskeiset tulokset ja suositukset. Sisäisen tarkastuksen tulee viivytyksettä raportoida kaupunginjohtajalle havaitsemistaan merkittävistä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteista sekä väärinkäytöksistä.

Vuonna 2019 sisäisen tarkastuksen tarkastuskohteita ovat olleet muun muassa yksityisten päiväkotien valvonta, avustusten myöntäminen sekä hankinnat. Toimielimien antamien selonteiden ja sisäisen tarkastuksen raporttien perusteella voidaan todeta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvää/tydyttävää tasoa. Sisäisen valvonnan voidaan katsoa tuottavan kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta sekä varojen ja omaisuuden turvaamisesta.

1.13 Iisalmi-konsernin toiminta ja talous

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös (KuntaL 410/2015 § 114). Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen.

Konsernirakenne

Kaupunkikonserniin kuului vuonna 2019 kuusi tytäryhteisöä, kuusi kuntayhtymää ja viisi osakkuusyhteisöä. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Kiinteistö Oy Petterinkulma, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä.

Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Vuonna 2011 Ylä-Savon SOTE ky on luettu tytäryhteisöksi (KILA, kuntajaoston lausunto 102, 29.11.2011). Tästä johtuen myös Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö on luettu Iisalmen kaupungin tytäryhteisöksi. Vuonna 2019 Savon koulutuskuntayhtymän omistusosuus laski 11,63 %:sta 8,14 %:iin Asevelikatu 24 -kiinteistön luovutuksen myötä.

Palvelutuotannon kannalta merkittävä osakkuusyhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Savon ICT-palvelut Oy (SICT). SICT:n omistus pohjassa on tapahtunut muutoksia vuonna 2019, eikä SICT ole enää kaupungin tytäryhteisö.

Konserniyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä vähäisen merkityksen johdosta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Haka, Asunto Oy Kilpitöyry ja Asunto Oy Kilpivatro sekä Itä-Suomen päihdehuollon Ky. Ylä-Savon SOTE ky:n ei ole yhdistänyt konsernitilinpäätökseensä Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiötä.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2019

Vuonna 2019 konsernin omistusosuuksissa ovat tapahtuneet seuraavat muutokset: Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2019 oli 61,8 %.

Savon ICT-Palvelut Oy:n omistusosuus on vähentynyt 24 %:iin ollen SOTE ky:n välillisen omistajuuden kautta yhteensä 46,2 prosenttia ja Savon ICT-Palvelut Oy:n asema Iisalmi konsernissa muuttui tytäryhteisöstä osakkuusyhteisöksi.

Merkittävimpien konserniyhteisöjen toiminta ja talous vuonna 2019

Petterinkulma Oy

Petterinkulma Oy tuottaa ja ylläpitää edullisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Iisalmen kaupungissa. Yhtiö on kokonaan kaupungin omistama.

Tavoitteiden toteuma vuonna 2019

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: tavoitteeksi käyttöasteessa asetettiin 97,0 %. Tavoite saavutettiin, käyttöaste vuonna 2019 oli 98,2 %.
- Asukkaiden määrä pysyy vakiintuneella tasolla: noin 2 200 asukasta. Tavoite lähes saavutettiin, asukkaita oli 2 188 henkilöä. Asuntotarjonta oli edelleen monipuolista.
- Petterinkulma tarjoaa asukkaille erihintaisia/tasoisia/kokoisia vuokra-asuntoja eri puolilta kaupunkia. Tavoite toteutunut.
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä. Tyytyväisyyttä mitattiin erillisellä asiakaskyselyllä. Tavoite saavutettiin, asiakaskyselyn keskiarvo oli 4,07 (1-5).

- Parannetaan piha -ja ulkoalueiden viihtyisyyttä uusimalla leikkipakkojen varusteita ja laitteita. Tavoitteena kolmen leikkipaikan kunnostaminen vuoden 2019 aikana. Tavoite toteutui: Lohkarekuja, Kauppi-Heikintie ja Kaivokadun leikkikentät kunnostettiin.
- Vuokra-asuntojen tarjoamisessa otetaan huomioon erityisesti ikääntyneiden asuntotilanne. Tavoitteena on, että yli 65-vuotilaille asunnonhakijoille tarjotaan hissillistä asuntoa kahden kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Tavoite toteutui.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

Tavoitteiden toteuma vuonna 2019

- Kunnostusta vaativien kohteiden välttämättömät saneeraustoimet tilojen vuokraamisen mahdollistamiseksi toteutetaan resurssien puitteissa, korjauksiin ja investointeihin käytetään varoja hallituksen vahvistaman budjetin puitteissa. Tilaisuuden tullen tehdään yritysten kanssa yhteistyötä uusien toimitilojen rakentamisessa Iisalmeen. Merkittäviä kunnostustoimenpiteitä tehtiin kolmessa eri kohteessa. Uudishankkeita ei käynnistetty.
- Hanketoiminnan puolella jatketaan maakunnallisen teknologia-alan TechnoGrowth 2.0-hankkeen sekä kiertotalouden edistämistä tukevan Teolliset Symbioosit hankkeiden aktiivista toteuttamista Ylä-Savon seudulla. Hankkeille pyritään hakemaan jatkoa myös vuoden 2019 jälkeiselle ajalle. TechnoGrowth –hanke toteutui suunnitelman mukaan. Valmisteltiin jatkohanke NewTech -Yritysten kasvu ja kansainvälistyminen ajalle 1.1.2020 – 30.9.2022.
- Kaupungille maksettu takausprovisiota kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Iisalmen kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon menojen lopullinen toteuma vuonna 2019 oli 77,7 milj. euroa (TA 2019: 74,8 milj. euroa), josta ostetun erikoissairaanhoidon (KYS) osuus oli 21,3 milj. euroa (TA 2019: 19,5 milj. euroa).

Tarkempi selvitys kuntayhtymän toiminnasta ja taloudesta on annettu kuntayhtymän tilinpäätöksessä sekä tilinpäätöksen käyttötalouden toteumavertailuosassa (kappale 2.3.4).

Savon ICT-Palvelut Oy

Savon ICT-Palvelut Oy on Ylä-Savon kuntien ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistama yhtiö, joka tuottaa ICT-palveluja. Yhtiön nimi muuttui vuonna 2018 Savon ICT-Palvelut Oy:ksi (ent. Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy). Iisalmen kaupungin suora omistusosuus yhtiöstä on 24 % ja välillisesti Ylä-Savon SOTE ky:n kautta 22,2 %. Vuonna 2019 omistusosuudet muuttuivat osakeannin myötä ja yhtiön asema Iisalmi konsernissa muuttui tytäryhteisöstä osakkuusyhteisöksi. Kysymyksessä on kaupungille tärkeä ja palvelutuotannon kannalta kriittinen yhtiö.

Tavoitteiden toteuma vuonna 2019

- Laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten tietotekniikkapalveluiden tuottaminen. Tavoite vuodelle 2019 oli, että asiakastyytyväisyyskyselyn tulos on 3,8-4,0 (asteikolla 1-5). Käyttäjien kyselyissä tulos vuonna 2019 oli 4,34 eli tavoite toteutui.
- Lisäksi tavoitteet vuodelle 2019 olivat omistajapohjan laajentaminen (suunnattu osakeanti v. 2018) ja toiminnallisten muutosten toteuttaminen, henkilöstösuunnitelman tekeminen vuoden 2019 alun aikana sekä palveluiden sähköistämisen edistäminen yhdessä asiakkaiden kanssa.

Omistajapohjan laajentaminen toteutui suunnitellusti, henkilöstösuunnitelma on tehty ja palvelujen sähköistämisen edistäminen jatkuu osana yhtiön normaalia toimintaa.

Konsernitavoitteiden toteutuminen

Vuosittain talousarvion yhteydessä valtuusto vahvistaa keskeisille konserniyhteisöille tavoitteet. Tilikauden aikana konserniyhteisöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä annetaan selvitys konsernin tilikauden toiminnan ja talouden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätös sisältää täydellisen konsernitilinpäätöksen.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

1.14 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Iisalmi-konsernissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia suunnitelmakaudella ja konsernin toiminnan arvioidaan toteutuvan suunnitelman mukaan.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Terveyskampus-hanke jatkuu seuraavaan vaiheeseen: suunnitelmana on uudisrakennuksen rakentaminen sairaalan nykyisen parkkipaikan paikalle. Kuntayhtymällä on edessä merkittävät investoinnit, jotka vaikuttavat konsernin toimintaan ja talouteen. Nykyisen sairaalarakennuksen osittainen purku toteutetaan hankkeen viimeisessä vaiheessa. Purkamisesta aiheutuu merkittäviä alaskirjauksia kuntayhtymän talouteen suunnitelmakaudella.

Petterinkulma Oy:n osalta on tehty päätös uudisrakennushankkeeseen osallistumisesta yhteistyössä yksityisen toimijan kanssa. Hanke on edennyt suunnitelman mukaisesti ja uudiskohde valmistuu vuoden 2020 aikana.

1.15 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernin ohjauksen päälinjaukset on määritelty kaupunginvaltuuston hyväksymissä kaupungin konserniohjeissa. Iisalmen kaupungin konserniohje valmistui vuonna 2016. Konserniohjeissa on määritelty kaupungin omistajapolitiikan tavoitteet ja kaupungin konsernijohto ja toimielinten toimivallan jako. Ohjeessa on myös annettu ohjeet konserniraportoinnista, keskitetyistä konsernitoiminnoista, henkilöstöpolitiikasta, tytäryhteisön neuvotteluvuoroituksesta, riskienhallinnasta ja kaupunkikonsernin tarkastuksesta ja valvonnasta.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallitus käsittelee kokouksissaan Iisalmi-konsernin ajankohtaiset ja omistajaohjausta edellyttävät asiat ja antaa omistajaohjauslausunnot. Kaupunginhallitus on ohjeistanut kaupungin edustajia tytäryhteisöissä tarvittaessa.

Konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Merkittävimmät konserniyhteisöt ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä organisaatioiden toimintaan ja talouteen liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niihin varautumisesta.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta määrätään hallintosäännössä ja sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan ohjeessa. Kuntayhtymän ulkoista valvontaa toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Kuntayhtymän sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki kuntayhtymän tilivelvolliset ja esimiehet. Valvontasuunnitelmat laaditaan

kunkin tilivuoden alussa vahvistettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden, riskien hallinnan ja erityisten valvontakohteiden osalta. Sisäisen valvonnan asiakirjat on tallennettu asianhallintajärjestelmään.

Saatujen raporttien ja selvitysten perusteella voidaan todeta, että konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty asianmukaisesti, riskejä on tunnistettu ja niihin on varauduttu. Kaupungin tai konsernin talouteen vaikuttavia, tiedossa olevia olennaisia konsernitaseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman ulkopuolisia asioita ei ole raportoitu.

1.16 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2019	2018
Toimintatuotot	117 006	118 486
Toimintakulut	-246 335	-243 970
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	719	571
Toimintakate	-128 611	-124 912
Verotulot	76 487	74 684
Valtionosuudet	66 025	67 041
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	99	112
Muut rahoitustuotot	2 023	1 591
Korkokulut	-804	-659
Muut rahoituskulut	-450	-1 165
VUOSIKATE	14 768	16 692
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 421	-15 532
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	0	2 327
Tilikauden tulos	1 347	3 486
Tilinpäätössiirot	-21	400
Vähemmistöosuudet	-15	-11
Laskennalliset verot	-180	-202
Vähemmistöosuudet	-33	-9
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 098	3 664

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT 1000 €

	2019	2018
Vuosikate	14 768	16 692
Satunnaiset erät	0	2 327
Tilikauden verot	-15	-11
Tulorahoituksen korjauserät	-1 463	-3 820
	13 290	15 187
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-16 688	-21 369
Rahoitusosuudet investointimenoihin	513	235
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	952	3 878
	-15 223	-17 256
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 933	-2 069
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-81	-15
Antolainasaamisten vähennykset	0	119
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 656	26 744
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 453	-14 042
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-220	-1 529
Oman pääoman muutokset	207	64
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	-154	-23
Vaihto-omaisuuden muutos	-47	62
Saamisten muutos	2 440	-631
Korottomien velkojen muutos	-434	2 586
Rahoituksen rahavirta	-6 085	13 334
Rahavarojen muutos	-8 018	11 264
Rahavarojen muutos	-8 018	5
Rahavarat 31.12.	37 480	45 498
Rahavarat 1.1.	-45 498	-45 493

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	91	78
Pääomamenojen tulorahoitus, %	52	48
Lainanhoitokate	1	1
Kassan riittävyys	49	59

Tunnuslukujen laskentakaavat:
Investointien tulorahoitus, €

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate/(Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT 1000 €

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	869	746	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	2	2
Muut pitkävaikutteiset menot	1 721	1 756	Muut omat rahastot	11 955	13 051
Ennakkomaksut	66	18	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	35 779	32 378
*Aineettomat hyödykkeet	2 655	2 520	Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	1 098	3 664
			*Oma pääoma	112 623	112 884
Aineelliset hyödykkeet			VÄHEMMISTÖOSUUKSET	286	264
Maa- ja vesialueet	16 363	16 740			
Rakennukset	114 311	120 850	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	26 551	25 891	Eläkevaraukset	17	17
Koneet ja kalusto	4 861	5 314	Muut pakolliset varaukset	1 131	1 093
Muut aineelliset hyödykkeet	422	407	*Pakolliset varaukset	1 148	1 110
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	18 335	10 851			
*Aineelliset hyödykkeet	180 843	180 053	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Sijoitukset			Valtion toimeksiannot	344	674
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	50	100	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 244	3 930
Osakkeet ja osuudet	17 976	16 027	Muut toimeksiantojen pääomat	165	199
Muut osakkeet ja osuudet	839	1 507			
Joukkovelkakirjasääntämiset	41	58	*Toimeksiantojen pääomat	4 753	4 803
Muut saamiset	313	257			
*Sijoitukset	19 219	17 949	VIERAS PÄÄOMA		
**Pysyvät vastaavat	202 718	200 523	Pitkäaikainen		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	87 476	95 345
Valtion toimeksiannot	319	516	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lahjoitusrahastojen varat	3 945	3 584	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Muut toimeksiantojen varat	71	119	Saadut ennakot	0	0
*Toimeksiantojen varat	4 335	4 219	Ostovelat	0	0
			Muut velat	1 348	1 259
VAIHTUVAT VASTAAVAT			*Pitkäaikainen	88 824	96 604
Vaihto-omaisuus			Lyhytaikainen		
Aineet ja tarvikkeet	365	358	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	13 578	13 793
Keskeneräiset tuotteet	32	45	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Muu vaihto-omaisuus	648	575	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
*Vaihto-omaisuus yhteensä	1 045	979	Saadut ennakot	1 183	1 420
Saamiset			Ostovelat	11 852	9 867
Pitkäaikaiset			Siirtovelat	18 458	20 399
Myyntisaamiset	238	1 334	Muut velat	1 398	986
Muut saamiset	6	25	Laskennalliset verovelat	2 312	2 132
Lainasaamiset	0	0	*Lyhytaikainen vieras pääoma	48 781	48 598
Siirtosaamiset	0	0	**Vieras pääoma	137 606	145 202
*Pitkäaikaiset saamiset	245	1 360	VASTATTAVAA	256 416	264 263
Lyhytaikaiset			KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Myyntisaamiset	2 871	5 152	Omavaraisuusaste	44	43
Lainasaamiset	2	0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	53	55
Muut saamiset	5 424	4 300	Lainat ja vuokravastuut, 31.12. M€	120	124
Siirtosaamiset	2 298	2 233	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	36 877	36 042
*Lyhytaikaiset saamiset	10 594	11 684	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 726	1 679
**Saamiset	10 839	13 044	Konsernin lainat, €/asukas	4 793	5 142
Rahoitusarvopaperit			Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	102 403	110 397
Osakkeet ja osuudet	4	4	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	43	58
Muut arvopaperit	18 528	17 323	Kunnan asukasmäärä	21 367	21 469
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	18 532	17 327			
Rahat ja pankkisaamiset	18 948	28 171			
**Vaihtuvat vastaavat	49 364	59 521			
VASTAAVAA	256 416	264 263			

Tunnuslukujen laskentakaavat:
Omavaraisuusaste

vapaaehtoiset varaukset)/(Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus

= 100 * (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot

Konsernin lainakanta

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot+ Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

1.17 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kaupungin tilikauden tulos vuodelta 2019 muodostui 526 603,43 € ylijäämäiseksi. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että

- aikaisemmin toteutettujen investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä kirjataan 518 876,57 € ja poistoeron lisäystä -800 000,0 €,
- vahinkorahaston vähennystä kirjataan 105 140,40 € toteutuneiden kulujen katteeksi ja rahaston lisäystä -138 049,17 €,
- opintorahaston vähennystä kirjataan 233,48 € ja lisäystä -3 100,22 € toteutuneiden kulujen ja tuottojen mukaan,
- investointi- ja kehittämisrahaston vähennystä 800 000 € Nuorisotalon korjausinvestointeihin
- ja että tilikauden ylijäämä 1 009 704,49 € siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämäerään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta sekä tältä tilikaudelta kertynyttä ylijäämää.

2 Talousarvion toteutuminen

Kaupungin toiminnassa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Talousarvion toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toiminnallisten tavoitteiden seuranta

Toiminnallinen tavoite on valtuuston asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen tai tavaroiden määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisseurannassa esitetään asetettu tavoite ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset, toteutuma ja poikkeama.

Taloudellisten tavoitteiden seuranta

Taloudellisten tavoitteiden seuranta kattaa määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan sekä muiden taloudellisten tavoitteiden seurannan. Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi. Toteuttamisvertailusta tulee käydä ilmi myönnetty määrärahat, toteutuneet kulut ja niiden erotus.

Kaupungin toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina.

Käyttötalousosan toteutumisvertailu tehdään talousarviorakennetta noudattaen toimielimittäin ja tehtävittäin. Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet kulut ja tuotot sekä niiden poikkeamat alkuperäiseen talousarvioon. Lisäksi esitetään valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon.

2.1 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta	Vakituiset	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0,3	0,9	0,2	-0,7
TARKASTUSLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0,3	0,9	0,2	-0,7

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1100 Vaalit					
Toimintatuotot	120 000	-44 300	75 700	75 667	100
Myyntituotot	120 000	-44 300	75 700	75 667	100
Toimintakulut	-120 000	47 000	-73 000	-71 791	98,3
Henkilöstökulut	0	-34 800	-34 800	-54 929	157,8
Palkat ja palkkiot	0	-34 800	-34 800	-48 272	138,7
Eläkekulut	0	0	0	-5 567	*****
Muut henkilösivukulut	0	0	0	-1 090	*****
Palvelujen ostot	0	0	0	-4 364	*****
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-1 696	*****
Muut toimintakulut	-120 000	81 800	-38 200	-10 802	28,3
Toimintakate	0	2 700	2 700	3 875	143,5

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vuonna 2019 järjestettiin eduskunta- ja europarlamenttivaalit. Maakuntavaaleja ei järjestetty, koska maakuntauudistus ei toteutunut. Ennakkoäänestykset järjestettiin kirjastossa ja City-Marketissa osin omin voimin ja osin vaalityöntekijöitä palkkaamalla. Valtio maksoi jälkikäteen vaalikustannukset.

Vaaleista vastasi hallintopalveluiden vaalitiimi, johon kuuluivat hallintojohtaja, hallintosihteeri, johdon sihteeri ja toimistosihteeri. Eduskuntavaalien vaalituloksen laskentaan palkattiin kaksi toimistosihteeriä ja äänestyslaskentaan palkattiin muutama henkilö.

2.2 Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Henkilöstö (htv)

TARKASTUSLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Tilintarkastus	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
TARKASTUSLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0,1	0,1	0,1	0

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1110 Tilintarkastus					
Toimintatuotot	5 000	0	5 000	5 000	100
Myyntituotot	5 000	0	5 000	5 000	100
Toimintakulut	-49 100	0	-49 100	-43 861	89,3
Henkilöstökulut	-13 800	0	-13 800	-13 900	100,7
Palkat ja palkkiot	-13 000	0	-13 000	-12 743	98
Eläkekulut	-700	0	-700	-1 005	143,6
Muut henkilösivukulut	-100	0	-100	-152	151,7
Palvelujen ostot	-30 500	0	-30 500	-25 656	84,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-600	0	-600	-370	61,7
Muut toimintakulut	-4 200	0	-4 200	-3 935	93,7
Toimintakate	-44 100	0	-44 100	-38 861	88,1
Vyörytyskulut	-2 090	0	-2 090	-2 088	99,9

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Tarkastuslautakunnalla oli 10 kokousta vuonna 2019. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa hallintosihteeri 0,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksiensa mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Iisalmen kaupungin tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy Ab.

2.3 Kaupunginhallitus

Henkilöstö (htv)

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Elinvoimapalvelut					
	Vakituiset	12,8	14	10,7	-3,3
	Määräaikaiset	14,7	8,25	8,4	0,15
	Yhteensä	27,5	22,25	19,1	-3,15
Hallinto- ja maaseutupalvelut					
	Vakituiset	175,1	180,34	169,2	-11,14
	Määräaikaiset	28,4	12,8	25,8	13
	Yhteensä	203,5	193,14	195	1,86
Talous- ja tietohallinto					
	Vakituiset	12,7	15,37	13,7	-1,67
	Määräaikaiset	1,4	0,25	1,5	1,25
	Yhteensä	14,1	15,62	15,2	-0,42
Sosiaali- ja terveydenhuolto					
	Vakituiset	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
	Yhteensä	0	0	0	0
Työllistetyt					
	Eri vastuualueilla	22,5	28	35,2	7,2
Yhteensä	VAKITUISET	200,6	209,71	193,6	-16,11
Yhteensä	MÄÄRÄAIKAISET	44,5	21,3	35,7	14,4
Yhteensä	TYÖLLISTETYT	22,5	28	35,2	7,2
KAUPUNGINHALLITUS YHT.	YHTEENSÄ	267,6	259,01	264,5	5,49

Vuonna 2019 toteutuneet henkilöstömuutokset

Hallinto- ja toimistopalveluiden tuottamista jatketaan keskitetysti. Henkilöstö on jaettu kolmen henkilön päätöksenteon tukipalvelutiimiin, 13,5 henkilön assistenttitiimiin ja viiden henkilön i-pointtitiimiin. Päiväkotia Simpuksen johtamisjärjestelyjen myötä päiväkotia aloitettiin toimistopalvelujen antaminen.

Vuonna 2019 hallintojohtaja ja kaksi assistenttitiimin henkilöä eläköityi. Kaikkiin tehtäviin palkattiin uudet työntekijät.

Henkilöstöhallinnon vakituisen henkilöstön määrä säilyi ennallaan. Nuorten ja koululaisten kesätyöllistämisen hoitamisessa apuna käytettiin määräaikaista harjoittelijaa.

Talous- ja tietohallintopalveluiden sekä hankinta- ja logistiikkapalvelujen tuottamista jatketaan myös keskitetysti. Henkilöstö on jaettu kahteen tiimiin: talouden tukipalvelutiimi (7 henkilöä, joista 2 osa-aikaista) sekä controller-tiimi (4 henkilöä). Tämän lisäksi tietohallinto (1 henkilö) sekä hankinta- ja logistiikka (1 henkilö). Lisäksi talous- ja tietohallintovastuualueelle kuuluu kaupungin pysäköinninvalvonta (osa-aikainen pysäköinninvalvoja ja kaksi pysäköinnintarkastajaa).

Strategiset tavoitteet

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Iisalmen vetovoiman parantaminen	Iisalmen työpaikkojen ja elinympäristön vahvuuksien aktiivinen markkinointi	Nettomuutto positiivinen	Kokonaisnettomuutto -22	Terho Savolainen	Ei toteudu
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Toimivat yritysneuvonta-, kehittämis- ja sijoittumispalvelut. Yrittäjäystävällinen päätöksentekokulttuuri.	Yritysten nettolisäys positiivinen Työpaikkojen määrän kasvu	Yritysten nettovähennys -14, josta -13 PRH tilastoista automaattisesti poistettuja Työpaikat 9204 (31.12.2017), +257 vuodesta 2016 (Tilastokeskus)	Terho Savolainen	Toteutuu osittain
Työllisyyden edistäminen	Aktiivinen ja yrityslähtöinen ote työllistämispalveluissa	Työttömyysaste pienenee. Työttömyyden kustannukset laskevat.	Työttömyysaste 2019 keskim 11,1 % (2018 keskim. 11,2 %). Passiivisen työmarkkinatuen menot -11,5 %.	Tuuli Sokka-Hukkanen	Toteutuu
Työperäisen maahanmuuton kasvattaminen ja tuloksellinen kotouttaminen	Toimivat maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Maahanmuuttajien osuus väestöstä kasvaa	Maahanmuuttajien osuus on laskenut hieman viime vuodesta Ylä-Savossa. Alueella asuu 840 ulkomaan kansalaista, joista 441 Iisalmessa. Vrt. v. 2018, jolloin alueella asui 847 ulkomaan kansalaista, joista 447 Iisalmessa.	Nina Herd	Toteutuu osittain

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi	Kulukuri ja talouden seuranta	Talousarvion toteumavertailu	Toimintamenojen kasvu 3,0 % (satunnaiset erät eliminoitu)	Eeva Suomalainen	Ei toteudu
Kaupungin hankintapolitiikka on ennakoivaa, vastuullista ja yritysystävällistä	Hankintaohjeen toimeenpano ja seuranta	Mittarit on esitetty hankintaohjeessa	Kaupunki on kehittänyt hankintojen raportointia siten, että hankintojen vaikutuksia aluetalouteen voidaan seurata ja esitellä vuosittaisissa hankintafoorumeissa tai vastaavissa tilaisuuksissa.	Lassi Väänänen, Eeva Suomalainen	Toteutuu

Vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa	Investointi-ohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen	Vuosikate kattaa poistot		Eeva Suomalainen, Kari Nissinen	Toteutuu
---	--	--------------------------	--	---------------------------------	---

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen (yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, työpajat, henkilöstön kehittämisryhmän aktiivinen toiminta, esimiestyön kehittäminen)	Henkilöstökyselyn tulos: sosiaalisen pääoman arvo väh. 4,05 (asteikko 1-5)	4,02	Sinikka Laatikainen	Ei toteudu
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Terveet työtilat, varhainen välittäminen työkyvyn heikentyessä, esimiestyön tukeminen henkilöstön hyvinvoinnin ylläpitämisessä, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa	Sairauspoissaolojen seuranta: tavoite sairauspoissaoloja enintään 14,0 pv/htv	Toteumat: Koko kaupunki 17,1 kpv/htv (maatalouslomittajat 34,8 kpv/htv ja muu henkilöstö 13,5 kpv/htv)	Sinikka Laatikainen	Ei toteudu
Työnantajakuva parantaminen	Avoin, oikeudenmukainen ja tasapuolinen henkilöstöpolitiikka sekä viestinnän kehittäminen (henkilöstön ohjeistuksien ajantasaisuus, yhtenäiset käytänteet, sisäinen ja ulkoinen viestintä)	Henkilöstökyselyn tulokset työnantajakuvasta (hyvä työnantajakuva, voi suositella muille), tavoite 4,5 (asteikko 1-5)	3,95	Sinikka Laatikainen	Ei toteudu

2.3.1 Hallinto- ja maaseutupalvelut –vastuualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, henkilöstöpäällikkö, lomatoimenjohtaja ja maaseutujohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1200 Hallinto ja maaseutupalvelut					
Toimintatuotot	10 862 840	16 000	10 878 840	10 543 951	96,9
Myyntituotot	9 087 490	15 000	9 102 490	8 648 987	95
Maksutuotot	1 201 900	0	1 201 900	1 391 067	115,7
Tuet ja avustukset	210 000	1 000	211 000	180 663	85,6
Muut toimintatuotot	363 450	0	363 450	323 233	88,9
Toimintakulut	-14 089 050	30 020	-14 059 030	-13 585 519	96,6
Henkilöstökulut	-9 791 530	70 000	-9 721 530	-9 493 204	97,7
Palkat ja palkkiot	-7 754 400	70 000	-7 684 400	-7 353 747	95,7
Eläkekulut	-1 780 030	0	-1 780 030	-1 696 937	95,3
Muut henkilösivukulut	-257 100	0	-257 100	-442 520	172,1
Palvelujen ostot	-3 072 380	-39 980	-3 112 360	-3 003 191	96,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108 950	0	-108 950	-138 896	127,5
Avustukset	-703 600	0	-703 600	-658 475	93,6
Muut toimintakulut	-412 590	0	-412 590	-291 752	70,7
Toimintakate	-3 226 210	46 020	-3 180 190	-3 041 568	95,6
Poistot ja arvonalentumiset	-1 000	1 000	0	0	0
Vyörytystuotot	4 657 470	0	4 657 470	4 658 170	100
Vyörytyskulut	-1 476 260	0	-1 476 260	-1 476 970	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut -vastuualueen päällikkönä toimii hallintojohtaja. Hallintosihteeritiimin, i-pointtitiimin ja assistenttitiimin vetäjille on siirretty päivittäistä työnjohtovastuuta erillisellä päätöksellä.

Hallintopalvelut toteuttavat yhdessä luottamushenkilöhallinnon kanssa tavoitteita viestinnän tehostamisesta, kuntalaisvaikuttamisen ja -osallistumisen parantamisesta ja vaikuttajaryhmien vaikutusmahdollisuuksien parantamisesta.

Asiakaspalveluissa on kehitetty sähköistä asiakaspalvelua. Sähköinen allekirjoittaminen, sähköiset kokoukset ja vuoden 2020 alusta oleva sähköinen pöytäkirjan tarkastus tehostavat toimintoja. Sähköisen arkistointiin siirtymisen edellytyksenä on tiedonohjaussuunnitelmien laatiminen, mikä työ on kesken.

Kulttuurikeskuksen alakertaan on rakennettu uudet arkistotilat. Uusiin tiloihin siirrettiin pysyvästi säilytettävää aineistoa kahdesta purettavasta rakennuksesta. Uudet arkistotilat palvelevat paremmin historian tutkijoita ja alan harrastajia.

Maakuntauudistukseen varautuminen lopetettiin uudistuksen kariuduttua.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinto tuottaa keskitetysti Iisalmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja toimii asiantuntijana henkilöstöasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, palkka-asiamiespalvelut, henkilöstön kehittäminen (koulutus ja osaamisen hallinta), henkilöstön hyvinvointipalvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, tyky-toiminta), työsuojelu, yhteistoiminta, rekrytoinnin ohjaus ja koordinointi, luottamushenkilöhallinto ja henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen sekä HR-järjestelmien ylläpito.

Vuoden 2019 aikana toiminta keskittyi strategisen ohjelman -houkutteleva ja huolehtiva työnantaja- tavoitteisiin sekä toimenpiteisiin. Tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkia toimialoja. Henkilöstöhallinto seuraa keskitetysti tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä osavuositarkastuksissa, tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa.

Vuoden 2019 aikana toiminta on ollut talousarvion toimintasuunnitelman mukaista.

Osaamisen kehittämisessä otettiin käyttöön osaamisen hallintatyökalu, jolla henkilöstön osaamiset saatiin kartoitettua maatalouslomittajia lukuun ottamatta. Maatalouslomittajien osalta osaamiset kartoitetaan vuoden 2020 aikana.

Henkilöstön ammatillista osaamista kehitettiin henkilöstön keskitetyllä koulutusmäärärahalla koulutussuunnitelman mukaisesti.

Työyhteisöjen toimivuutta ja yhteisöllisyyden kehittämistä tuettiin henkilöstöhallinnon tyhy-rahalla sekä ylimääräisellä tyhy-rahalla. Henkilöstö sai olla mukana tyhy-toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Palaute on ollut hyvää.

Rekrytoinnissa otettiin käyttöön uusia työkaluja mm. videorekrytointi ja parannettiin some-näkyvyyttä sekä jatkettiin seudullista yhteistyötä rekrytointiosaamisen kehittämisessä ja osaavan henkilöstön hankinnassa.

Sairauspoissaolojen osalta tavoitetta 14 pv/htv ei saavutettu. Vuonna 2019 koko henkilökunnan sairauspoissaolot nousivat 1,8 pv/htv verrattuna vuoteen 2018. Koko henkilöstön sairauspoissaolot olivat 17,1 pv/htv (maatalouslomittajat 34,8 pv/htv ja muu henkilöstö 13,5 pv/htv). Maatalouslomittajien sairauspoissaolot kasvoivat 3,3 pv/htv ja muun henkilöstön 1,6 pv/htv.

Syynä sairauspoissaolojen kasvuun on maatalouslomittajien fyysisesti kuormittava työ, jossa lisäksi sattuu paljon työtapaturmia. Sairauspoissaoloja ovat lisänneet myös leikkauksista yms. toimenpiteistä johtuneet pitkät sairauspoissaolot. Osatyökykyisten uudelleen sijoittamisessa ei myöskään onnistuttu riittävän hyvin. Sairauspoissaoloista on raportoitu tarkemmin henkilöstökertomuksessa.

Korvaavan työn toimintatapa otettiin käyttöön 1.1.2019. Korvaavan työn tekeminen sairauspoissaolon sijaan oli varsin vähäistä ensimmäisenä vuonna. Korvaavassa työssä oltiin kaikkiaan 176 kalenteripäivää 17 eri tapauksessa. Työterveyshuollon raportin mukaan siellä on sairauspoissaolotodistukseen kirjattu soveltuvuus korvaavaan työhön 36 tapauksessa.

Henkilöstöä koskevista asioista raportoidaan laajemmin henkilöstökertomuksessa.

2.3.1.1 Lomituspalvelut

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1800 Lomituspalvelut					
Toimintatuotot	10 291 890	16 000	10 307 890	10 072 733	97,7
Myyntituotot	9 046 890	15 000	9 061 890	8 596 738	94,9
Maksutuotot	1 200 000	0	1 200 000	1 390 528	115,9
Tuet ja avustukset	35 000	1 000	36 000	40 709	113,1
Muut toimintatuotot	10 000	0	10 000	44 757	447,6
Toimintakulut	-10 013 500	10 000	-10 003 500	-9 775 019	97,7
Henkilöstökulut	-7 830 100	70 000	-7 760 100	-7 608 467	98
Palkat ja palkkiot	-6 271 500	70 000	-6 201 500	-5 943 291	95,8
Eläkekulut	-1 345 600	0	-1 345 600	-1 267 606	94,2
Muut henkilösivukulut	-213 000	0	-213 000	-397 570	186,7
Palvelujen ostot	-1 440 600	-60 000	-1 500 600	-1 496 253	99,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 500	0	-63 500	-65 713	103,5
Avustukset	-450 000	0	-450 000	-491 626	109,3
Muut toimintakulut	-229 300	0	-229 300	-112 959	49,3
Toimintakate	278 390	26 000	304 390	297 714	97,8
Vyörytyskulut	-426 870	0	-426 870	-426 876	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vuoden 2019 tavoitteiden osalta lomahallinnon siirtyminen maakuntaan peruuntui. Lomatoimen kehittämistä jatkettiin. Henkilöstön ammattitaitoa kehitettiin ja ylläpidettiin koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Ammatillista koulutusta järjestettiin 530 pv. Vuoden 2019 aikana aloitettiin lomatoimen hallinnon sekä lomittajien digiosaamisen vahvistaminen. Lomittajille hankittiin älypuhelimet, jotka ovat tuoneet säästöä mm. lomittajien tiedotuksen postituskuluissa. Lomatoimen hallinnossa toteutettiin myös selkokielinen tiedottaminen -koulutuskokonaisuus, joka jatkuu edelleen.

Lomittajien ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa, joiden pohjalta koulutukset ja tilakohtainen perehdytys suunnitellaan. Kehityskeskustelurytmiin, jossa on yksilöllinen kehityskeskustelu joka toinen vuosi ja ryhmäkeskustelu joka toinen vuosi, siirtyminen aloitettiin.

Lisäksi lomittajien luona tehtäviä työnjohdollisia tilakäyntejä lisättiin. Työnjohdollisessa tilakäynnissä kartoitetaan koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Säännöllistä yhteydenpitoa lisättiin lomittajien sekä esimiesten kesken. Myös etäyhteyden kautta tehtäviä työpaikkakokouksia kehoitettiin.

Lomituspalvelulain 16 §:n mukaan paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee toimia yhteistyössä työturvallisuuden takaamiseksi

lomitustyössä. Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitetään kolmen vuoden välein (työsuojelu). Osassa tilakartoituksissa on myös työsuojeluvastuutettu ollut mukana.

Lomittajien sairauspoissaoloihin on pyritty vaikuttamaan madaltamalla keskustelukynnystä sekä varhentamaan aktiivisen tuen mallin keskustelujen aloittamista. Työnjohdollisten tilakäyntien tavoitteena on myös työkyvyn tukeminen.

Asiakaspalautekysely toteutetaan vuosittain, arviointiasteikko 1-5, tavoite on 4,0. Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön asiakaspalveluun, tavoitettavuuteen ja tiedonsaannin riittävyyteen tavoitteena vähintään 4,0 ja tuloksena vuodelta 2019 on 4,1. Keskitettyyn asiakaspalveluun siirtyminen aloitettiin.

2.3.2 Elinvoimapalvelut-vastuualue

Tilivelvollinen: elinkeinojohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1400 Elinvoimapalvelut					
Toimintatuotot	1 502 005	36 395	1 538 400	1 602 655	104,2
Myyntituotot	389 000	31 900	420 900	474 552	112,7
Maksutuotot	89 000	0	89 000	75 954	85,3
Tuet ja avustukset	1 015 168	4 495	1 019 663	1 006 824	98,7
Muut toimintatuotot	8 837	0	8 837	45 325	512,9
Toimintakulut	-6 233 992	689 412	-5 544 580	-5 286 856	95,4
Henkilöstökulut	-2 205 740	2 100	-2 203 640	-2 100 914	95,3
Palkat ja palkkiot	-1 827 000	2 100	-1 824 900	-1 733 711	95
Eläkekulut	-317 040	0	-317 040	-305 598	96,4
Muut henkilösivukulut	-61 700	0	-61 700	-61 605	99,8
Palvelujen ostot	-1 353 754	192 392	-1 161 362	-1 065 213	91,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-59 820	0	-59 820	-35 990	60,2
Avustukset	-2 476 000	481 150	-1 994 850	-1 925 445	96,5
Muut toimintakulut	-138 678	13 770	-124 908	-159 295	127,5
Toimintakate	-4 731 987	725 807	-4 006 180	-3 684 201	92
Vyörytystuotot	0	0	0	1 063	*****
Vyörytyskulut	-273 940	0	-273 940	-275 011	100,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Elinvoimapalvelut

Yritysneuvonta

Yritysneuvonnan palveluiden kysyntä oli vuonna 2019 korkealla ja erityisesti toimivien yritysten hankkeita vietiin eteenpäin runsaasti. Myös uusia yrityksiä perustettiin edellisvuosien tahtiin: koko kaupungissa 85 kpl, joista yritysneuvonnan kautta 23. Lisäksi muihin Ylä-Savon kuntiin yksikön neuvonta-asiakkaat perustivat 11 yritystä. Erityisesti liiketonttien kysyntä oli odotuksia korkeampaa ja mm. Motonet hankki tontin uudelle liikerakennukselle Parkatin alueelta. Yrityskontakteja ja tapaamisia oli yritysasiointijoilla vuoden aikana lähes 450kpl.

Myös seudullisen Yritys-Suomi Ylä-Savon yhteistyön koordinoitua jatkettiin ja yritysasiantuntijat olivat aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että paikallisen kylätoiminnan kehittämisessä mm. Iiden ry:n hallitusjäsenyyden kautta. Elinkeinojohtaja oli jäsenenä Iisalmen Yrittäjät ry:n hallituksessa sekä Kuopion Alueen Kauppakamarin Kansainvälistymisvaliokunnassa.

Viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapalvelut

Tiimin tärkeimpiä tehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelmien laatiminen ja ylläpito, yhteisten markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden koordinoitua, osallistava, kehittyvä ja monikanavainen asukasviestintä, kaupungin brändityö avainasemassaan muuttajamarkkinointi, pitovoiman kehittäminen ja yritysalueen markkinointi sekä seudullisen matkailun ja Iisalmen tapahtumien kehittäminen ja markkinointitehtävät.

Vuoden 2019 aikana kehitettiin edelleen kaupungin toimialojen viestintää tukevia toimintamalleja ja vahvistettiin siten asukas- ja sidosryhmäviestintää. Asukasutiskirje ja elinvoimapalveluiden uutiskirje kasvattivat lukijamääriään ja kaupungin tuottama tiedotus- ja markkinointijulkaisu IISALMI-lehti herätti kiinnostusta yläsavolaisten lisäksi myös Kuopion, Siilinjärven ja Kainuun alueille jaettuna. Sosiaalisen median kanavien seuraajamäärät kasvoivat ja niiden sisällöntuotantoa kehitettiin sekä oman palvelutiimin että koko kaupunkiorganisaation osalta. Verkkoviestintään ja sosiaaliseen mediaan järjestettiin koulutuksia sekä johdolle että toimialoille.

Kaupungin vetovoimatyötä toteutettiin monikanavaisesti jatkaen vahvaa ja tunnistettavaa sisältömarkkinointia mm. laajan TV-mainos- ja digikampanjan toteutuksella sekä osallistuen maakunnallisen Future Savo –hankkeen koordinoimalle valtakunnalliselle kiertueelle. Iisalmi ajoitti kiertueen ohkeen myös mediaviestintää ja digikampanjan. Myös koeasumisen kokeilu noteerattiin laajasti. Vuoden 2019 alusta alkaen jatkuvaluontoisiin sopimuksiin perustuvaan By Iisalmi –kumppanuuteen tuli mukaan uusia jäseniä ja yhteistä strategiaa kirkastettiin osallistavan budjetoinnin menetelmillä.

Matkailun kehittämisessä ja markkinoinnissa vahvistettiin seudullista Iisalmi ja tienoot – yhteistyötä mm. kehittämällä teollisten yritysten ja matkailuyritysten yhteistyötä ns. Palvelutarjotin –mallin alle. Matkailuneuvontakokeilu IPK-Ponsse shopissa toimi hyvin kesällä 2019 ja sitä päätettiin jatkaa. Iisalmi ja tienoot –brändin markkinointistrategian kehitysprojekti aloitettiin vuoden lopulla yhdessä sitoutuneen jäsenistön kanssa. Iisalmi ja tienoot oli mukana monilla messuilla ja valtakunnallisella kiertueella ja vahvasti näin matkailualueen valtakunnallista tunnettuutta. Iisalmi ja tienoot seudullisena matkailunkehittämis- ja markkinointimallina houkutteli mukaan uusia jäseniä ja sitoutti entisiä aiempaakin vahvemmin yhteistyöhön.

Palvelutiimin vastuulla ovat myös Iisalmen kaupungin verkkosivut, joita kehitettiin verkkosivukyselyjen tuloksia hyödyntäen entistä helpokäyttöisemmiksi ja Suomi.fi – palvelutietovarannon kanssa integroiduiksi. Sivustokäynnit lisääntyivät ja etenkin By Iisalmi – kampanjoiden vaikutukset nostavat kävijämääriä moninkertaisiksi halutuilla sivuilla. Sivuston seurantaa ja analytiikka kehitettiin palvelemaan sisällöntuotantoa ja –suunnittelua.

Tapahtumatukijärjestelmää kehitettiin edelleen suuntaan, jolla uskotaan synnyttävän yhä uusia ja laajempivaikutteisesti houkuttelevia tapahtumia Iisalmeen. Palvelutiimi tarjoaa myös kaupungin toimialoille puitteet tapahtumien järjestämiseen huolehtien messuosastojen esittelyvälineistön ajantasaisuudesta ja tapahtumamarkkinoinnin tuesta.

Hanke- ja projektipalvelut

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa sekä kaupunkikehittämisen palveluita.

Ylä-Savon viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkoi toimintaansa ja Iisalmi panosti siihen vuonna 2019 viisi euroa/asukas eli n. 107 500€. Panostus kohdistuu ennen kaikkea Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukeviin hankekokonaisuuksiin sekä aluekehityshankkeisiin.

Iisalmen kaupunki hallinnoi kahta isoa kehittämishanketta. Seudullinen **YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä** –hanke kesti 31.12.2019 saakka ja siinä työskenteli kolme hankehenkilöä sekä osa-aikainen viestintähenkilö. Hanke keskittyi motivoituneiden työnhakijoiden ja työllistävien yritysten yhteen saattamiseen erilaisten rekrytointi- ja koulutustoimenpiteiden avulla. Hanke saavutti erinomaisia tuloksia ja toimintaa tullaan jatkamaan myös tulevana vuosina. **Future Savo – Tulevaisuuden Savo yritysten kiinnostavana toimintaympäristönä** -maakunnallinen vetovoimahanke käynnistyi kesällä 2018 ja jatkuu 31.12.2020 saakka. Hankkeen tavoitteena on edistää maakunnan vetovoimaa monipuolisesti, parantaa alueen työvoiman saatavuutta, arjen sujuvuutta ja asukkaiden sitoutumista alueeseen. Vuoden 2019 aikana hanke toteutti mm. useita markkinointikampanjoita, oli mukana rekrytointitapahtumissa sekä järjesti valtakunnallisen markkinointikiertueen vierailen kuudessa eri kaupungissa Rovaniemeltä Helsinkiin.

Vuoden 2019 aikana Iisalmi oli osatoteuttajana useissa maakunnallisissa kehittämishankkeissa. **KierRe – Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa** päättyi 31.10.2019 ja siinä työskenteli Iisalmessa yksi projektivastaava. Hanke tuki erityisesti kaupungin Ympäristövastuullisuuden arvopohjaan liittyviä kokeiluja ja tulee samaan jatkoa 1.1.2020 käynnistyneen **KESTO**-hankkeen toimenpiteissä. **Pohjois-Savon mikroyritykset kasvuun (#MikroGrow)** –hanke on Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n hallinnoima hanke, jonka toteutuksesta Iisalmessa vastaa elinvoimapalveluiden yritysasiantuntija. Hankkeen järjestämissä verkostotapaamisissa syntyi uusia yhteistyökuvioita ja liiketoimintaa monille yrittäjille, niistä lähti liikkeelle myös laajan näkyvyyden saanut **Kauppakärä**-kokeilu. **SOPIEN – Sote-alan pienten yritysten kehittämisen tukeminen Pohjois-Savossa** –hankkeessa työskenteli vuonna 2019 yksi yrityskehittäjä tavoitteenaan valmistaa pk-yritysten kenttää SOTE-alan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Iisalmi vastaa Ylä-Savon osatoteutuksesta. Hanke päättyi 31.1.2020, mutta saa jatkoa **Sopien 2.0**-kehittämishankkeessa.

Vuoden 2019 aikana käynnistettiin valtakunnalliset Seutukaupunkiverkoston yhteishankkeet osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi. Iisalmen kaupunki on mukana kolmessa hanketeemassa, joista **Joustavat koulutusmallit yhdessä yrityselämän kanssa** –projektissa työskenteli elokuusta alkaen yksi päätoiminen projektipäällikkö. Joulukuussa 2019 käynnistyi myös **Tie Menestykseen** –neuvontahanke, jolla kannustetaan 0 – 3 (5) -vuotiaita pk-yrityksiä kasvuun. Iisalmi vastaa hankkeen Ylä-Savon osatoteutuksesta yhden yritysasiantuntijan voimin.

Elinvoimapalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy oli osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimissa **TechnoGrowth 2.0** sekä **Pohjois-Savon Teolliset Symbioosit ja Malli Y** –hankkeissa vastuualueena Ylä-Savo. Hankkeissa työskentelee yhteensä kaksi projektityöntekijää, jotka lisäksi jatkavat **Rautainen Savo** –palveluiden toteuttamista kolme kunnan alueella: Iisalmi, Lapinlahti ja Vieremä.

Muita elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettavia hankkeita olivat v. 2019 mm. **Kaupunkipyöräkokeilu**, **Savon yrittäjien omistajanvaihdospalvelu**, **Pohjois-Savon kasvupolku**, **Itä-Suomen Yrityskylä** ja **Diagnoosina Nuoruus**. Lisäksi hankerahalla tuettiin lukuisia kaupungin kulttuuri-, vapaa-aika- ja nuorisopalveluiden kehittämishankkeita.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelujen toimialueella asuu n. 840 maahan muuttanutta henkilöä, joista n. 130 henkilöä on pakolaistaustaisia.

Maahanmuuttoneuvonta jatkaa toimintaa seitsemän kunnan alueella, pakolaistyön yhteistyösopimus uusittiin jatkumaan vuoden 2020 loppuun saakka. Vuoden 2019 loppuun mennessä ainoastaan Iisalmessa asui pakolaistaustaisia henkilöitä, muista kunnista he ovat muuttaneet joko Iisalmeen tai toiminta-alueen ulkopuolisiin kuntiin. ELY-keskuksen osoittamia kuntapaikkoja oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille on kuitenkin jäljellä kaikissa pakolaisyhteistyökunnissa, kuntiin voi myös saapua itsenäisesti muuttavia henkilöitä tulevaisuudessa. Iisalmen osalta kuntapaikat on täytetty 17/20. Iisalmen kaupunki jatkaa kiintiöpakolaisten vastaanottoa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja vastaanottaa 20-25 kiintiöpakolaista vuosittain, pääasiallisesti lapsiperheitä. Vuoden 2019 perheet (15 hlöä) eivät saapuneet lähtömaan selvittelyjen ongelmista johtuen, mutta heidän odotetaan saapuvan vuoden 2020 aikana.

Yksikössä työskentelee neljä vakinaista työntekijää, maahanmuuttotyön koordinaattori, maahanmuuttotyön asiantuntija sekä kaksi pakolaisten palveluohjaajaa. Iisalmen kaupungin SOTE ky -palvelusopimuksessa on mukana osa-aikainen pakolaisten sosiaaliohjaaja (2 pv/vko), joka työskentelee sosiaalipalvelukeskuksen toimitiloissa sekä osa-aikainen pakolaisten terveydenhoitajan (2 pv/vko), jonka toimipaikkana toimii terveyskeskus.

Maahanmuuttoneuvonnan toimintakuluja katetaan yhteistyökuntien maksamilla osuuksilla, jotka laskutetaan kunnissa asuvien maahanmuuttajien määrän mukaisesti sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön toimintakulut katetaan käytännössä kokonaan pakolaisista maksettavilla valtion laskennallisilla korvauksilla, kustannusneutraalisti. Pakolaistyön yhteistyökuntia laskutetaan kunnissa asuvien pakolaisten lukumäärän mukaisesti yhteistyösopimuksen jatkuessa. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikkehankinnat), tulkkauskulut sekä tarvittaessa erityiskustannusten (terveydenhuolto) korvauksia.

Työllisyyspalvelut

Iisalmen kaupungin työllisyyspalvelut edistää iisalmelaisten, pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työllistymistä eri työnantajille. Työllistymistä tukemalla työllisyyspalvelut pyrkii minimoimaan työttömyydestä kaupungille aiheutuvia kustannuksia. Vuonna 2019 ensisijaisena kohderyhmänä asiakastyössä olivat vähintään 200 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneet iisalmelaiset työnhakijat. Työllistymistä edistetään tarjoamalla kaupungin oman organisaatioon ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle määräaikaista tukityöllistämisen työtehtäviä; tukemalla järjestösektorin työllistämistä työllisyysavustuksella; edistämällä yksityiselle sektorille työllistymistä taloudellisella tuella (ns. Iisalmi-tuki); lisäämällä vastavalmistuneiden työllistymismahdollisuutta työnantajalle maksettavalla rekrytuella; vastaamalla Iisalmen seudun työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun, Iisalmen seudun TYP:n, kehittämisestä ja johtamisesta sekä; tukemalla nuorten kesäaikaista työllistymistä ja opiskelijoiden miniyrittäjyyttä.

Työllisyyspalveluiden yksikössä on kolme vakinaista työntekijää: kaksi työllisyysasiantuntijaa ja työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja, jonka työpanoksesta 50 % ohjautuu TYP-verkoston 9 kunnan alueelle.

Vuonna 2019 työllisyyspalveluiden kautta työnhakijoiden sijoittumisia

- omaan organisaatioon työllistetty 111 eri henkilöä
- yrityksiin järjestetty tuella työjaksoja 8 henkilölle – ja runsaasti ilman tukea

- järjestöihin tuettu 66 eri henkilöä, joista 4 oppisopimuksella
- työllistämisen palvelusopimuksella työllistetty 23 eri henkilöä.

Kaikki yllä mainitut kohdistuvat työmarkkinatukea saaviin työnhakijoihin. Lisäksi

- pajatyöllistämisen avustuksella järjestetty toiminta- ja työjaksoja 205 henkilölle
- nuorten kesätyötukea myönnetty työnantajille 227 nuoren työllistämiseen
- miniyrittäjätukea myönnetty kesäaikaiseen yritystoimintaan 18 nuorelle
- osallistuvan budjetoinnin työllistymisasetelillä tuettiin 7 henkilön työllistymistä.

Vuonna 2019 tehokkailla työllisyystoimilla saavutettiin lisäksi selkeä käänne työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutukseen. Passiivian työmarkkinatuen maksuosuus kääntyi laskuun ja pysyi laskusuuntaisena koko vuoden 2019 ajan. Talousarvioon merkitystä saavutettiin lopulta -12 % säästö, euroina lähes 200 000 €.

2.3.3 Talous- ja tietohallinto –vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1300 Talous ja tietohallinto					
Toimintatuotot	1 036 050	-44 500	991 550	1 030 912	104
Myyntituotot	865 050	-8 500	856 550	849 523	99,2
Maksutuotot	1 000	0	1 000	2 585	258,5
Tuet ja avustukset	0	0	0	6 000	*****
Muut toimintatuotot	170 000	-36 000	134 000	172 804	129
Toimintakulut	-2 764 690	11 940	-2 752 750	-2 535 678	92,1
Henkilöstökulut	-793 960	0	-793 960	-781 368	98,4
Palkat ja palkkiot	-630 700	0	-630 700	-621 596	98,6
Eläkekulut	-141 460	0	-141 460	-137 871	97,5
Muut henkilösivukulut	-21 800	0	-21 800	-21 901	100,5
Palvelujen ostot	-1 861 640	10 440	-1 851 200	-1 664 764	89,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 100	0	-22 100	-4 220	19,1
Avustukset	-500	0	-500	0	0
Muut toimintakulut	-86 490	1 500	-84 990	-85 326	100,4
Toimintakate	-1 728 640	-32 560	-1 761 200	-1 504 766	85,4
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	480	*****
Vyörytyskulut	-111 160	0	-111 160	-111 636	100,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaita ja laadukkaita taloushallinnon palveluja koko kaupunkioorganisaatiolle. Talouspalvelut vastaa kaupungin talouden ohjauksesta ja valvonnasta, talouden suunnittelusta, seurannasta ja raportoinnista sekä talousarvion (ml. investointisuunnitelman) ja tilinpäätöksen (ml. konsernitilinpäätöksen) laadinnasta. Lisäksi

talouspalveluille kuuluu vastuu maksuliikenteestä ja rahoituksesta, kirjanpidosta, osto- ja myyntilaskutuksesta sekä perinnästä. Talouspalvelut koordinoi kaupungin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa, vastaa vakuutuksista, takauksista sekä sisäisestä tarkastuksesta.

Vuosien 2019-2020 tavoitteina ovat maakuntauudistukseen sekä kuntien automaattiseen talousraportointiin valmistautuminen. Maakuntauudistuksen valmistelu keskeytyi vuonna 2019, eikä uudistusta koskeva lainsäädäntö tullut voimaan. Valmistelu jatkuu suunnitelmakaudella.

Kuntien automaattista talousraportointia varten perustettiin vuonna 2019 Ylä-Savon Kymppi-kuntatietoprojekti, joka eteni suunnitelman mukaan. Projekti jatkuu edelleen vuonna 2020.

Tavoitteena vuonna 2019 oli sekä osto- että myyntilaskujen sähköisten laskujen määrän lisääminen. Tavoitteena oli ottaa yhteyttä asiakkaisiin, joilla ei vielä ole verkkolaskutusta. Lisäksi tavoitteena oli lisätä ostolaskujen automaattitiliöintiä. Sähköisten laskujen määrä kasvoi pääosin tavoitteiden mukaisesti. Tarkemmat toteumatiedot on annettu talousarvion käyttösuunnitelman toteumaraportissa.

Hankintapalvelut

Kaupungin organisaatioon luotu hankintatiimi jatkoi alkanutta toimintaansa, jonka tavoite oli keskitetysti parantaa kaupungin hankintojen laatua ja tehokkuutta. Hankintatiimin tehtäviin kuului hankintasuunnitelman ylläpito ja hankintaosaamisen lisääminen kaupunkiorganisaatiossa sekä hankintafoorumien järjestäminen. Nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta hankintatoiminta olisi laadukasta ja yrittäjäystävällistä.

Ostoanalyysin kehitystyö jatkui vuoden 2019 aikana. Ostoanalyysin avulla tarkastellaan kaupungin hankintojen aluetaloudellisia vaikutuksia.

Aiemmin käyttöön otettua sähköistä hankintatyökalua laajennettiin siten, että sillä voitiin tehdä myös kynnysarvot ylittäviä hankintoja. Merkittävien hankintojen osalta järjestettiin infotilaisuuksia tarjoajille eri toimialoittain. Tiivis yhteistyö Sansia Oy:n kanssa jatkui edelleen.

Vuonna 2018 hyväksytty kaupungin uusi hankintaohje otettiin käyttöön. Hankintaohjeessa on asetettu seuraavat hankintojen tavoitteet:

Tavoite 1: Viestinnän ja tiedottamisen tehostaminen, yrittäjäystävällisyys

- Kaupunki on pitänyt yllä hankintasuunnitelmaa, joka on julkisesti nähtävillä kaupungin www-sivuilla. Hankintasuunnitelmaa on päivitetty säännöllisesti talousarvioprosessin mukaisesti.
- Tiedotustilaisuuksia on järjestetty merkittävimpien hankintojen yhteydessä.
- Hankintafoorumi järjestettiin kaksi kertaa vuoden aikana. Hankintafoorumi on kaupungin ja yritysten välinen keskustelu- ja tiedonvaihtotilaisuus.

Tavoite 2: Parannetaan paikallisten pk-yritysten ja pienten toimittajien mahdollisuuksia osallistua hankintoihin

- Paikalliset pk-yritykset on pyritty huomioimaan hankinnan suunnitteluvaiheessa.
- Hankintayksikkö ja elinvoimapalveluiden yritysasiantuntijat ovat tehneet tiivistä yhteistyötä ajankohtaisen yritysrekisterin ylläpitämisessä ja viestinnässä.

Tavoite 3: Hankintaprosessi on suunnitelmallinen ja tehokas sekä tilaajalle että tarjoajalle

- Hankintatoiminta perustuu hankintasuunnitelmaan ja hankintojen aikataulu suunnitellaan etukäteen ja sopimukset jaotellaan alkamaan pitkin vuotta.
- Tarjouspyyntöasiakirjat laaditaan informatiivisiksi ja selkeiksi, jotta niitä on helppo tulkita ja jättää tarjous.
- Sopimukset laaditaan informatiivisiksi ja selkeiksi, jotta vältetään tulkintaerimielisyyksiltä.

- Sopimusten hallinta ja seuranta toteutetaan laadukkaasti.
- Hankinnoista järjestetään säännöllisesti koulutusta henkilöstölle sekä tarjoajille.

Tavoite 4: Edistetään sosiaalista vastuullisuutta, ympäristöystävällisyyttä sekä kokeilukulttuuria

- Hankintojen suunnittelussa huomioidaan työllisyyttä edistävät toimenpiteet (esim. erityisryhmät ja sosiaaliset hankintaperusteet). Vuonna 2019 tähän tavoitteeseen ei päästy.
- Ympäristökriteereitä (esim. energiatehokkuus ja ympäristöystävällisyys) käytetään hankinnoissa, joissa niistä on perusteltua hyötyä.
- Innovatiivisten hankintojen mahdollisuuksia hyödynnetään tuomaan uutuusarvoa hankintaprosesseihin. Vuonna 2019 tähän tavoitteeseen ei päästy.

Tavoite 5: Strategisten- ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteon tukena

- Hankintapäätösten yhteydessä on arvioitu päätöksen strategisia ja yritysvaikutuksia.

Vuoden aikana kilpailutettujen hankintojen kokonaisarvo oli noin 10 M€.

Toteutettujen hankintojen kokonaisarvo (noin 46,8 M€) suhteessa kaupungin toimintamenoihin (noin 168,8 M€) oli noin 28 %

Arvion mukaan kaupungin vuoden 2018 hankinnoista n. 36 % (n. 19 M €) kohdistui Ylä-Savon alueelle ja 53 % Pohjois-Savoon (ml. Ylä-Savo). Vuoden 2019 analyysi valmistuu toukokuussa 2020.

Joukkoliikenne

Iisalmen kaupungin joukkoliikenne koostui kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen (PALI) pienoislinja-autosta sekä yhdeksästä kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta. Paikallisliikenne toimi Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella. Palveluliikenteen toinen auto toimi keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten sekä koululaisten kuljetuksia ja toinen hoiti maaseutualueen asiointiliikennettä. Palveluliikenteeseen on aiemmin saatu kaupunki-PALIn kustannusten osalta hakea valtionavustusta ELY-keskukselta, mutta valtionavustusta ei enää maksettu. Edellisenä vuotena avustuksen suuruus oli tammi-toukokuun ajalta 6 000 €.

Joukkoliikennevuorot palvelivat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla. Vuoden 2019 tavoitteina joukkoliikenteen osalta oli lisätä tietoisuutta palveluliikenteestä kaikille avoimena joukkoliikennemuotona ja lisätä paikallisliikenteen matkustajamääriä. Tavoiteisiin pääsyä tuettiin mm. kampanjoiden avulla.

Kaupungin sisäiset joukkoliikennesopimukset ovat voimassa vuoden 2020 toukokuun loppuun saakka. Kilpailutus uusista sopimuksista aloitettiin vuoden 2019 loppupuolella yhteistyössä Sansia Oy:n kanssa.

Vuoden 2019 syksyllä alkoi yhteistyössä Pohjois-Savon ELY -keskuksen sekä Iisalmen kaupungin ja Vieremän kunnan kanssa työmatkaliikennekokeilu Iisalmi-Vieremä välillä.

Joukkoliikenteen määrärahat sisälsivät myös kaupungin yhteiskäyttöauton (täyssähköauto) leasingvuokrat sekä käyttö- ja ylläpitokustannukset.

Tietohallintopalvelut

Kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Kaupungin ICT-palvelut tuottaa pääosin Savon ICT-palvelut Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta.

Tietohallinnon osalta merkittävimpiä painopisteitä vuoden 2019 aikana olivat Digiloikka-projektin eteenpäin vieminen ja kehittäminen. Lisäksi kehittämiskohteena oli sähköisten palvelujen lisääminen.

Lisalmen kaupunki on hyväksynyt Pohjois-Savon kuntien yhteisen tietohallintostrategian vuosille 2019-2021. Strategian toimeenpano alkoi vuonna 2019. Tietohallintostrategia koostuu tietohallintofoorumista, johon kuuluu kuntien edustajia. Lisäksi strategian toimeenpanoon liittyvät toimialakohtaiset kehittämisverkostot ja yhdessä toteutettavat kärkihankkeet. Suunnitelmissa on kuntarajat ylittävä sivistys-, tekninen- ja hallintoverkosto. Omasta tietohallinnosta kunnat vastaavat edelleen itse.

Pysäköinninvalvonta

Pysäköinninvalvonnan tavoitteena on varmistaa esteetön ja turvallinen kaupunkiympäristö. Pysäköinninvalvonnassa toimii kaksi pysäköinnintarkastajaa ja osa-aikainen pysäköinninvalvoja. Toinen pysäköinnintarkastaja määrä- ja osa-aikaisena vuonna 2019.

Pysäköinninvalvontaa suoritetaan pääsääntöisesti maanantaista perjantaihin klo 8.00-17.00. Lisämessä pysäköinti on maksutonta.

2.3.4 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1390 Sosiaali ja terveydenhuolto					
Toimintatuotot	0	0	0	9 554	*****
Muut toimintatuotot	0	0	0	9 554	*****
Toimintakulut	-76 033 880	-2 600 000	-78 633 880	-79 361 720	100,9
Henkilöstökulut	-1 219 730	0	-1 219 730	-1 236 807	101,4
Palkat ja palkkiot	0	0	0	31	*****
Eläkekulut	-1 219 730	0	-1 219 730	-1 236 834	101,4
Muut henkilösivukulut	0	0	0	-4	*****
Palvelujen ostot	-74 814 150	-2 100 000	-76 914 150	-77 679 985	101
Avustukset	0	-500 000	-500 000	-444 927	89
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0
Toimintakate	-76 033 880	-2 600 000	-78 633 880	-79 352 165	100,9
Vyörytyskulut	-371 630	0	-371 630	-371 628	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualue sisältää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus sisältää Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä ostettavat erikoissairaanhoidon palvelut.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) palvelujen järjestäminen perustuu vuodelle 2019 hyväksyttyyn palvelusopimukseen sekä palvelujen järjestämissuunnitelmaan. Palvelusopimukseen sisältyvät SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (KYS) kuntayhtymältä ostettavat palvelut.

Palvelusopimus on laadittu suurtuotteittain seuraavasti: aikuispsykososiaaliset palvelut, aikuisosiaalityö, oma erikoissairaanhoido, ostettu erikoissairaanhoido, hoito- ja hoivapalvelut, osastopalvelut, kuntoutus, perhepalvelut, suun terveydenhoito, vammaispalvelut, vastaanotto ja ympäristötoimi.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri päätti jäsenkuntien lisäkannosta vuodelle 2019. Iisalmen osuus lisäkannosta oli 0,3 milj. euroa ja se on kirjattu vuoden 2019 kuluksi.

Palvelusopimuksen käsittelyn yhteydessä (12.11.2018 § 82) kaupunginvaltuusto päätti, että Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palvelusopimukseen ja tilaustaulukkoon vuodelle 2019 voidaan lisätä 3-5 hengen työpanos kotihoidon henkilökuntaan. Lisäksi kaupunginvaltuusto edellytti, että kuntayhtymä raportoi kotihoidon tilanteesta kaupunginhallitukselle.

Kotihoidon tilanteesta on annettu kaupunginvaltuustolle selvitys talousarvioseminaarin yhteydessä 29.4.2019. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän yhtymähallitus on tehnyt kesäkuussa 2019 päätöksen kotihoidon henkilöstöresurssien lisäämisestä. Rekrytoinnit toteutettiin vuoden 2019 aikana ja niiden kustannusvaikutus on osa sosiaali- ja terveydenhuollon menojen toteumaa.

Iisalmen kaupungin vuoden 2019 maksuosuus oli yhteensä 77,68 miljoonaa euroa. Talousarviossa 2019 Iisalmen kaupungin maksuosuudeksi oli arvioitu 74,8 miljoonaa euroa, joka ylittyi 2,9 miljoonaa euroa/3,8 %. Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon verrattuna olivat ostetussa erikoissairaanhoidossa (ylitys 1,8 m€) ja perhepalveluissa (ylitys 1,2 m€). Kulujen ylitykseen varauduttiin talousarviomuutoksella joulukuussa 2019.

Edellisvuoteen verrattuna maksuosuus kasvoi 3,74 miljoonaa/5,1 prosenttia. Ostetun erikoissairaanhoidon osuus maksuosuudesta on 21,27 miljoonaa euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 1,24 miljoonaa euroa/6,2 prosenttia. Oman toiminnan osuus maksuosuudesta on 56,41 miljoonaa euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 2,50 miljoonaa euroa/4,6 prosenttia. Tavanomaiseen toimintaan kuulumattomia eriä sisältyi vuoden 2018 tilinpäätökseen Koljonvirran sairaalan alaskirjaus ja työterveysyhtiö Verson myyntivoitto sekä vuoden 2019 tilinpäätökseen Iisalmen sairaalan purettavan osan alaskirjaus. Ilman näitä eriä laskettu oman toiminnan kasvu on 0,46 miljoonaa euroa/0,8 prosenttia.

PALVELU	Tot 12/2019	TP 18	Muutos 18-19 %	Muutos 18-19 €
Aikuispsykosos.	4 738	5 036	-5,9 %	-299
Aikuissosiaalityö	971	1 030	-5,7 %	-59
ESH ostettu	21 270	20 031	6,2 %	1 239
ESH oma	3 944	3 889	1,4 %	55
Hoito ja hoiva	17 153	16 715	2,6 %	437
Osastopalvelut	5 179	5 342	-3,1 %	-163
Kuntoutus	1 026	1 079	-4,9 %	-53
Perhepalvelut	6 892	6 240	10,4 %	652
Suun terveydenh.	1 526	1 474	3,5 %	52
Vammaispalvelut	6 977	7 077	-1,4 %	-100
Vastaanotto	6 492	6 419	1,2 %	74
Ympäristötoimi*)	911	927	-1,7 %	-16
PALVELUT YHT	77 078	75 259	2,4 %	1 820
Hallinto seudulliset**)	341	459	-25,6 %	-118
Kunnittaiset				
ISA alaskirjaus	260			
KVS alaskirjaus		693		
Satunnainen voitto		-2 465		
MAKSUOSUUS	77 680	73 945	5,1 %	3 735
Ennakot	74 812	72 932		
Erotus	2 868	1 013		
ESH ostettu	21 270	20 031	6,2 %	1 239
Oma toiminta	56 410	53 914	4,6 %	2 496
Oma toiminta ilman satunnaisia eriä ***)	56 149	55 686	0,8 %	463

Aikuispsykososiaaliset palvelut - 299 000 euroa/5,9 %.

Aikuispsykososiaalisten palveluiden kustannusten aleneminen johtuu aikaisempaa vähäisemmästä osastopalvelujen tarpeesta. Vuoteen 2018 verrattuna osaston hoitopäivien määrä on 643 päivää vähemmän.

Aikuissosiaalityön palvelut - 59 000 euroa/5,7 %.

Aikuissosiaalityön palveluiden kustannusten aleneminen johtuu työllistämistoiminnan nettokustannusten alenemisesta varhe-maksun poistuesssa henkilöstökuluista.

Ostettu erikoissairaanhoito + 1 239 000 euroa/6,2 %.

Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu johtuu muualta ostetun erikoissairaanhoidon käytöstä ja siitä johtuvasta kustannusten kasvusta, toteuman ollessa +631 000 €. Muualta ostetun erikoissairaanhoidon käyttö on lisääntynyt vuoden 2019 aikana, koska osa asiakkaista on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa Terveystieteiden tutkimuskeskukseen mukaisesti. SHP: n kustannukset edellisvuoteen verrattuna ovat kasvaneet muun muassa Neurokeskuksen, Syöpäkeskuksen ja Psykiatrian osalta.

Oma erikoissairaanhoito + 55 000 euroa/1,4 %.

Oman erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen käytön lisääntymisestä. Toimenpideyksikön kustannukset toteutuivat arvioitua suurempina, valinnanvapauskokeilu

lisäsi erikoissairaanhoidon palvelun käyttöä ja erikoislääkärin vastaanottojen käyttö lisääntyi edellisvuoteen verrattuna.

Hoito- ja hoivapalvelut + 437 000 euroa/2,6 %.

Merkittävin muutos hoito- ja hoivapalveluiden kustannuksiin aiheutui kotihoidon kysynnän kasvusta. Kotihoidon nettokustannukset kasvoivat 419 000 euroa/10 % ja käyntimäärät 35 000 kpl/20 %. Lisäksi hoitotarvikejakelun kustannukset kasvoivat 225 000 euroa.

Osastopalvelut - 163 000 euroa/3,1 %

Osastopalveluiden käyttö kasvoi edellisvuodesta 639 päivää/3,8 prosenttia. Osastopäivän hinnan alentumisen vuoksi kokonaiskustannukset kuitenkin alenivat. Osastopäivän hintaa pystyttiin alentamaan muun muassa osastojen käyttöastetta parantamalla.

Kuntoutuspalvelut - 53 000 euroa/4,9 %.

Kuntoutuspalveluiden kustannusten aleneminen johtuu palvelutarpeen vähenemisestä esim. puheterapiassa.

Perhepalvelut + 652 000 euroa/10,4 %

Perhepalveluiden kustannusten kasvu johtuu erityisesti kodin ulkopuolelle sijoitusten aikaisempaa suuremmasta määrästä. Vuoteen 2018 verrattuna sijaishuollon hoitopäiviä oli 3 247 päivää enemmän. Kasvua oli myös perhetyössä, sosiaalityössä, koulutiimissä ja psykiatrian avopalvelujen käytössä.

Suun terveydenhuolto +52 000 euroa/3,5 %

Suun terveydenhuollon kustannusten kasvu johtuu kysyntään perustuvasta palvelutarpeen kasvusta sekä vastaanottotoimintaan liittyvien kustannusten noususta.

Vammaispalvelut - 100 000/1,4 %

Vammaispalveluiden kustannusten aleneminen johtuu vammaispalvelulain mukaisten palvelujen vähäisemmästä käytöstä. Palvelutarve pieneni erityisesti vaikeavammaisten subjektiivisten palvelujen osalta.

Vastaanottopalvelut + 74 000 euroa/1,2 %

Vastaanottopalveluiden kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen kasvusta ja siitä aiheutuneesta palvelujen oston lisääntymisestä.

Ympäristötoimi - 16 000 euroa /1,7 %

Ympäristötoimen kustannusten aleneminen johtuu eläinlääkintähuollon henkilöstömenojen arvioitua pienemmästä toteumasta, koska valvontaeläinlääkärin virka oli osan vuotta täyttämättä ja sijaisia ei saatu riittävästi kunnaneläinlääkäreille. Eläinlääkintähuollon subventioiden määrässä ei tapahtunut oleellista muutosta. Myyntituotot ylittyivät erityisesti ympäristönsuojeluyksikössä, koska maksullisia lupia, ilmoituksia ja rekisteröintejä käsiteltiin runsaasti.

Muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sisältää lakkautettujen kuntayhtymien työntekijöiden Kuel-eläkemenoperusteiset maksut.

2.4 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Tilivelvollinen: maaseutujohtaja

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Ylä-Savon maaseutupalvelut	Vakituiset	7	7	7	0
	Määräaikaiset	0,3	0,3	0,2	-0,1
	Yhteensä	7,3	7,3	7,2	-0,1
MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	7,3	7,3	7,2	-0,1

Vuonna 2019 toteutuneet henkilöstömuutokset:

Henkilöstö toimi viidessä toimipaikassa, joista Varpaisjärven palvelutoimistossa oli tarjolla palvelua pääsääntöisesti kerran viikossa. Neljässä kuntakeskuksessa olevassa maaseututoimistossa oli pääsääntöisesti kokoaikainen palvelu neljänä päivänä viikossa. Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistettiin kevään tukihakemusten käsittely maksatusvalmiiksi syksyille. Aivan vuoden lopussa jäi eläkkeelle yli 40 vuotta virkaa hoitanut maaseutuasiamies. Ennen yhteistoiminta-aluetta hän hoiti maataloussihteerin virkaa Vieremällä.

Kuntien yhteistoiminta-alueiden hoitaman maaseutuelinkeinohallinnon siirtyminen maakuntien hoidettavaksi vesittyi hallituksen kaatumiseen.

Maaseututoimen henkilöstön ammattitaitoa ylläpidettiin ja kehitettiin hallinnonalan omilla koulutuksilla. Henkilöstön työhyvinvoinnissa kiinnitettiin huomiota erityisesti yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, kannustettiin oman hyvinvoinnin ylläpitoon, kiinnitettiin huomiota työpisteiden ergonomiaan. Toimenkuvat ja tehtävien jaot pidettiin ajan tasalla.

Strategisten tavoitteiden toteuma

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työprosessien ja seurannan kehittäminen	Maksajavirasto-sopimuksen palvelu-tavoitteiden täyttyminen 100 %	99 %	Eero Pulkkinen	Toteutuu

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
1950 Ylä Savon maaseutupalvelut					
Toimintatuotot	342 964	0	342 964	319 401	93,1
Myyntituotot	341 964	0	341 964	317 247	92,8
Maksutuotot	1 000	0	1 000	2 154	215,4
Toimintakulut	-441 020	0	-441 020	-408 972	92,7
Henkilöstökulut	-330 330	0	-330 330	-316 878	95,9
Palkat ja palkkiot	-272 600	0	-272 600	-259 249	95,1
Eläkekulut	-48 630	0	-48 630	-48 321	99,4
Muut henkilösivukulut	-9 100	0	-9 100	-9 308	102,3
Palvelujen ostot	-49 290	0	-49 290	-33 755	68,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 900	0	-3 900	-4 481	114,9
Avustukset	-25 000	0	-25 000	-19 221	76,9
Muut toimintakulut	-32 500	0	-32 500	-34 637	106,6
Toimintakate	-98 056	0	-98 056	-89 571	91,3
Vyörytystuotot	0	0	0	240	*****
Vyörytyskulut	-18 810	0	-18 810	-19 056	101,3

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Maksajavirastosopimuksen tavoitteet täyttyivät lähes tavoitteen mukaisesti. Hakemusten tallennus tapahtui 100 prosenttisesti aikataulussa. Hakemusten käsittelyssä tuli kaksi myöhästymistä, tältä osin tavoite täyttyi 99,9 prosenttisesti. Päätökset lähetettiin yhtä vaille aikataulussa, tältäkin osin tavoite täyttyi 99,9 prosenttisesti. Takaisinperinnät toteutuivat aikataulussa 98 prosenttisesti.

Tukea haki 1 019 maatilaa ja maksettu korvaus sekä tuki olivat yhteensä 39,1 milj. €. Vastaavat määrät olivat kunnittain: Iisalmi 280 tilaa ja 9,0 milj. €, Lapinlahti 331 tilaa ja 12,3 milj. €, Sonkajärvi 170 tilaa ja 7,5 milj. € sekä Vieremä 238 tilaa ja 10,4 milj. €. Maatalousyritysten määrä väheni edellisestä vuodesta 2,9 %.

Petoeläinvahinkoja ilmoitettiin yhdeksän kpl, Iisalmessa yksi, Lapinlahdella neljä, Sonkajärvellä kaksi ja Vieremällä kaksi.

Hukkakauratarkkailussa oli 1 872 ha 96 tilalla, joka oli 4,0 % peltoalasta. Valtaosa näistä sijaitsee Iisalmessa ja Lapinlahdella. Tarkkailusta vapautui kaksi tilaa ja tarkkailuun tuli uutena myös kaksi tilaa. Tarkkailusta vapautui 31 ha ja uutta alaa tuli 58 ha.

19 uutta maatalousyrittäjää aloitti toimintavuoden aikana, Iisalmessa neljä, Lapinlahdella kahdeksan, Sonkajärvellä kolme ja Vieremällä neljä. Näistä neljä uutta yrittäjää sai aloittamisavustuksen eli ovat päätoimisempia. Hankkeisiin myönnettiin aloittamistukea ja korkotukilainaa yhteensä 2,2 milj. €, osa näistä tapauksista toteutuu vuoden 2020 puolella.

Tuotantorakennusinvestointeihin myönnettiin investointitukea ennätyselliset 15 kpl, jo edellisen vuoden ollessa tässä suhteessa hyvä. Tuettujen investointien kokonaiskustannus oli 13,8 milj. €. Investointituki (avustus ja korkotukilaina) näihin oli 12,6 milj. €. Iisalmessa oli kolme hanketta, kokonaiskustannus 3,4 milj. €, Lapinlahdella seitsemän hanketta ja 9,0 milj. €,

Sonkajärvellä kolme hanketta ja 0,8 milj. € sekä Vieremällä kaksi hanketta ja 0,6 milj. €. Muihin investointeihin ELY myönsi yhteensä 0,3 milj. €.

Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottivat maitoa 112,7 miljoonaa litraa; Lisalmessa 18,7 milj. litraa, vähennys 1,4 %, Lapinlahdella 36,1 milj. litraa, kasvua 2,1 %, Sonkajärvellä 22,7 milj. litraa, vähennys 1,1 % ja Vieremällä 35,2 milj. litraa, vähennystä oli peräti 4,9 %.

Maaseudun kehittämistehtäviin osallistuttiin suunnitellusta. Kehittämismäärärahasta jäi käyttämättä 7 700 euroa. Suunnittelukustannuksia tuetaan huomattavasti EU-rahoitteisen Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmän kautta.

2.5 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTI-LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto					
	Vakituiset	4,4	4	4,2	0,2
	Määräaikaiset	0,8	0	0	0
	Yhteensä	5,2	4	4,2	0,2
Varhaiskasvatus					
	Vakituiset	143,3	149,2	133,5	-15,7
	Määräaikaiset	12,8	3,6	9,5	5,9
	Yhteensä	156,1	152,8	143	-9,8
Perusopetus ja lukiokoulutus					
	Vakituiset	233	229,3	228,7	-0,6
	Määräaikaiset	19,7	17,4	19,5	2,1
	Yhteensä	252,7	246,7	248,2	1,5
Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut					
	Vakituiset	42,5	46,1	44,8	-1,3
	Määräaikaiset(*)	31,0	24,9	30,5	5,6
	Yhteensä	73,5	71,0	75,3	4,3
(* tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi)					
Yhteensä	VAKITUISET	423,2	428,6	411,2	-17,4
	MÄÄRÄAIKAISET	64,3	45,9	59,5	13,6
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	487,5	474,5	470,7	-3,8

Vuonna 2019 toteutuneet henkilöstömuutokset

Perusopetuksessa määräaikaiset ovat pääsääntöisesti erityisavustuksilla palkattuja henkilöitä.

Varhaiskasvatuksen henkilötyövuosien määrän väheneminen johtuu Lippuniemen ja Heinäkelkan päiväkotien toiminnan loppumisesta vuonna 2018.

Määräaikaisia tuntiohjaajia sekä kausityöntekijöitä oli museoissa, Paloisvuoren kahviossa ja käytännön ohjaus-, valvonta- ja opetustehtävissä sekä kehittämishankkeissa. Lisäksi Twist – kesätyötoiminnassa työllistettiin 102 nuorta, joita ei ole laskettu yllä olevaan taulukkoon.

Henkilöstöä kehitettiin vuosittain hyväksyttävän koulutussuunnitelman mukaisesti. Toimialalla oli 2,7 koulutuspäivää henkilötyövuotta kohden.

Strategisten tavoitteiden toteuma

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu	Tila
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Liikunta- ja nuoriso- ja kulttuurin avustusten määrärahojen määrä vähintään edellisvuoden tasolla.	Kulttuuri- ja vapaa-aika-johtaja	Toteutuu ■
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Eri käyttäjäryhmien osallistaminen palvelujen suunnitteluun	Vähintään yksi toimiva asiakasraati/vastuualue.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja	Toteutuu ■
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Uusien palveluiden ja tuotteiden tarjoaminen	Jokaisella vastuualueella on otettu käyttöön vähintään yksi uusi palvelua uudistava toimintatapa.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja	Toteutuu ■
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Erilaisissa kehittämisohjelmissa mukana oleminen.	Jokainen vastuualue on mukana vähintään yhdessä kehittämissankkeessa.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja	Toteutuu ■
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Henkilöstön koulutus	Jokainen työntekijä on osallistunut viimeisen vuoden aikana vähintään yhteen koulutukseen.	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja	Toteutuu ■
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Luodaan mahdollisuuksia ja kannustetaan omatoimisen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen.	Kaikki lapset ja nuoret harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa.	Kulttuuri- ja vapaa-aika-johtaja	Toteutuu osittain ■
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Yksilöä kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä päätöksiä.	Vähintään 75 % perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaista syö koululounaan päivittäin.	Ruokapalvelupäällikkö	Toteutuu osittain ■
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Virikkeellinen ja turvallinen fyysinen ympäristö.	Vuosittain valmistuu tai peruskorjataan ainakin yksi lähiliikuntapaikka.	Kulttuuri- ja vapaa-aika-johtaja	Toteutuu ■
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Varhaiskasvatuksessa tarjotaan perheiden tarpeisiin sopivia erilaisia vaihtoehtoja.	90 % perheistä saanut haluamansa varhaiskasvatusmuodon.	Varhaiskasvatusjohtaja	Toteutuu ■
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja	Koulut ovat viihtyisiä ja	90 % lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä.	Sivistys- ja hyvinvointi-	Toteutuu

hyvän oppimisen mahdollistaminen	innostavat oppimaan.		toimialan toimialajohtaja	osittain
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Luodaan nuorille valmiuksia työelämään.	Twist-paikkojen määrä vähintään edellisvuoden tasolla.	Nuorisotyön koordinaattori	Toteutuu

2.5.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
3000 Siv. ja hyv.v.toimialan hall.					
Toimintatuotot	0	17 000	17 000	29 275	172,2
Maksutuotot	0	0	0	410	*****
Tuet ja avustukset	0	17 000	17 000	28 865	169,8
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-854 540	0	-854 540	-861 276	100,8
Henkilöstökulut	-493 680	0	-493 680	-517 258	104,8
Palkat ja palkkiot	-274 200	0	-274 200	-280 755	102,4
Eläkekulut	-211 380	0	-211 380	-227 385	107,6
Muut henkilösivukulut	-8 100	0	-8 100	-9 118	112,6
Palvelujen ostot	-133 440	0	-133 440	-130 560	97,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 000	0	-7 000	-8 719	124,6
Avustukset	-191 600	0	-191 600	-185 160	96,6
Muut toimintakulut	-28 820	0	-28 820	-19 578	67,9
Toimintakate	-854 540	17 000	-837 540	-832 001	99,3
Vyörytystuotot	2 425 900	0	2 425 900	2 426 595	100
Vyörytyskulut	-1 762 960	0	-1 762 960	-1 763 643	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluvat lautakunta, hyvinvointijaosto, Ylä-Savon musiikkiopiston johtokunta, toimialajohtaja, vastualueiden päälliköt ja varhaiskasvatuksen palveluohjaaja. Osa kustannuksista kohdistetaan toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myönsi vuonna 2019 avustuksia yhteensä 185 160 €. Avustukset jakaantuivat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistui liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset). Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa myönnettiin myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Toiminta-avustuksia myönnettiin 13 kulttuurijärjestölle, 44 nuoriso- ja liikuntajärjestölle sekä 16 vammaisjärjestölle. Yhteensä eri avustuksia sai 92 järjestöä/toimijaa.

2.5.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatusjohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
3100 Varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	772 000	-35 000	737 000	780 461	105,9
Myyntituotot	181 000	20 000	201 000	223 964	111,4
Maksutuotot	591 000	-80 000	511 000	522 210	102,2
Tuet ja avustukset	0	25 000	25 000	34 267	137,1
Muut toimintatuotot	0	0	0	20	*****
Toimintakulut	-13 204 010	-305 000	-13 509 010	-13 395 990	99,2
Henkilöstökulut	-6 284 450	225 000	-6 059 450	-6 104 405	100,7
Palkat ja palkkiot	-5 115 500	200 000	-4 915 500	-4 948 275	100,7
Eläkekulut	-994 750	21 700	-973 050	-977 590	100,5
Muut henkilösivukulut	-174 200	3 300	-170 900	-178 540	104,5
Palvelujen ostot	-1 392 160	50 000	-1 342 160	-1 225 566	91,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-157 100	0	-157 100	-107 730	68,6
Avustukset	-4 580 000	-580 000	-5 160 000	-5 144 630	99,7
Muut toimintakulut	-790 300	0	-790 300	-813 659	103
Toimintakate	-12 432 010	-340 000	-12 772 010	-12 615 528	98,8
Poistot ja arvон alentumiset	-66 300	0	-66 300	-72 812	109,8
Vyörytystuotot	0	0	0	72 500	*****
Vyörytyskulut	-905 110	0	-905 110	-977 612	108

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatusta tulee saada perheen tarpeen mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen vähintään 20 h/viikko. Varhaiskasvatustilain säätelee varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet. Toiminnassa tulee huomioida lapsen etu.

Perusopetuslain (§ 26a) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävänsä esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksesta vastaavat kunnat, joiden on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutetaan opetushallituksen hyväksymien esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun seudullisen esiopetussuunnitelman pohjalta.

Palveluseteli lisäsi perheiden vapautta valita varhaiskasvatuspalveluja yksityiseltä tai kunnalliselta puolelta. Palvelusetelimenot olivat vuonna 2019 yhteensä 4,4 M€. Syksyllä 2018 aloittaneet yksityiset päiväkodit ovat saaneet kaikki varhaiskasvatuspaikat käyttöön vuoden 2019 aikana, samoin jotkut entiset yksityiset päiväkodit ovat lisänneet varhaiskasvatuspaikkojen määrää. Yksityisellä puolella on ollut 70–80 lasta enemmän kuin etukäteen arvioitiin, mikä nosti palvelusetelimenoja.

Malminrannan päiväkoti oli edelleen väistötiloissa Meijerikadulla ja on siellä uuden vuorohoitopäiväkodin valmistumiseen asti. Paloisten päiväkoti on Savonian kampuksella (Haukisaarentie 2). Sointulan päiväkoti on ollut alkuvuoden väistössä Soinlahdessa ja poissa käytössä elokuusta 2019 alkaen siihen saakka, kunnes toiminta palaa uudelleen Soinlahden koululle.

2.5.3 Perusopetus ja lukiokoulutus -vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
3200 Perusop. ja lukiokoulutus					
Toimintatuotot	4 455 890	236 900	4 692 790	4 645 944	99
Myyntituotot	3 934 990	29 000	3 963 990	3 885 219	98
Maksutuotot	184 500	0	184 500	182 192	98,7
Tuet ja avustukset	299 800	207 900	507 700	521 043	102,6
Muut toimintatuotot	36 600	0	36 600	57 490	157,1
Toimintakulut	-24 993 340	-64 900	-25 058 240	-24 874 791	99,3
Henkilöstökulut	-13 857 430	240 500	-13 616 930	-13 701 581	100,6
Palkat ja palkkiot	-11 418 000	218 500	-11 199 500	-11 246 438	100,4
Eläkekulut	-2 056 330	19 200	-2 037 130	-2 053 767	100,8
Muut henkilösivukulut	-383 100	2 800	-380 300	-401 376	105,5
Palvelujen ostot	-4 769 950	-336 500	-5 106 450	-4 900 124	96
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 985 400	-8 900	-1 994 300	-1 940 815	97,3
Muut toimintakulut	-4 380 560	40 000	-4 340 560	-4 332 271	99,8
Toimintakate	-20 537 450	172 000	-20 365 450	-20 228 847	99,3
Poistot ja arvон alentumiset	-223 500	0	-223 500	-201 884	90,3
Vyörytystuotot	0	0	0	99 699	*****
Vyörytyskulut	-1 091 080	0	-1 091 080	-1 190 775	109,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Perusopetus

Iisalmen kaupungin 11 peruskoulua tarjosivat opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1–9. Peruskoulun päättäneille nuorille, jotka eivät ole sijoittuneet toisen asteen koulutukseen, tarjottiin lisäopetusta (lukiokymppi) ja maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen. 1.8.2019 alkaen se on ollut käytössä koko perusopetuksessa. Uuden opetussuunnitelman mukaista materiaalia on otettu käyttöön sitä mukaan, kun opetussuunnitelman käyttöönotto on edennyt.

Iisalmen kaupungin digiloikka on edennyt vuosille 2017–2021 hyväksytyn Pedagogisen ICT-suunnitelman mukaisesti. Elokuusta 2019 alkaen kaikilla perusopetuksen oppilailta oli käytössään henkilökohtainen ICT-laite. Opettajia tukemassa oli kolme digitutoria, joista kaksi

alakouluissa ja yksi yläkoulussa. Myös koulutusta järjestettiin runsaasti. Kerhotoimintaa järjestettiin kaikilla kouluilla. Kaikki koulut olivat mukana Liikkuva koulu- sen päättymiseen 30.6.2019 saakka.

Koulujen peruskorjaukset ja uudisrakentamiset jatkuivat investointisuunnitelman mukaisesti. Kilpijärven koulun suunnittelutyö eteni ja Mansikkaniemen alueen kaava hyväksyttiin koulurakentamiseen.

Sisäilmaongelmat jatkuivat erityisesti Kilpijärven ja Kirkonsalmen kouluilla. Kirkonsalmen koulun kolme luokkaa kulkivat väistössä Kangaslammin koululla kevätlukukauden 2019 ajan. Elokuussa 2019 koko koulu siirtyi väistöön koulun tontilla oleviin parakkeihin. Kilpijärven koulu oli osin väistössä läheisessä liikerakennuksessa ja elokuusta 2019 alkaen myös lyseolla.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä 2. asteen oppilaitos, jonne on mahdollista pyrkiä suoritettuaan oppivelvollisuuden. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Lisalmen lyseossa annettava opetus noudatti nuorille tarkoitettua lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Myös aikuisopiskelijat suorittivat lukio-opintoja lyseossa osallistumalla lähiopetukseen joko varsinaisena opiskelijana tai aineopiskelijana. Aikuisille tarkoitettua oppimäärää noudatti seitsemän opiskelijaa.

Ylioppilaskokeiden sähköistyminen saatettiin loppuun keväällä 2019, jolloin matematiikan ylioppilaskoe viimeisenä muuttui sähköiseksi. Lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelman perusteet julkaistiin marraskuussa ja sen pohjalta ryhdyttiin työstämään uutta, syksyllä 2021 käyttöön otettavaa koulukohtaista opetussuunnitelmaa.

Lisalmen lyseon alasali ja ensimmäisen kerroksen kolme luokkaa luovutettiin syksyllä Kilpijärven koulun väistötiloiksi. Järjestely vaikutti vain vähäisesti lyseon perustehtävään eli lukio-opetuksen ja ylioppilaskirjoitusten järjestämiseen, sillä opetus oli mahdollista toteuttaa lukion muissa luokkatiloissa ja syksyn ylioppilaskokeet koulun yläsalissa ja yhdessä luokkatilassa.

Ruokapalvelut

Hoivalaitosten ja päiväkotien ruoanvalmistus hoidettiin Luma-keskuksen Luoto-keittiössä ja kouluateriat valmistettiin Juhani Ahon koulun Kiello-keittiössä sekä Luma-keskuksen Majakan keittiössä. Ruoanjakoon käytettiin oman henkilökunnan lisäksi ostopalvelua. Sijaisuudet hoidettiin paikallisilla sijaisilla. Lippuniemen ja Paloisten päiväkodin ruokapalvelut ostettiin Fazer Food Servicelta väistötiloissa Savonialla.

Elintarvikkeet hankittiin Sansian sopimuksilla ja lähiruokaa ostettiin mahdollisimman paljon.

Yläkoulujen oppilaille annettiin maksuton välipala: näkkileipää, ravintorasvaa ja maitoa.

2.5.4 Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Yhteistyötä eri toimintayksiköiden kanssa tiivistettiin. Vuonna 2017 perustettu Järjestöfoorumi kokoontui kaksi kertaa. Järjestöfoorumin ja eri lajikäyttäjryhmien kautta on kuultu ja osallistettu järjestöjä yhteistyöhön terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisessä. Teemoina foorumeissa olivat järjestöjen tuki ja rahoitus sekä kaupungin avustuskriteerit. Palveluissa

jatkettiin monipuolisten palveluiden tuottamista kuntalaisille ja erityistä huomiota kiinnitettiin palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen.

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
3400 Kulttuuri ja vapaa aika					
Toimintatuotot	1 658 170	7 000	1 665 170	1 736 400	104,3
Myyntituotot	211 200	0	211 200	244 319	115,7
Maksutuotot	966 940	-10 000	956 940	988 594	103,3
Tuet ja avustukset	206 230	17 000	223 230	219 992	98,5
Muut toimintatuotot	273 800	0	273 800	283 495	103,5
Toimintakulut	-7 963 080	-7 000	-7 970 080	-7 592 522	95,3
Henkilöstökulut	-2 880 810	-7 000	-2 887 810	-2 779 045	96,2
Palkat ja palkkiot	-2 298 400	-4 100	-2 302 500	-2 209 261	96
Eläkekulut	-505 110	-2 500	-507 610	-492 904	97,1
Muut henkilösivukulut	-77 300	-400	-77 700	-76 880	98,9
Palvelujen ostot	-2 380 140	0	-2 380 140	-2 104 837	88,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-387 100	0	-387 100	-397 771	102,8
Muut toimintakulut	-2 315 030	0	-2 315 030	-2 310 869	99,8
Toimintakate	-6 304 910	0	-6 304 910	-5 856 122	92,9
Poistot ja arvonalentumiset	-54 700	0	-54 700	-52 098	95,2
Vyörytystuotot	0	0	0	480	*****
Vyörytyskulut	-429 710	0	-429 710	-430 200	100,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto tarjosi vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille, etenkin ikäihmisille. Opiston tarjonnassa korostuivat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen sekä taiteet, kielenopetus ja liikunta, joka toteutettiin yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen kanssa. Maahanmuuttajien ensikosketus suomen kieleen tapahtuu useimmiten kansalaisopistossa ja kansalaisopistossa tarjottiin luku- ja kirjoitustaidon opetusta suomen kielessä 100 % valtionrahoituksella. Kansalaisopisto järjesti maahanmuuttajille myös valtakunnallisia Yleisiä kielitutkintoja suomen kielessä. Kansalaisopiston alaisuudessa toimiva kuvataidekoulu uudisti opetussuunnitelmaansa Opetushallituksen laatu- ja kehittämishankkeen rahoituksella

Opetushallitus myönsi kansalaisopistolle opintoseteliavustuksen. Ikäihmisten, työttömien ja maahanmuuttajien opintomaksuja pystyttiin alentamaan Opetushallituksen opintoseteliavustuksen ansiosta kaksikymmentä prosenttia.

Ylä-Savon musiikkiopistossa tarjottiin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopistossa oli yhteensä 235 pääaineista opiskelijaa sekä 180 musiikkileikkikoululaista. Elokuussa 2018 musiikkiopistossa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma, jossa painopisteenä on opiskelijoiden kannustaminen oman musiikin, omien sävellysten tekemiseen. Toimintavuonna toteutettiin myös Opetushallituksen rahoituksella samaan teemaan liittyvä hanke ”Musiikin perusteiden valinnanvapauskokeilu”.

Musiikkiopisto tuotti edelleen Torstaiklassiset-konserttisarjaa, jonka rahoittajina ovat myös kulttuuritoimi ja kansalaisopisto. Steinway-konserttiflyygelin kertaluonteinen peruskorjaus toteutettiin kesällä 2019. Ylä-Savo sinfonieta konsertoi toimintavuonna kaksi kertaa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjastossa hankitaan ja käytetään tietoa, lainataan erilaisia aineistoja, harrastetaan ja opitaan uutta sekä toimitaan yhdessä. Kirjaston tärkeimpiä tehtäviä on lukemaan innostaminen. Lainaamisen ja muun asioinnin lisäksi asiakkaat etsivät tietoa erilaisiin tarpeisiin ja arjen kysymyksiin.

Kirjastopalveluiden saavutettavuus parani omatoimimatkaisulla, jossa lehtilukusali muutettiin omatoimikirjastoksi. Omatoimitila avattiin virallisesti asiakkaiden käyttöön toukokuun alkupuolella. Omatoimitila on auki joka päivä, myös juhlapyhinä, kello 7.00-21.00. Kävijöitä omatoimikirjastossa oli puolen vuoden aikana noin 4 000. Muutostyöhön käytettiin kehittämisrahaa ja hanke päättyi vuoden 2019 loppuun.

Lainaus on Iisalmen kirjastossa hieman laskenut edellisen vuoden tasolta, ja jokainen iisalmelainen lainasi keskimäärin 17 nidettä (356 441 lainaa). Kirjaston tarjoamien digitaalisten kokoelmien valikoima laajentui, kun Rutakko-kirjastot ottivat käyttöönsä elokuvien suoratoistopalvelun viime kevään aikana (Viddla). Sähköisten lehtien käyttömäärät ovat moninkertaistuneet edelliseen vuoteen verrattuna ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen lainauskerrat ovat jatkaneet kasvuaan. Kirjastossa kävijämäärä on pysynyt edellisen vuoden tasolla ja käyntejä kertyi keskimäärin 12 kertaa vuoden aikana (247 537 käyntiä), ja verkkokäyntejä oli kaikkiaan noin 68 000.

Iisalmen kulttuuripalvelut on ollut mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa kaupunkiin. Työtä tasapuolisen ja monipuolisen kulttuuriosallistumisen mahdollistamiseksi on jatkettu omalla tarjonnalla, edullisilla pääsymaksuilla ja tukemalla kulttuuritarjontaa tuottavia yhdistyksiä. Omia tapahtumia järjestettiin yli 50 kappaletta, ja niihin osallistui yli 7 400 henkeä. Lapsille ja nuorille on tarjottu kulttuuripalveluja kulttuurikasvatusohjelmien mukaisesti. Prosenttitaideperiaatteen osalta aloitettiin Kilpijärven koulun ja uimahallin prosenttitaidehankkeet. Runnin koulun osalta on päädytty vuokratilaukseen, ja sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päätöksen mukaan koululle hankitaan taidetta, joka voidaan tarvittaessa siirtää muualle. Iisalmi oli jälleen mukana valtakunnallisessa UPEART-festivaalissa, jonka kautta kaupunkiin tuli Savonkadulle espanjalaisen taiteilijan Spidertagin valotaideteos ”Interactive Neon Mural #6”. Koivukujabiennaali ”Laulava luontoni” toteutettiin toista kertaa yhteistyössä taiteilija Kaarina Kaikkosen kanssa ajalla 28.6.-31.7.2019. Näyttelyyn osallistui yhdeksän kuvanveistäjää, ja se keräsi paljon kävijöitä koivukujalle.

Kulttuurikeskuksessa pidettävien tapahtumien määrä laski, tapahtumia oli yhteensä 568. Kulttuurikeskuksen kokonaiskävijämäärä laski edellisestä vuodesta hieman alle 3 % päättyen n. 300 000 kävijään. Näyttelyiden määrä kulttuurikeskuksen tiloissa laski hieman edellisvuoden tasosta, ja kävijöitä näyttelyissä on ollut myös vähemmän, n. 3 100. Juhani Ahon museon kävijämäärät nousivat edellisestä vuodesta n. 21 %. Museovirasto myönsi museolle avustusta rakennusten kunnostamiseen. Ylä-Savon kotiseutuyhdistyksen kanssa sovittiin yhteisestä museoamanuenssihankkeesta neljän vuoden määräajaksi. Museoamanuenssin rekrytointi tehtiin loppusyksystä. Koljonvirran alueella kiertävä historiapolku uudistettiin yhteistyössä teknisen keskuksen kanssa. Uudistetussa polussa on mukana AR-tekniikka eli lisättyä todellisuutta. Lisäksi projektin yhteydessä toteutettiin oppimateriaalia yläkouluikäisille.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on jatkettu laajaa yhteistyötä maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat seudun muut kirjastot ja kulttuuripalvelut,

alueellinen kehittämiskirjasto, alan maakunnalliset toimijat sekä päiväkodit, koulut ja nuorisopalvelut. Rutakko-kirjastojen yhteistyötä on jatkettu yhteisessä hankkeessa Digivelhoiksi, jossa kehitetään kirjastoverkon digiopastamisen käytänteitä sekä siihen liittyvää osaamista. Kirjastoissa järjestettiin digituokioita eri aiheista asiakkaille. Hanke päättyi vuoden 2019 loppuun. Ylä-Savon kulttuuripalveluiden yhteistyötä on jatkettu yhteisellä hankkeella ”Kulttuurista siivet ja juuret – Osallistavaa kulttuuripalvelujen suunnittelua nuorilta nuorille”. Hankkeessa vahvistettiin nuorten kulttuurista osallisuutta alueella ja etsittiin kulttuuripalveluille uutta yleisöä. Ylä-Savon yhteinen hanke on osallistanut suuren määrän nuoria erilaisiin kulttuuritapahtumiin, ja aktivoinut nuoria kulttuurin harrastamiseen.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelujen keskeisinä kohderyhminä ovat olleet lapset, nuoret ja erityisryhmät sekä ikäihmiset. Toiminnan painopisteinä ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä osallisuus, vaikuttaminen ja kuuleminen. Palveluja tuotettiin paljolti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Järjestöjen toimintaa tuettiin avustuksilla, toiminnallisella yhteistyöllä ja toimintaympäristön kehittämisellä. Hanketoiminnalla vahvistettiin liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä ja ne ovat olleet oleellinen osa hyvinvoinnin edistämistä.

Järjestöavustuksissa, edullisimmissa käyttömaksuissa sekä tilojen ja alueiden vuorojen jakoperusteissa on painotus ollut alle 18-vuotiaissa. Järjestöfoorumi pidettiin kaksi kertaa. Järjestökirje tavoitti keväällä ja syksyllä n. 90 järjestöä.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut on luonut edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen ohjaamaan harrastamiseen osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun ja palvelujen tuottamiseen. Kirkkoaukion lähiliikuntapaikka valmistui. Kangaslammin lähiliikuntapaikan rakentaminen käynnistyi. Paloisvuoren kehittämissuunnitelman valmistui. Teknisen toimialan kanssa tehtävä yhteistyö liikuntatilojen ja -alueiden kunnossapidossa suhteessa palveluihin toimivat pääsääntöisesti hyvin. Suurimpina liikuntatapahtumina järjestettiin yhteistyössä järjestöjen kanssa hiihtosuunnistuksen, judon ja potkunyrkkeilyn SM-kilpailut.

Nuorisopalvelut muutti uusiin tiloihin linja-autoasemalle vuoden vaihteessa, ja sinne avattiin huhtikuussa nuorisotila Linkki sekä nuoriso-ohjaajien toimisto. Etsivä nuorisotyö siirtyi kaupungin organisoitavaksi vuoden alusta ja myös etsivät nuorisotyöntekijät sijoittuivat linja-autoasemalle. Nuorten tila Luukku oli avoinna linja-autoasemalla viitenä päivänä viikossa ja Luma-keskuksen alakerrassa olevassa Kuopassa jatkettiin toimintaa neljänä päivänä viikossa yhteistyössä koulutsempparin kanssa. Ryhmätoiminta, tapahtumat ja retket sekä jalkautumiset kouluun ja kirjastoon toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Twist-kesätyötoimintaan valittiin yhteensä 104 nuorta ja kolme kesäohjaajaa. Monialaista yhteistyötä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi jatkettiin. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) kokoontui vuoden aikana yhteensä neljä kertaa. Keväällä käynnistettiin valmistelu Ylä-Savon yhteisen Ankkuri-nuorisotyöntekijän saamiseksi poliisin Ankkuri-tiimiin. Ohjaamo jatkui edelleen kaupungin organisoimana. Nuorisoneuvosto INN kokoontui viisi kertaa ja käsitteli mm Nuorten Ideat -sivustolle tulleita ideoita sekä kaavalausuntopyyntöjä sekä oli mukana järjestämässä Nuori Kulttuuri -teatris-tapahtumaa.

Ohjatun liikuntatoiminnan suunnitelmat aikuisväestön, erityisryhmien sekä lasten ja nuorten osalta toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Seniorikortteja myytiin yhteensä 1300 kappaletta. Vastaavasti uimahallin eläkeläisten sarjakortin ja ohjatun liikunnan kausikortin myynti väheni.

Liikunta- ja nuorisopalveluissa toteutettiin vuoden aikana yhteensä neljää hanketta, joilla tuettiin muun muassa nuorten osallisuutta ja vaikuttamista, kehitettiin nuorille suunnattuja tieto-

ja neuvontapalveluja, matalankynnyksen harrastustoimintaa sekä ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä. Ohjaamohanke jatkoi kaupungin omana toimintana.

Uimahalli

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
3640 Uimahalli					
Toimintatuotot	666 540	0	666 540	702 027	105,3
Myyntituotot	70 000	0	70 000	61 667	88,1
Maksutuotot	582 540	0	582 540	631 055	108,3
Muut toimintatuotot	14 000	0	14 000	9 305	66,5
Toimintakulut	-1 158 160	0	-1 158 160	-1 054 559	91,1
Henkilöstökulut	-393 790	0	-393 790	-317 923	80,7
Palkat ja palkkiot	-323 100	0	-323 100	-258 785	80,1
Eläkekulut	-59 690	0	-59 690	-49 923	83,6
Muut henkilösivukulut	-11 000	0	-11 000	-9 214	83,8
Palvelujen ostot	-189 250	0	-189 250	-172 873	91,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-93 800	0	-93 800	-84 476	90,1
Muut toimintakulut	-481 320	0	-481 320	-479 287	99,6
Toimintakate	-491 620	0	-491 620	-352 532	71,7
Poistot ja arvон alentumiset	-4 700	0	-4 700	-7 047	149,9
Vyörytyskulut	-64 210	0	-64 210	-64 212	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Uimahallin kävijämäärä oli yli asetetun tavoitteen, yhteensä 163 085 kävijää. Uimahallin kiinteistön ja tekniikan kunnossapito on ostettu tekniseltä toimialalta. Siivous jatkui yksityisen palveluluottajan toimesta. Kokemukset ja tulokset siivouksen ja hygienian tasosta pysyivät hyvinä. Reklamaatiot kiinteistön ja tekniikan osalta kuitenkin lisääntyivät. Uimahallin asiakastytyväisyyttä on mitattu ns. HappyOrNot –laitteella (45 000). Alkuvuoden palautteiden perusteella uimahallin asiakastytyväisyys on ollut hyvällä tasolla.

Uuden uimahallin hankesuunnitelma päivitettiin keväällä 2019 ja kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn hankesuunnitelman 29.4.2019. Valtuusto hyväksyi Kankaan liikuntapuiston asemakaavan muutoksen 10.6.2019 olevassa kokouksessaan. Uuden uimahallin sijoituspaikaksi tuli nykyisen hallin parkkipaikan läheisyys. Arkkitehtisuunnittelu käynnistyi loppuvuodesta. Tulevat uimahallin tilaratkaisut ovat tärkeä osa uimahallin palvelujen muodostamista. Palvelujen kannalta huomioitavia asioista hankesuunnitelmassa ovat muun muassa eri käyttäjäryhmien tarpeet, määritelty tilaohjelma sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kuntalain mukaisesti kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä osana säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Uuden uimahallin asiakastarpeista toteutetun kyselyn tulokset valmistuivat alkuvuodesta. Kyselyyn vastasi yhteensä 1 113 asiakasta. Vastausten määrä kuvaa hyvin sitä, miten tärkeäksi uusi uimahalli ja uimahallin palvelut koetaan Iisalmessa ja lähialueella.

Uimahallin rakentamishankkeeseen liittyen käynnistettiin yhdessä kaupungin elinvoimayksikön kanssa Kankaan liikuntapuiston hyvinvointiyrityskartoitus vuoden 2019 alussa. Kartoitukseen saatiin rahoitus Ylä-Savon Veturilta. Sekä asiakastarvekysely että hyvinvointiyrityskartoitus on hyödynnetty uuden uimahallin palveluja suunniteltaessa. Uuden uimahallin palveluista valmistui Yamk-tasoinen kehittämistyö. Kehittämistyö on luettavissa osoitteessa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/264038>

2.6 Tekninen lautakunta

Henkilöstö (htv) vastualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Hallinto					
	Vakituiset	0,2	0,7	0,7	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
	Yhteensä	0,2	0,7	0,7	0
Maankäyttö ja asuminen					
	Vakituiset	17,4	17	16	-1
	Määräaikaiset	0,3	1	0,4	-0,6
	Yhteensä	17,7	18	16,4	-1,6
Kadut ja ympäristö					
	Vakituiset	32,8	34,9	33,5	-1,4
	Määräaikaiset	13,1	13	14,6	1,6
	Yhteensä	45,9	47,9	48,1	0,2
Toimitilat					
	Vakituiset	34,9	37,2	36,8	-0,4
	Määräaikaiset	2,3	3,9	2,2	-1,7
	Yhteensä	37,2	41,1	39	-2,1
Yhteensä	VAKITUISET	85,30	89,80	87,00	-2,80
	MÄÄRÄAIKAISET	15,70	17,90	17,20	-0,70
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	101,0	107,7	104,2	-3,5

Vuonna 2019 toteutuneet henkilöstömuutokset:

Henkilöstöstä oli vuoden lopussa vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä kadut ja ympäristö - vastuualueella 10 henkilöä ja toimitilat -vastuualueella 6 henkilöä.

Kadut ja ympäristö -vastuualueella eläköityi koneasentaja, koneenkuljettaja ja kaksi kenttämestaria. Tehtävät täytettiin kokoaikaisina. Lisäksi yksi osa-aikainen henkilö maankäyttö ja asuminen -vastuualueella saavutti eläkeiän. Tehtävää ei täytetty

Kadut ja ympäristö -vastuualueella rakentamisen tuntipalkkaista henkilöstöä käytettiin talviaikana käyttötalousosasta maksettavissa tehtävissä viher- ja liikunta-alueilla. Työvoiman yhteiskäytöllä tasattiin kuormitusta ja vältettiin lomautuksia.

Kaupunkimittaus -toimintayksikön tuntipalkkaisen henkilöstön palkkausmäärärahoja siirrettiin investointiosasta käyttötalouteen 12 000 euroa. Määrärahalla tehtiin mm. erilaisia selvityksiä.

Uimahallin kiinteistönhoidon henkilöstövajausta katetaan ostopalvelulla uuden hallin valmistumiseen saakka.

Maakäyttö- ja asuminen –vastuualueella palkattiin yksi kartoittaja-harjoittelija, rakennusarkkitehti-harjoittelija ja yksi koululainen kesätöihin. Rakennusarkkitehtiharjoittelija teki töitä myös toimitiloille.

Liikenneväylien ylläpidossa ja rakentamisessa käytettiin määräaikaista kausityöntekijöitä. Puistojen ylläpito toteutettiin kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen. Maa- ja metsätiloissa oli määräaikaista metsuri osan vuodesta. Liikuntapaikkojen ylläpidossa käytettiin määräaikaista kausityöntekijöitä sekä kesätyöntekijöitä ja työllistettyjä.

Tilapalvelukoordinaattorin määräaikaista työsuhde päättyi vuoden 2019 lopussa toimitilat – vastuualueella. Kustannusvastuu oli Ylä-Savon SOTE kuntayhtymällä.

Toimitilat -vastuualueen kunnossapito –toimintayksikköön palkattiin vuoden aikana kaksi uutta talonrakennusammattimiestä.

Osuus ruokahuoltopäällikön palkkausmenoista poistui teknisen toimialan talousarviosta.

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyösä.	Vuoden aikana rakennuksille tehtyt esteettömyyskartoitukset vähintään 7 kpl.	Kartoitukset tehty kulttuurikeskuksen kirjastolle, Karl Collan -salille, Eino Säisä -salille, opetus- ja harrastustiloille, toimitiloille sekä yleisö- ja ravintolatiloille.	Kari Nissinen	Toteutuu osittain
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyösä.	Sidosryhmien lausunnot merkittävimmässä hankkeissa. Järjestetty vuorovaikutustilaisuudet kansalaisten ja sidosryhmien kanssa 3 kpl.		Kari Nissinen, Jyrki Könttä, Sari Niemi	Toteutuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyösä. Liikenneympäristö	Liikennevahinkojen määrä vähenee edellisen viiden vuoden keskiarvoon nähden.	V. 2019 toteuma on 28 kpl. Edellisen viiden vuoden keskiarvo on 54 kpl.	Jyrki Könttä	Toteutuu

	n parantaminen ja liikennevahinkojen seuranta.				
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kaupungin yleiskaavan uusiminen.	Kaupungin yleiskaava ehdotusvaihe valmistelussa 31.12.2019. Päätöksenteko tammi-maaliskuu 2020	Koko kunnan yleiskaavasta valmistuivat kaavaluonnokset koko kaupunkiin ja keskustaan. Niitä esiteltiin Teklalle ja Kaupunginhallitukselle. Osallistuttiin KIRAdigihankkeeseen ja yhden kuntakaavan mallin pilotointikokeiluun osana Maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta. Luonnosvaihe saadaan päätöksentekoon 2020. Ehdotusvaihe valmistelussa 2020 loppupuolella.	Sari Niemi	Toteutuu osittain
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnitteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/periaatteiden uusiminen	Käyttötarkoituksen muutokset ja joustavuus kaavaluonnos- tai kaavaehdotusvaiheeseen, kerrosala 5000 k-m ² tai 5 ha.		Sari Niemi	Toteutuu
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnitteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/periaatteiden uusiminen	Asemakaavojen toteuttaminen maapolitiikan keinoin, tehdyt kiinteistöjärjestelyt 5 kpl.		Sirkku Eloranta	Toteutuu
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin	Kiertotalouden edistäminen.	KierRe-hanke: energian, liikenteen ja	Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöönotto yhdessä	Sari Niemi, Jyrki Könttä,	Toteutuu

saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko		materiaalien hyödyntämishankkeet osana suunnittelua ja rakentamista. 1-2 kpl hankkeita.	YSAO:n kanssa.	Kari Nissinen	
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Lupahallinnon kehittäminen seudullisena (kuntaliiton yleiskirje 22/2017). Seudullisten sähköisten asiakasjärjestelmien kehittäminen.	Seudullinen teknisen toimialan tietojärjestelmä käytössä 2020 Sähköisten asiointipalvelujen kehittäminen hyväksytyn tiekartan mukaan 2020		Jarno Repo, Ilkka Niskanen, Sirkku Eloranta, Sari Niemi	Toteutuu osittain
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilat ovat tehokkaassa käytössä. Vapaana olevia tiloja markkinoidaan.	Vuokrateloiden tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden aikana vähintään 95 % ja toimitilojen kokonaisvuokrausaste vähintään 90 %.		Kari Nissinen, Pirjo Kaisanlahti	Ei toteudu
Terveet ja toimivat toimitilat	Tarpeettomista tiloista luovutaan.	Tarpeettomiksi käyneitä rakennuksia poistuu 2 kpl purkamisen/myynnin johdosta.	Osallistuttiin Asevelikatu 24 - rakennuksen purkukustannuksiin 150 000 eurolla.	Kari Nissinen, Pirjo Kaisanlahti	Ei toteudu
Terveet ja toimivat toimitilat	Panostetaan toimitilojen terveellisyteen.	Useampi kuin yksi sisäilmailmoitus tulee korkeintaan viidestä kiinteistöstä.		Kari Nissinen	Toteutuu
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilastrategia päivitetään ja se on käytössä.	Toimitilastrategian toteutuminen.		Kari Nissinen	Toteutuu
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitiloja uusitaan tai peruskorjataan.	Uusittavien /peruskorjattavien toimitilojen määrä 4000 brm2		Kari Nissinen, Pirjo Kaisanlahti	Toteutuu
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatontit	Innovatiivisten palvelu- ja senioriasumisen kohteiden kehittäminen.	Senioriasumisen hankkeita konsultoitu 3 kpl.		Sari Niemi	Toteutuu
Korkeatasoiset asuin- ja	Moderni puukaupunki	Veturitallin alueen tontinluovutus		Jyrki Könttä,	Toteutuu

työpaikkatonttialueet	Paloisjärven rantamaisemassa.	käynnistynyt 31.12.2019.		Sirkku Eloranta, Sari Niemi	
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Marjahaka- Ahmo - työpaikka-alueen kehittämishankkeen toteuttaminen	Marjahaka-Ahmo alueen kehittämishankkeen käynnistyy.	Kehittämishankkeen käynnistyy 2020 syksyllä Tampereen yliopiston opiskelijatyönä. Työ on sovittu.	Jyrki Könttä, Sari Niemi, Sirkku Eloranta	Toteutuu osittain
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Kaupungin tonttivarannon ylläpito.	Eri puolilla kaupunkia luovutettavissa olevia tontteja asumisen ja elinkeinoelämän käyttöön: ok-tontteja 56 kpl ja teollisuustonttialueita 47 ha.		Sirkku Eloranta	Toteutuu
Siisti Iisalmi	Kuntalaisten ja järjestöjen aktivointi ympäristöasioissa.	Toteutetaan vuosittain vähintään yksi uusi teema/kohde (Siisti Iisalmi -kampanja).		Jyrki Könttä	Toteutuu
Liikkumaan houkuttelevat liikuntareitit ja puistot	Viheraluejärjestelmän toteuttaminen kaavoituksessa, maapolitiikassa ja rakentamisessa (inv ohjelma).	Liikunta- ja ulkoilupaikat lisääntyvät monipuolisesti eri puolilla kaupunkia: Kirkonmäen, Kangaslammin ja Runnin lähiliikuntapaikat. Ulkoilureitin rakentaminen Paloisvirran etelärannalle. Rakenteiden ja kalusteiden peruskorjausta ulkoilu- ja venereittien taukopaikoilla.	Kirkonmäen lähiliikuntapaikka valmistui. Kangaslammin lähiliikuntapaikka aloitettiin. Runnin hanke keskeytyi kouluhankkeen muutoksen myötä. Paloisvirran ulkoilureitin vesilupahakemus on AVI:ssä.	Jyrki Könttä	Toteutuu osittain
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Kulttuuriympäristön analysointi osana kaavoitusta ja ympäristön rakentamista.	Toteutuneet kulttuuriympäristön kaavat, selvitykset ja yleissuunnitelmat yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Yhteensä 3 kpl.		Sari Niemi	Toteutuu
Tunnetut kulttuuriympärist	Keskustan kehittämissuunnitel	Savonkadun pintarakenteiden		Jyrki Könttä	Toteutuu

ö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	man jatkototeutus.	uusiminen välillä Louhenkatu-Riistakatu. Rautatieaseman pysäköintialueen laajennusosan rakentaminen. Sataman louheaaallonmurtajan pidentäminen.			
--	--------------------	---	--	--	---

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen (PTS).	Pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen v. 2019 - 2028 on valmis ja päivitetty vuoden loppuun mennessä.		Kari Nissinen, Jyrki Könttä	Toteutuu
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso pääväylillä 80 %, muulla katuverkolla 70 %) .	Korjausvelan määrä vähenee edelliseen vuoteen nähden.	Katujen peruskorjausinvestoinnit n. 1,5 M€ alensivat korjausvelkaa 9,4 % edellisen vuoden määrään verrattuna. Korjausvelan määrä on noin 8,6 M€.	Jyrki Könttä	Toteutuu
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjaus- ja korvausinvestoinnit (Optimikuntotaso toimitiloilla 75 %).	Toimitilojen osalta korjausvelka on pienempi kuin vertailutason korjausvelka. Vertailutasona vuoden 2017 korjausvelka 25,1 milj. euroa (kustannustasokorjaukset Haahtela -indeksiin mukaan).		Kari Nissinen	Ei toteudu
Toimitilojen harkittu omistus	Vaihtoehtoisien ratkaisujen etsiminen toimitilojen omistukselle.	Hankesuunnitelmissa vertaillaan eri hankintamuotoja. Tarpeettomista kiinteistöistä pyritään luopumaan toimitilastrategian mukaisesti.		Kari Nissinen	Toteutuu
Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja	Rakennusvalvonnan taksat	Toimintakate vastaavien		Jarno Repo	Toteutuu

taksapolitiikka	pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	seutukaupunkien tasolla.			
-----------------	---	--------------------------	--	--	---

2.6.1 Teknisen toimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
6000 Teknisen toimialan hallinto					
Toimintatuotot	26 600	0	26 600	28 605	107,5
Myyntituotot	26 600	0	26 600	26 761	100,6
Tuet ja avustukset	0	0	0	1 844	*****
Toimintakulut	-2 215 670	-40 000	-2 255 670	-2 247 694	99,6
Henkilöstökulut	-298 490	0	-298 490	-275 405	92,3
Palkat ja palkkiot	-122 100	0	-122 100	-94 358	77,3
Eläkekulut	-174 090	0	-174 090	-178 738	102,7
Muut henkilösivukulut	-2 300	0	-2 300	-2 308	100,4
Palvelujen ostot	-1 882 860	0	-1 882 860	-1 869 553	99,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 100	0	-14 100	-9 332	66,2
Avustukset	0	0	0	-38 119	*****
Muut toimintakulut	-20 220	-40 000	-60 220	-55 285	91,8
Toimintakate	-2 189 070	-40 000	-2 229 070	-2 219 089	99,6
Poistot ja arvон alentumiset	-3 800	0	-3 800	0	0
Vyörytystuotot	867 610	0	867 610	867 612	100
Vyörytyskulut	-640 620	0	-640 620	-640 620	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Hallinnon talousarvio sisältää pääasiassa pelastustoimen, teknisen lautakunnan ja jaoston sekä toimialajohtajan tuotot ja kulut.

Pelastustoimen kuntaosuus Pohjois-Savon pelastuslaitokselle 1 851 104 euroa.

2.6.2 Maankäyttö ja asuminen –vastuualue

Tilivelvollinen: kaavoituspäällikkö

Talous

	0	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
6150 Maankäyttö ja asuminen						
Toimintatuotot	1 651 240	238 000	1 889 240	1 972 346	104,4	
Myyntituotot	66 800	0	66 800	63 811	95,5	
Maksutuotot	253 000	0	253 000	296 157	117,1	
Tuet ja avustukset	0	0	0	700	*****	
Muut toimintatuotot	1 331 440	238 000	1 569 440	1 611 677	102,7	
Toimintakulut	-1 177 560	35 000	-1 142 560	-1 156 374	101,2	
Henkilöstökulut	-788 370	15 000	-773 370	-828 697	107,2	
Palkat ja palkkiot	-614 100	15 000	-599 100	-642 878	107,3	
Eläkekulut	-153 570	0	-153 570	-161 620	105,2	
Muut henkilösivukulut	-20 700	0	-20 700	-24 200	116,9	
Palvelujen ostot	-253 500	20 000	-233 500	-221 546	94,9	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 600	0	-26 600	-14 194	53,4	
Muut toimintakulut	-109 090	0	-109 090	-91 938	84,3	
Toimintakate	473 680	273 000	746 680	815 971	109,3	
Poistot ja arvon alentumiset	-65 800	0	-65 800	-46 107	70,1	
Vyörytystuotot	0	0	0	960	*****	
Vyörytyskulut	-68 860	0	-68 860	-69 816	101,4	

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sähköiseen asiointiin ja paperittomaan hallintoon panostettiin muuttamalla toimintaympäristöä uuden Trimble Locus järjestelmän saamiseksi asiointikanavaksi erityisesti rakennusvalvonnassa. Kuntalaisilla säilyy lakisääteinen oikeus hoitaa mm. rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asioinnin järjestäminen samanaikaisesti lisää prosessien päällekkäisyyksiä sekä lisää resurssitarvetta muutosprosessin aikana asiakirjojen ja tietokantojen konvertointiin. Tiivistä yhteistyötä i-pointin kanssa tehtiin.

Talousarviovuonna rakennusvalvonnan osalta rakentamisen määrä pysyi samalla tasolla 2018 tasosta rakennuslupamäärillä sekä rakennetulla kerrosalalla mitattuna. Rakentamisen painopisteet olivat teollisuus- liike- ja palvelurakentamisessa sekä korjausrakentamisessa. Pientalorakentaminen vilkastui hieman. Rakennusvalvonnan kokonaistyömäärään nähden pientalorakentamisen vaikutus säilyi vähäisenä.

Kaavoituksen osalta keskityttiin koko kunnan yleiskaavatyöhön. Erityisen tärkeää on ollut sovittaa palveluverkkosuunnittelu maankäytön suunnitteluun. Tämä tapahtui hyödyntäen hankittua paikkatieto-osaamista ja –järjestelmiä. Yleiskaavatyö eteni kaavaluonnoksia työstämällä. Tähän liittyen kaavoituksessa toteutettiin KIRA -digihanke Iisalmen elävä yleiskaava. Myös Maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta käsittelevään yhden kuntakaavan mallin pilotointiin osallistuttiin.

Asemakaavoituksessa painopiste oli elinvoimaa ja työpaikkaomavaraisuutta sekä palveluverkkoa palvelevissa hankkeissa. Esim. 2019 aikana valmistuivat Luuniemellä Olvin kaavahanke, Mansikkaniemen koulun kaavahanke, Kankaan urheilualueen kaavahanke (uimahalli) ja Terveyskampuksen kaavahanke. Edvin Laineen koulun kaavahanke käynnistyi. Vahvasti nousivat esille myös Peltomäen ympäristöyrittäjäpuiston asemakaavan muutostarpeet sekä Peltosalmen asemakaavan laajentaminen etelään. Asemakaavojen muutoshankkeet keskittyivät erityisesti vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseen. Vanhan kunnantalon asemakaavan muutoshankkeessa valmistuivat kaavaluonnokset kaksi kappaletta. Rantalan pappilan kaavahanke eteni ehdotusvaiheeseen ja Haukiniemi-Keskustassa hanke eteni alustavaan luonnosvaiheeseen. Yleiskaavaa toteutettiin, sillä asemakaavan muutoshanke Kivirannalla valmistui.

Marjahaka-Ahmo työpaikka-alueen laajentamista ja kehittämistä varten haettiin hankerahoitusta asemakaavoitusta ja kunnallistekniikan rakentamista varten. Tässä ei kuitenkaan vielä onnistuttu. Hankkeen ideointia toteutetaan Tampereen yliopiston opiskelijatyönä. Omana työnä keskitytään palveluverkon uudistamista koskeviin hankkeisiin. Haukiniemi-Keskusta ja Kivirannan asemakaavoitushankkeita toteutettiin ostopalveluina.

Ulkoiset tonttien vuokratuotot olivat n. 865 000 € eli n. 35 000 € talousarviota suuremmat. Tonttien myyntivoitot olivat n. 530 000 € ja ne toteutuivat n. 318 000 € alkuperäistä talousarviota suurempina.

Tuleva maakuntaudistus on epävarma, mutta näköpiirissä ei ole, että se muuttaisi nykyisiä teknisen toimialan palveluja. Keskustelu viranomaistoimien yhdistämisestä ja seudullisesta rakennusvalvonta- ja ympäristötoimesta on käynnistetty eri tahojen sekä kuntapäätäjien kanssa. Viranhaltijapuolella on selkeä käsitys seudullisen rakennusvalvonta- ja ympäristötoimen yhteisen organisoinnin tarpeesta. Nykyiset rakennusjärjestys, ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräykset ovat jo seudullisia. Seudullinen rakennusjärjestys uusittiin vuoden 2019 aikana.

Seudullisen tietojärjestelmän vaihtumiseksi vuoden 2020 aikana Siton Paikkanen -tuotteesta Trimblen Locus -tuotteeksi käytiin neuvottelut naapurikuntien kanssa. Neuvottelujen tuloksena ei syntynyt yhteistä tahtotilaa lähteä kehittämään Trimble Locus järjestelmää yhdessä. Sonkajärvi, Vieremä, Ylä-Savon jätehuolto ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä jatkavat Siton Paikkasessa ainakin kaksi vuotta ja mahdollisesti kolme vuotta. Trimblen Locus on jo käytössä mm. kaavoituksessa sekä kaupunkimittauksessa. Rakennusvalvonnan siirtyminen järjestelmään vuoden 2020 alusta valmisteltiin vuoden 2019 loppupuolella. Kahden päällekkäisen järjestelmän ylläpitäminen ei ole taloudellisesti järkevää. Tietojärjestelmän muuttaminen, nykyisen tietokannan siirtäminen sekä luvanhallintasovelluksen rakentaminen uuteen järjestelmään vaatii kertaluontoisia investointeja sekä henkilöresursseja maankäyttö- ja asuminen vastualueen järjestelmämuutoksen koordinoituihin. Tavoitteena on suunnitelmakauden lopulla kokonaan sähköiset palvelut asiakkaille. Tiekartta muutoksille on tehty vuoteen 2021 saakka.

Maapolitiikan periaatteiden päivitys käynnistyi aloittamalla maapoliittisen ohjelman työstäminen. Kaavoitettavan raakamaan hankinnan tarve on vähentynyt johtuen kohtuullisen hyvistä maanomistustilanteesta ja painopiste on siirtynyt kaavaa toteuttaviin kiinteistöjärjestelyihin. Poikkeuksena voidaan todeta Peltosalmella Nurkkalantien alueella raakamaan hankinnan käynnistäminen ja saattaminen hyvään vauhtiin teollisuusalueen laajentamisen tavoitteita palvellen.

2.6.3 Kadut ja ympäristö –vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
6200 Kadut ja ympäristö					
Toimintatuotot	2 054 500	-50 800	2 003 700	1 936 239	96,6
Myyntituotot	1 951 500	-50 800	1 900 700	1 740 269	91,6
Maksutuotot	0	0	0	672	*****
Tuet ja avustukset	0	0	0	12 060	*****
Muut toimintatuotot	103 000	0	103 000	183 238	177,9
Toimintakulut	-4 185 990	33 800	-4 152 190	-4 262 620	102,7
Henkilöstökulut	-1 647 780	0	-1 647 780	-1 786 405	108,4
Palkat ja palkkiot	-1 288 100	0	-1 288 100	-1 378 555	107
Eläkekulut	-316 480	0	-316 480	-348 441	110,1
Muut henkilösivukulut	-43 200	0	-43 200	-59 409	137,5
Palvelujen ostot	-1 206 500	0	-1 206 500	-1 462 374	121,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-507 950	0	-507 950	-541 872	106,7
Avustukset	-244 800	0	-244 800	-223 642	91,4
Muut toimintakulut	-578 960	33 800	-545 160	-248 328	45,6
Toimintakate	-2 131 490	-17 000	-2 148 490	-2 326 381	108,3
Poistot ja arvон alenemiset	-2 501 800	0	-2 501 800	-2 482 131	99,2
Vyörytystuotot	0	0	0	240	*****
Vyörytyskulut	-236 630	0	-236 630	-236 868	100,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vastuualue vastasi kaupungin yleisten alueiden ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden ylläpidosta. Piha-alueiden talvikunnossapito tehtiin osittain omana työnä ja osittain hankittiin ostopalveluna paikallisilta koneyrityksiltä ja kesäkunnossapitotyöt tehtiin omana työnä määräaikaikäisillä työntekijöillä. Toritoiminnan järjestäminen hankittiin ostopalveluna kauppaohjelmalla suutarilta. Toritoiminnan järjestäminen kilpailutettiin uudelleen joulukuussa.

Talousarviovuonna katujen peruskorjaus painottui peruskorjausohjelman mukaisesti Lippuniemen ja Makkarakadun asutuskatujen korjaukseen sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan. Peruskorjausten yhteydessä uusittiin myös näiden alueiden vesihuoltoa. Ydinkeskustan alueella Savonkadun pintarakenteet ja vesihuolto uusittiin välillä Louhenkatu - Riistakatu. Rautatieaseman ympäristössä rakennettiin Asemakadun pysäköintialueen laajennus.

Pihlajaharjussa jatkettiin Pihlajaharjuntien ja alueen vesihuollon rakentamista. Vierassuonensatamassa rakennettiin jatketta nykyiselle louheaaltonmurtajalle. Vesilupa aallonmurtajan jatkamiselle saatiin vasta loppuvuonna, joten aikataulun viivästymisestä johtuen osa louherakentamisesta siirtyi seuraavalle vuodelle.

Paloisvirran etelärannan ulkoilureitille haettiin sillan alitusta varten vesilupa. Asia on käsiteltyssä aluehallintovirastossa. Lähiliikuntapaikoilla Kirkonmäen koulukampusalueen lähiliikuntapaikka rakennettiin valmiiksi ja Kangaslammin lähiliikuntapaikan rakentaminen

aloitettiin. Runnin lähiliikuntapaikkahanke keskeytyi kouluhankkeen muutoksen myötä. Leikkikenttiä kunnostettiin mm. Paloisvirran puiston ja Partalan leikkikentillä.

Ulkoilureittien käyttöoikeussopimuksista pääosa on uusittu ja lakkautettavien reittien ennallistamista aloitettiin.

Katujen talvikunnossapidosta hoidettiin 65 % katupituudesta alueurakkana ja tuntihintaisilla talvihoitokoneilla. Ostopalvelujen kustannusosuus koko vuoden kunnossapitotöistä oli noin 40 %.

Työvoiman yhteiskäyttöä vastuualueen ja toimialan sisällä lisättiin.

Yhteistyössä toimitilat -vastuualueen kanssa aloitettiin kartoitus varikon toiminnallisista muutostarpeista tilojen käytön tehostamisen näkökulmasta.

Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta on arvioitu liikenneväylien peruskorjauksen vuotuiseksi investointitarpeeksi pitkällä aikavälillä 1,2 milj. €/vuosi, mikä on huomioitu investointiohjelmassa ja liikenneväylien peruskorjausohjelmassa. Peruskorjausinvestointien määrä oli noin 1,5 milj. €.

Metsän myyntituotot olivat noin 265 000 €. Tuottojen ylitykseen vaikutti mm. haketuksen ajankohta vuodenvaihteen tienoilla.

Yksityistieavustuksiin varattiin noin 240 000 € ja toteuma oli 219 000 €. Avustusmäärä jäi arvioitua pienemmäksi, koska kaikkiin peruskorjauskohteisiin ei tullut valtionavustuspäätöstä.

Lakkautettavien ulkoilureittien ennallistamisen ja ulkoilureittien vuokrasopimusten uusimisen kustannusvaikutus oli noin 5 000 €.

2.6.4 Toimitilat –vastuualue

Tilivelvollinen: toimitilajohtaja

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
6310 Toimitilat					
Toimintatuotot	11 991 105	-17 505	11 973 600	12 018 456	100,4
Myyntituotot	1 433 800	0	1 433 800	1 328 029	92,6
Tuet ja avustukset	0	0	0	7 400	*****
Muut toimintatuotot	10 557 305	-17 505	10 539 800	10 683 027	101,4
Toimintakulut	-9 297 660	-120 000	-9 417 660	-9 156 698	97,2
Henkilöstökulut	-1 444 890	0	-1 444 890	-1 535 921	106,3
Palkat ja palkkiot	-1 096 400	0	-1 096 400	-1 169 481	106,7
Eläkekulut	-311 190	0	-311 190	-321 290	103,2
Muut henkilösivukulut	-37 300	0	-37 300	-45 149	121
Palvelujen ostot	-3 042 080	-60 000	-3 102 080	-2 762 270	89
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 764 380	100 000	-2 664 380	-2 692 703	101,1
Muut toimintakulut	-2 046 310	-160 000	-2 206 310	-2 165 803	98,2
Toimintakate	2 693 445	-137 505	2 555 940	2 861 758	112
Poistot ja arvон alentumiset	-4 295 700	199 000	-4 096 700	-3 714 426	90,7
Vyörytystuotot	0	0	0	720	*****
Vyörytyskulut	-553 320	0	-553 320	-554 040	100,1

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kaikkia vastuualueen toimintoja toteutettiin sekä yksikön omina toimintoina että ostopalveluina. Kiinteistönhallinnassa ajantasaistettiin kiinteistötietojärjestelmää. Kiinteistönhoidon ja kunnossapidon osalta kehitettiin ja tehostettiin prosesseja mm. laatimalla taulukkolaskentapohjainen työkalu vuosikorjauskatselmusten apuvälineeksi. Tehostettiin kunnossapidon vuosikorjaustarkastuksia.

Osallistuttiin KTI Kiinteistötieto Oy:n laatimaan kaupunkien väliseen vuokrien ja ylläpitokustannusten vertailuun.

Kiertotalouden ja resurssiviisauden KierRe – hanke päättyi syksyllä 2019. Hankkeen tuloksena saatiin mm. resurssiviisauden tiekartta vuoteen 2050 saakka.

Kiinteistöjen teknistä kuntoa ja sisäilmaolosuhteita selvitettiin edelleen asiantuntijapalveluita käyttäen. Päivitettiin kiinteistöjen korjausvelkalaskelmat ja laadittiin pidemmän aikavälin investointisuunnitelma sekä toimitilastrategia.

Suunnittelussa ja rakennuttamisessa huomioitiin Terve Talo –ohjeistot ja Kuivaketju 10 –toimintamallit.

Kiinteistöjen lämmityskulut pienenevät noin 75 000 € (-5,1 %) ja vesi- ja jätevesikulut noin 9 000 € (-4,6 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Vastaavasti sähkötulot kasvoivat noin 35 000 €

(+3,8 %) vuoteen 2018 verrattuna. Kokonaisuutena kiinteistöjen käyttö- ja hoitomenot pienenivät noin 100 000 € (-2,2 %) edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden aikana liitettiin kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS), jonka tavoitteena on vähentää energiankulutusta 7,5 prosenttia vuoteen 2025 mennessä.

Väistötiloista johtuvien vuokramenojen lisäys oli noin 226 000 €, näistä suurin osa johtui Kirkonsalmen koulun väistötilojen käyttöönotosta. Tilikautena kaupungilla oli ulkopuolisilta vuokrattuja väistötiloja Paloisten päiväkodille, Kilpijärven koululle, Kirkonsalmen koululle, Runnin koulun teknisen työn tiloille ja osan vuotta Sointulan päiväkodille.

Osuus Asevelikatu 24:n rakennuksen purkukustannuksista oli 150 000 €.

Ilmanvaihdonkanavistojen puhdistuksia tehtiin mm. Juhani Ahon koululla.

Vuonna 2019 jatkuivat mm. Nuorisotalon ja kaupungintalon korjaukset. Lisäksi aloitettiin Kilpijärven koulun ja uimahallin suunnittelu.

Huonokuntoiset ja vailla käyttöä olevat rakennukset pyritään realisoimaan. Vuoden 2019 aikana myytiin Koljonvirran leirintäalueen rakennukset ja kaksi asuinhuoneistoa asunto-osakeyhtiö Ahjolansadosta.

2.7 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Jätehuolto	Vakituiset	1,8	2	1,9	-0,1
	Määräaikaiset	0,6	0	0	0
JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	2,4	2	1,9	-0,1

Vuonna 2019 toteutuneet henkilöstömuutokset:

Vs. jäteasiantuntija päätti työnsä heinäkuussa 2019. Jätehuollon palveluneuvoja sijaisi jäteasiantuntijaa syyskuuhun saakka, jolloin viranhaltija palasi töihin.

Henkilöstön kehittäminen:

Jätehuolto-vastuualueen työntekijät osallistuivat vuoden aikana useisiin alan infotilaisuuksiin, seminaareihin ja työnantajan sisäisiin koulutuksiin joko etäyhteydellä tai paikan päällä. Jäteasiantuntija osallistui KOKOEKO-seminaariin, FCG:n jätehuollon ajankohtaispäivään, esimiespäivään, jätehuoltolautakuntien neuvottelupäivää, Kiertotalouspäivään, Kiertovoimapäivään ja ”Hiilinielut ja luonnon monimuotoisuus kunnan ilmastotavoitteissa”-seminaariin.

Jätehuollon palveluneuvoja osallistui asiakaspalvelukoulutukseen, jätelautakuntien neuvottelupäivään ja FCG: jätehuollon ajankohtaispäivään.

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Jätehuollon palvelutason määrittäminen: Jätehuollon järjestämisen tilan kartoittaminen, mahdollisen aluekeräyspisteverkon taustatyö, toiminta-alueiden tarkempi määrittely, jätehuollon tulevan tarpeen ja haasteiden kartoittaminen.	Valmiiksi saaminen vuoden 2019 aikana.	Työ keskeytettiin jätelain uudistuksen vuoksi. Työtä jatketaan uuden lainsäädännön tultua voimaan.	Piia-Reetta Kiljunen	Toteutuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kuntien jäteliittisen ohjelman laatiminen: mm. jätteenkeräysjärjestelmästä päättäminen, mitä edeltää kunnan kilpailuttaman mallin ja kiinteistön haltijan kilpailuttaman mallin vertailu.	Valmiiksi saaminen vuoden 2019 aikana.	Työ keskeytettiin jätelain uudistuksen vuoksi. Työtä jatketaan uuden lainsäädännön tultua voimaan.	Piia-Reetta Kiljunen	Toteutuu osittain

2.7.1 Jätehuolto

Tilivelvollinen: jäteasiantuntija

Talous

	TA 2019	TA2019 muutos	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Tot %
7010 Jätehuolto					
Toimintatuotot	155 200	0	155 200	140 909	90,8
Myyntituotot	155 200	0	155 200	140 909	90,8
Toimintakulut	-147 440	0	-147 440	-132 213	89,7
Henkilöstökulut	-99 600	0	-99 600	-101 184	101,6
Palkat ja palkkiot	-83 100	0	-83 100	-84 312	101,5
Eläkekulut	-13 700	0	-13 700	-13 971	102
Muut henkilösivukulut	-2 800	0	-2 800	-2 901	103,6
Palvelujen ostot	-40 190	0	-40 190	-23 276	57,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-600	0	-600	-523	87,2
Muut toimintakulut	-7 050	0	-7 050	-7 230	102,5
Toimintakate	7 760	0	7 760	8 696	112,1
Vyörytyskulut	-8 800	0	-8 800	-8 796	100

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Jätehuoltolautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana viisi kertaa, 21.2.2019, 27.3.2019, 16.5.2019, 19.9.2019 ja 12.12.2019.

Vuoden 2018 kuljetustiedot käsiteltiin alkuvuodesta ja tietosiirrot toteutettiin kevätkaudella. Työtä hidastivat toimitettujen tietojen osoitevirheet sekä päällekkäisyydet toimitetuissa tiedoissa.

Jätehuoltoviranomaista työllisti eniten jätehuollon liittymisvelvollisuuden seuranta, tilanteen ylläpito, ilmoitusten ja hakemusten käsittely sekä asiakaspalvelu. Jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä kehoitettiin erityisesti Lapinlahdella. Kehotuskirjeistä ensimmäinen lähetettiin toukokuussa ja toinen kehotuskirje lokakuussa niille kiinteistöille joiden osalta tiedot olivat puutteelliset. Lapinlahdelle kehotuskirjeitä lähetettiin yhteensä noin 620 kappaletta. Tavoitteena oli saada kaikki kehotetut kiinteistöt järjestetyn jätehuollon piiriin. Liittymisprosentiksi saatiin 73 %. Lisäksi viranomaisen havaitsi puutteita kompostoinnista ja n. 40 kompostoijaa informoitiin asiasta. 23 % reagoi laittaen jätehuollon kuntoon myös kompostoinnin osalta. Ympäristöviranomaiselle siirrettiin reilu 80 kappaletta jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä sekä n.30 kompostoinnista ilmoittamatonta/puutteellisesti kompostoivaa kiinteistöä. Tämän lisäksi myös muissa seutukunnissa kehoitettiin ja ohjattiin asiakkaita jätehuollon piiriin niin kirjeitse kehottamalla ja puhelimitse.

Viranomaisen osallistui alueella järjestettäviin tapahtumiin

- ✓ Pe 7.6 Sukevan kylämarkkinat, Sonkajärvi
- ✓ La 15.6 Maalaismarkkinat, Keitele
- ✓ La 20.7 Maalaismarkkinat, Lapinlahti
- ✓ Pe 6.9 Aikataika, Lapinlahti

Vuoden 2019 aikana työstettiin jätehuollon palvelutasoa eteenpäin. Työ keskeytettiin jätelain uudistustyön alettua ja sitä jatketaan uudistuksen jälkeen. Jätehuollon palvelutason määrittämisessä otetaan kantaa siihen, millaisia palveluita kuntalaisille ja kiinteistöille tarjotaan.

Vuoden 2019 aikana osakaskunnat sitoutuivat jätehuollon strategiatyöhön valtuustotasolla. Työtä jatketaan jätelain uudistuksen jälkeen.

Viranomaisen on seurannut ICT-palvelumuutoksia Iisalmen kaupungin irtisanottua Sitowise Oy:n LOUHI-paikkatietosovelluksen. Lautakunta käyttää ko. sovellusta asiakasrekisterin ylläpitoon, kehoitukseen, asiakaspalveluun sekä yhteistyöhön seutukuntien ympäristövalvojien kanssa. Kustannustehokkaimmaksi vaihtoehdoksi muodostui lisävuosiin sitoutuminen Sitowisen paikkatietosovellukseen. Jätelain muutokset voivat aiheuttaa kokonaan uuden rekisterityökalun hankinnan, joten viranomaisen etsi parhaan mahdollisen väliaikaisratkaisun siirtymäkaudelle.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan seudullisen yhteistoiminnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yhteisen jätehuoltoviranomaisen ja lautakunnan kustannukset katetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä. Toiminta on voittoa tavoittelematonta. Jätehuoltolautakunnan toiminnan kulut vuonna 2019 olivat 141 009 €. Toiminta alitti budjetin 14 191 €.

2.8 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään valtuuston hankkeittain tai hankeryhmittäin hyväksymien määrärahojen ja tuloarvion toteutuminen. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään tarvittaessa toimielimittäin ja tehtävittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa.

Toteutumisvertailussa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama alkuperäiseen talousarvioon, valtuuston hyväksymät muutokset määrärahaan.

Toteutumisvertailussa seurataan myös hankkeen tai hankeryhmän tuloja sekä nettomenojen toteutumista. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit.

Investointiosan toteutumisvæ 2019

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus arvio ja se muutokse euroa	Ed. vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvi euroa	Talousarvio muutokse euroa	Talousarvio muutosten jälkeä euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannus arvio: käytetty 31.12 euroa
Elinvoima- ja konsernipalvelut (Kuntayhtymä SOTE ky/ eläinkl.)								
Tuotot			0	0	0	252	-252	
Kulut			-19 000	0	-19 000	-19 330	330	
Osakkeet ja osuudet								
Kulut			-500 000	500 000	0	0	0	
Konserni- ja elinvoimapaalvelut yhteensä								
Tuotot			0	0	0	252	-252	
Kulut			-519 000	500 000	-19 000	-19 330	330	
Yhteensä			-519 000	500 000	-19 000	-19 078	78	
Sivistys- ja hyvinvointi toimiala								
Koneet ja kalusto								
Perusopetus ja lukiokoulutus			-246 000	150 000	-96 000	-73 306	-22 694	
Varhaiskasvatus			-150 000	100 000	-50 000	-22 704	-27 296	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut			-90 000	0	-90 000	-72 581	-17 419	
Muut aineelliset hyödykkeet								
Taide-esineiden hankinta ja konservointi			-27 000	0	-27 000	-13 689	-13 311	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-513 000	250 000	-263 000	-182 281	-80 719	
Yhteensä			-513 000	250 000	-263 000	-182 281	-80 719	
Tekninen toimiala (kv)								
Kiinteistöjen osto ja myynti								
Tuotot			100 000	66 000	166 000	166 900	-900	
Kulut			-200 000	-140 000	-340 000	-308 048	-31 952	
Netto			-100 000	-74 000	-174 000	-141 148	-32 852	
Kadut ja yleiset alueet								
Uudet kadut ja alueet								
Tuotot			10 000	0	10 000	0	10 000	
Kulut			-670 000	110 000	-560 000	-364 002	-195 998	
Netto			-660 000	110 000	-550 000	-364 002	-185 998	
Liikennealuiden peruskorjaus			-1 493 000	25 000	-1 468 000	-1 505 397	37 397	
Liikunta- ja viheralueiden peruskorjaus								
Tuotot			73 000	0	73 000	45 500	27 500	
Kulut			-800 000	-27 500	-827 500	-741 593	-85 907	
Netto			-727 000	-27 500	-754 500	-696 093	-58 407	
Muut investoinnit			-1 040 000	9 000	-1 031 000	-894 641	-136 359	
Kadut ja yleiset alueet yhteensä								
Tuotot			83 000	0	83 000	45 500	37 500	
Kulut			-4 003 000	116 500	-3 886 500	-3 505 632	-380 868	
Netto			-3 920 000	116 500	-3 803 500	-3 460 132	-343 368	
Toimitilat								
SOTE-investoinnit								
Muut SOTE-investoinnit			-200 000	60 000	-140 000	-139 800	-200	
Koulut (kv)	13 177 000		-3 217 000	2 692 000	-525 000	-145 342	-379 658	-145 342
Päiväkodit (kv)			-200 000	195 000	-5 000	-4 828	-172	
Uimahalli (kv)	12 500 000		-600 000	300 000	-300 000	-92 386	-207 614	-92 386
Muut talonrakennuskohteet			-2 300 000	-26 000	-2 326 000	-2 054 766	-271 234	
Toimitilat yhteensä								
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0	
Kulut	25 677 000	0	-6 517 000	3 221 000	-3 296 000	-2 437 123	-858 877	
Netto	25 677 000	0	-6 517 000	3 221 000	-3 296 000	-2 437 123	-858 877	
Tekninen lautakunta yhteensä								
Tuotot	0	0	183 000	66 000	249 000	212 400	36 600	
Kulut	25 677 000	0	-10 720 000	3 197 500	-7 522 500	-6 250 803	-1 271 697	
Netto	25 677 000	0	-10 537 000	3 263 500	-7 273 500	-6 038 403	-1 235 097	
Investoinnit yhteä								
Tuotot	0	0	183 000	66 000	249 000	212 653	36 347	
Kulut	25 677 000	0	-11 752 000	3 947 500	-7 804 500	-6 452 414	-1 352 086	
Netto	25 677 000	0	-11 569 000	4 013 500	-7 555 500	-6 239 761	-1 315 739	

2.9 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen
Toimintatuotot					
Myyntituotot	18 769 594	-7 700	18 761 894	18 024 257,54	737 636,46
Maksutuotot	3 288 340	-90 000	3 198 340	3 461 995,24	-263 655,24
Tuet ja avustukset	1 731 198	272 395	2 003 593	2 019 658,68	-16 065,68
Muut toimintatuotot	12 844 432	184 495	13 028 927	13 369 863,07	-340 936,07
Toimintuotot yhteensä	36 633 564	359 190	36 992 754	36 875 774,53	116 979,47
Toimintakulut					
Palkat ja palkkiot	-32 807 600	466 700	-32 340 900	-32 083 600,52	-257 299,48
Eläkekulut	-8 244 190	38 400	-8 205 790	-8 207 838,88	2 048,88
Muut henkilöstösivukulut	-1 098 800	5 700	-1 093 100	-1 336 460,53	243 360,53
Palvelujen ostot	-96 282 534	-2 263 648	-98 546 182	-98 177 035,33	-369 146,67
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 045 600	91 100	-5 954 500	-5 899 313,07	-55 186,93
Avustukset	-8 221 500	-598 850	-8 820 350	-8 639 618,07	-180 731,93
Muut toimintakulut	-11 070 798	-29 130	-11 099 928	-10 630 707,55	-469 220,45
Toimintakulut yhteensä	-163 771 022	-2 289 728	-166 060 750	-164 974 573,95	-1 086 176,05
Toimintakate	-127 137 458	-1 930 538	-129 067 996	-128 098 799,42	-969 196,58
Verotulot	78 100 000	-1 500 000	76 600 000	77 076 152,75	-476 152,75
Valtionosuudet	53 524 453	1 080 760	54 605 213	54 427 592,00	177 621,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
Korkotuotot	51 200	-25 600	25 600	26 831,10	-1 231,10
Muut rahoitustuotot	3 311 610	80 690	3 392 300	3 588 285,29	-195 985,29
Korkokulut	-326 000	53 000	-273 000	-271 683,13	-1 316,87
Muut rahoituskulut	-274 500	83 800	-190 700	-177 169,30	-13 530,70
Rahoitustuotot ja kulut yht.	2 762 310	191 890	2 954 200	3 166 263,96	-212 063,96
Vuosikate	7 249 305	-2 157 888	5 091 417	6 571 209,29	-1 479 792,29
POISTOT JA ARVONALENNUKSET					
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 212 600	200 000	-7 012 600	-6 569 459,23	-443 140,77
Tilikauden tulos	36 705	-1 957 888	-1 921 183	1 750,06	-1 922 933,06
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-955 000	590 000	-365 000	-365 072,15	72,15
Rahastojen muutos lisäys(-) tai väh (+)	1 340 000	-540 000	800 000	764 224,49	35 775,51
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	421 705	-1 907 888	-1 486 183	400 902,40	-1 887 085,40

Verotulojen erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	66 070 000	-1 182 000	64 888 000	65 350 896	462 896
Kiinteistövero	5 630 000	198 000	5 828 000	5 873 287	45 287
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 400 000	-516 000	5 884 000	5 851 969	-32 031
Yhteensä	78 100 000	-1 500 000	76 600 000	77 076 152	476 152

Valtionosuuksien erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	54 840 146	934 900	55 775 046	55 709 966	-65 080
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 315 693	145 860	-1 169 833	-1 282 374	-112 541
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0
Yhteensä	53 524 453	1 080 760	54 605 213	54 427 592	-177 621

Toimintatuottoja muutetussa talousarviossa oli arvioitu kertyväksi 36 992 754 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma oli 36 875 775 €, toteumaprosentti 99,7 %.

Toimintakuluja oli talousarvioon arvioitu 166 060 750 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma 164 974 574 €, toteumaprosentti 99,4 %.

Toimintakate oli talousarviossa -129 067 996 € ja tilinpäätöksessä -128 098 799 €, toteumaprosentti 99,3 %.

Verotulot ja valtionosuudet käsitelty yllä olevissa taulukoissa.

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä oli talousarviossa 2 954 200 € ja tilinpäätöksessä 3 166 264 €, toteumaprosentti 107,2 %.

2.10 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta+muutos yht.	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 249,3	-2 157,9	5 091,4	6 571,2	-1 479,8
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-287,0	-105,0	-392,0	-443,2	51,2
*Toiminnan rahavirta yht	6 962,3	-2 262,9	4 699,4	6 128,0	-1 428,5
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-11 752,0	3 947,5	-7 804,5	-6 452,4	-1 352,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin	183,0	66,0	249,0	45,5	203,5
Pysyvien vastaavien hyöd. luov.tulot	387,0	304,0	691,0	755,9	-64,9
* Investointien rahavirta yhteensä	-11 182,0	4 317,5	-6 864,5	-5 651,1	-1 213,4
Toiminta ja investoinnit, netto	-4 219,7	2 054,6	-2 165,1	476,9	-2 642,0
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0	0,0	-4,3	4,3
Antolainasaamisten vähennys	112,6	0,0	112,6	112,6	0,0
*Antolainojen muutokset yhteensä	112,6	0,0	112,6	108,3	4,3
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	11 600,0	-11 600,0	0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 595,7	386,7	-8 209,0	-8 209,0	0,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	0,0	0,0	-2 224,4	2 224,4
* Lainakannan muutokset yhteensä	3 004,3	-11 213,3	-8 209,0	-10 433,4	2 224,4
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	2 712,8	-2 712,8
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 102,8	-9 158,7	-10 261,5	-7 135,5	-3 126,0

2.11 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

		Määrärahat					Tuloarvot				
	Sito- vuus	Talousarvi o	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama	Talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvi	TA:n toteutum	Poik- keama
Käyttötalousosa											
Keskusvaalilautakunta	B	-120	47	-73	-72	1	120	-44	76	76	0
Tarkastuslautakunta	B	-49	0	-49	-44	5	5	0	5	5	0
Kaupunginhallitus											
Hallinto- ja maaseutupalv. (pl. lom	B	-4 076	20	-4 056	-3 811	245	571	0	571	471	-100
Lomatoimi	B	-10 014	10	-10 004	-9 775	228	10 292	16	10 308	10 073	-235
Talous- ja tietohallinto	B	-2 765	12	-2 753	-2 536	217	1 036	-45	992	1 031	39
Sosiaali- ja terveydenhuolto	B	-76 034	-2 600	-78 634	-79 362	-728	0	0	0	10	10
Elinvoimapaalvelut	B	-6 234	689	-5 545	-5 287	258	1 502	36	1 538	1 603	64
Yhteensä		-99 122	-1 869	-100 990	-100 770	220	13 401	8	13 409	13 187	-222
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	-441	0	-441	-409	32	343	0	343	319	-24
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala											
Siv.- ja hyv.v.vointitoimialan hallinto	B	-855	0	-855	-861	-7	0	17	17	29	12
Varhaiskasvatus	B	-13 204	-305	-13 509	-13 396	113	772	-35	737	780	43
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	-24 993	-65	-25 058	-24 875	183	4 456	237	4 693	4 646	-47
Kulttuuri ja vapaa-aika	B	-7 963	-7	-7 970	-7 593	378	1 658	7	1 665	1 736	71
Yhteensä		-47 015	-377	-47 392	-46 725	667	6 886	226	7 112	7 192	80
Tekninen lautakunta											
Teknisen toimialan hallinto	B	-2 216	-40	-2 256	-2 248	8	27	0	27	29	2
Maankäyttö ja asuminen	B	-1 178	35	-1 143	-1 156	-14	1 651	238	1 889	1 972	83
Kadut ja ympäristö		-4 186	34	-4 152	-4 263	-110	2 055	-51	2 004	1 936	-67
Toimitilat	B	-9 298	-120	-9 418	-9 157	261	11 991	-18	11 974	12 018	45
Yhteensä		-16 877	-91	-16 968	-16 823	145	15 723	170	15 893	15 956	63
Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta											
Jätehuolto	B	-147	0	-147	-132	15	155	0	155	141	-14
Yhteensä		-147	0	-147	-132	15	155	0	155	141	-14
Käyttötalousosa yhteensä		-163 771	-2 290	-166 061	-164 975	1 086	36 634	359	36 993	36 876	-117
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						78 100	-1 500	76 600	77 076	476
Valtionosuudet	B						53 524	1 081	54 605	54 428	-178
Korkotuotot	N						51	-26	26	27	1
Muut rahoitustuotot	N						3 312	81	3 392	3 588	196
Korkokulut	N	-326	53	-273	-272	1					
Muut rahoituskulut	N	-275	84	-191	-177	14					
Rahoitusosa yhteensä		-601	137	-464	-449	15	134 987	-364	134 623	135 119	496

	Määrärahat						Tuloarviot				
	Sito- vuus	Talousarvio	Talouden muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama	Talous- arvio	Talouden muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama
Investointiosa											
Kaupunginhallitus											
Osakkeet (ky:t ja muut)	B	-519	500	-19	-19	0	0	0	0	0	0
Yhteensä		-519	500	-19	-19	0	0	0	0	0	0
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala											
Koneet ja kalusto	B	-486	250	-236	-169	67	0	0	0	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	B	-27	0	-27	-14	13	0	0	0	0	0
Yhteensä		-513	250	-263	-182	81	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta											
Kiinteistöjen osto ja myynti	B	-200	-140	-340	-308	32	100	66	166	167	1
Uudet ja kadut ja alueet	B	-700	110	-590	-364	226	10	0	10	0	-10
Liikennealueiden peruskorjaus		-1 463	25	-1 438	-1 505	-67	0	0	0	0	0
Liikunta- ja viheralueiden peruskorjaus	B	-800	-28	-828	-742	86	73	0	73	46	-28
Muut investoinnit	B	-1 040	9	-1 031	-895	136	0	0	0	0	0
SOTE-investoinnit	B	-200	60	-140	-140	1	0	0	0	0	0
Koulut	B	-3 217	2 692	-525	-145	380	0	0	0	0	0
Päiväkodit	B	-200	195	-5	-5	0	0	0	0	0	0
Uimahalli	B	-600	300	-300	-92	208	0	0	0	0	0
Muut talonrakennuskohteet	B	-2 300	-26	-2 326	-2 055	271	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta yhteensä		-10 720	3 198	-7 523	-6 251	1 272	183	66	249	212	-37
Investoinnit yhteensä		-11 752	3 948	-7 805	-6 452	1 352	183	66	249	213	-36
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys	B	0	0	0	-4	-4					
Antolainasaamisten vähennys	B					0	113	0	113	113	0
Lainakannan muutokset						0					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B					0	11 600	-11 600	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-8 596	387	-8 209	-8 209	0					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					-2 224						
Muut maksuvalmiuden muutokset										2 713	
YHTEENSÄ		-184 719	2 181	-182 538	-182 313	224	183 516	-11 539	171 977	175 033	3 055

Tulojen ja menojen erotus

-7 281

2.12 Käyttötalouden toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta					
1100 Vaalit					
Tuotot	120 000	-44 300	75 700	75 667	33
Kulut	-120 000	47 000	-73 000	-71 791	-1 209
Netto	0	2 700	2 700	3 875	-1 175
Tarkastuslautakunta					
1110 Tilintarkastus					
Tuotot	5 000	0	5 000	5 000	0
Kulut	-49 100	0	-49 100	-43 861	-5 239
Netto	-44 100	0	-44 100	-38 861	-5 239
Kaupunginhallitus					
1200 Hallinto- ja maaseutupalvelut					
Tuotot	10 862 840	16 000	10 878 840	10 543 951	334 889
Kulut	-14 089 050	30 020	-14 059 030	-13 585 519	-473 511
Netto	-3 226 210	46 020	-3 180 190	-3 041 568	-138 622
1300 Talous- ja tietohallinto					
Tuotot	1 036 050	-44 500	991 550	1 030 912	-39 362
Kulut	-2 764 690	11 940	-2 752 750	-2 535 678	-217 072
Netto	-1 728 640	-32 560	-1 761 200	-1 504 766	-256 434
1390 Sosiaali- ja terveydenhuolto					
Tuotot	0	0	0	9 554	-9 554
Kulut	-76 033 880	-2 600 000	-78 633 880	-79 361 720	727 840
Netto	-76 033 880	-2 600 000	-78 633 880	-79 352 165	718 285
1400 Elinvoimapaalvelut					
Tuotot	1 502 005	36 395	1 538 400	1 602 655	-64 255
Kulut	-6 233 992	689 412	-5 544 580	-5 286 856	-257 724
Netto	-4 731 987	725 807	-4 006 180	-3 684 201	-321 979
Kaupunginhallitus yhteensä					
Tuotot	13 400 895	7 895	13 408 790	13 187 072	221 718
Kulut	-99 121 612	-1 868 628	-100 990 240	-100 769 772	-220 468
Netto	-85 720 717	-1 860 733	-87 581 450	-87 582 700	1 250
190 Ylä-Savon Maaseutuhallinnon yhteislautakunta					
Tuotot	342 964	0	342 964	319 401	23 563
Kulut	-441 020	0	-441 020	-408 972	-32 048
Netto	-98 056	0	-98 056	-89 571	-8 485

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta					
3000 Sivistys ja hyvinvointitoimialan hallinto					
Tuotot	0	17 000	17 000	29 275	-12 275
Kulut	-854 540	0	-854 540	-861 276	6 736
Netto	-854 540	17 000	-837 540	-832 001	-5 539
3100 Varhaiskasvatus					
Tuotot	772 000	-35 000	737 000	780 461	-43 461
Kulut	-13 204 010	-305 000	-13 509 010	-13 395 990	-113 020
Netto	-12 432 010	-340 000	-12 772 010	-12 615 528	-156 482
3200 Perusopetus ja lukiokoulutus					
Tuotot	4 455 890	236 900	4 692 790	4 645 944	46 846
Kulut	-24 993 340	-64 900	-25 058 240	-24 874 791	-183 449
Netto	-20 537 450	172 000	-20 365 450	-20 228 847	-136 603
3400 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut (pl. uimahalli)					
Tuotot	991 630	7 000	998 630	1 034 373	-35 743
Kulut	-6 804 920	-7 000	-6 811 920	-6 537 963	-273 957
Netto	-5 813 290	0	-5 813 290	-5 503 590	-309 700
Uimahalli					
Tuotot	666 540	0	666 540	702 027	-35 487
Kulut	-1 158 160	0	-1 158 160	-1 054 559	-103 601
Netto	-491 620	0	-491 620	-352 532	-139 088
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä					
Tuotot	6 886 060	225 900	7 111 960	7 192 081	-80 121
Kulut	-47 014 970	-376 900	-47 391 870	-46 724 578	-667 292
Netto	-40 128 910	-151 000	-40 279 910	-39 532 497	-747 413

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta					
6000 Teknisen toimialan hallinto					
Tuotot	26 600	0	26 600	28 605	-2 005
Kulut	-2 215 670	-40 000	-2 255 670	-2 247 694	-7 976
Netto	-2 189 070	-40 000	-2 229 070	-2 219 089	-9 981
6150 Maankäyttö ja asuminen					
Tuotot	1 651 240	238 000	1 889 240	1 972 346	-83 106
Kulut	-1 177 560	35 000	-1 142 560	-1 156 374	13 814
Netto	473 680	273 000	746 680	815 971	-69 291
6200 Kadut ja ympäristö					
Tuotot	2 054 500	-50 800	2 003 700	1 936 239	67 461
Kulut	-4 185 990	33 800	-4 152 190	-4 262 620	110 430
Netto	-2 131 490	-17 000	-2 148 490	-2 326 381	177 891
6310 Toimitilat					
Tuotot	11 991 105	-17 505	11 973 600	12 018 456	-44 856
Kulut	-9 297 660	-120 000	-9 417 660	-9 156 698	-260 962
Netto	2 693 445	-137 505	2 555 940	2 861 758	-305 818
Tekninen lautakunta yhteensä					
Tuotot	15 723 445	169 695	15 893 140	15 955 645	-62 505
Kulut	-16 876 880	-91 200	-16 968 080	-16 823 386	-144 694
Netto	-1 153 435	78 495	-1 074 940	-867 741	-207 199
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta					
Tuotot	155 200	0	155 200	140 909	14 291
Kulut	-147 440	0	-147 440	-132 213	-15 227
Netto	7 760	0	7 760	8 696	-936
Käyttötalous yhteensä					
Tuotot	36 633 564	359 190	36 992 754	36 875 774,53	116 979
Kulut	-163 771 022	-2 289 728	-166 060 750	-164 974 574	-1 086 176
Netto	-127 137 458	-1 930 538	-129 067 996	-128 098 799	-969 197

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Eliminoitu, sis. vesilaitos	2019 €	2018 €	%
Toimintatuotot			
Myyntituotot	17 903 871,52	18 532 652,32	-3,4
Maksutuotot	3 397 967,40	3 316 357,92	2,5
Tuet ja avustukset	2 002 018,68	1 860 905,61	7,6
Muut toimintatuotot	5 419 088,12	5 574 717,27	-2,8
Toimintuotot yht.	28 722 945,72	29 284 633,12	-1,9
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-42 401 537,80	-42 171 322,29	0,5
Palkat ja palkkiot	-32 673 600,63	-32 171 296,53	1,6
Eläkekulut	-8 368 268,25	-8 605 380,41	-2,8
Muut henkilöstösivukulut	-1 359 668,92	-1 394 645,35	-2,5
Palvelujen ostot	-93 304 648,35	-88 678 296,80	5,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 522 849,72	-7 565 673,78	-0,6
Avustukset	-8 620 809,49	-7 416 450,99	16,2
Muut toimintakulut	-1 936 049,46	-1 474 512,16	31,3
Toimintakulut yht.	-153 785 894,82	-147 306 256,02	4,399
Toimintakate	-125 062 949,10	-118 021 622,90	6,0
Verotulot	77 076 152,75	75 246 828,32	2,4
Valtionosuudet	54 427 592,00	53 714 244,00	1,3
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	26 831,10	42 185,65	-36,4
Muut rahoitustuotot	1 942 626,89	1 688 487,15	15,1
Korkokulut	-334 462,28	-333 678,18	0,2
Muut rahoituskulut	-177 266,09	-772 770,65	-77,1
Rahoitustuotot ja kulut yht.	1 457 729,62	624 223,97	133,5
Vuosikate	7 898 525,27	11 563 673,39	-31,7
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 371 921,84	-9 398 301,29	-21,6
Tilikauden tulos	526 603,43	2 165 372,10	-75,7
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-281 123,43	-787 695,10	-64,3
Varausten muutos lisäys(-) tai väh.(+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	764 224,49	400 314,47	90,9
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 009 704,49	1 777 991,47	-43,2

3.2 Rahoituslaskelma

Eliminoitu sis. vesilaitos	2019 €	2018 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelait poistot+rahoitus)	7 898 525,27	11 563 673,39
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-443 247,12	-714 047,52
*Toiminnan rahavirta yht	7 455 278,15	10 849 625,87
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-11 481 624,47	-13 805 190,36
Rahoitusosuudet investointimenoihin	45 500,00	123 096,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	755 857,87	892 081,51
* Investointien rahavirta yhteensä	-10 680 266,60	-12 790 012,85
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 224 988,45	-1 940 386,98
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutos		
Antolainasaamisten lisäykset	-4 320,00	-14 890,00
Antolainasaamisten vähennykset	112 593,00	118 907,00
*Antolainojen muutokset yhteensä	108 273,00	104 017,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500 000,00	17 342 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 772 835,20	-9 688 962,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
* Lainakannan muutokset yhteensä	-6 272 835,20	7 653 037,80
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksian.varojen ja pääoman muutokset	-43 095,16	-52 845,77
Saamisten muutos	1 278 967,45	67 341,38
Korottomien velkojen muutos	1 018 187,67	2 359 624,64
*Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	2 254 059,96	2 374 120,25
Rahoituksen rahavirta	-3 910 502,24	10 131 175,05
RAHAVAROJEN MUUTOS	-7 135 490,69	8 190 788,07
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +	22 104 170,79	29 239 661,48
Rahat ja pankkisaamiset 1. 1. -	-29 239 661,48	-21 048 873,41
Rahavarojen muutos	-7 135 490,69	8 190 788,07

3.3 Tase (eliminoitu sis. vesilaitos)

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789 390,30	63 789 390,30
Aineettomat oikeudet	136 002,53	69 544,40	Muu oma pääoma	10 567 453,80	11 331 678,29
Muut pitkävaikutteiset menot	1 494 905,59	1 498 171,71	Ed. tilik. yli-(+)/alijäämä(-)	11 156 345,47	9 378 354,00
*Aineettomat hyödykkeet	1 630 908,12	1 567 716,11	Tilik. yli-(+)/alijäämä (-)	1 009 704,49	1 777 991,47
			*Oma pääoma	86 522 894,06	86 277 414,06
Aineelliset hyödykkeet			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Maa- ja vesialueet	11 056 691,56	10 845 805,95	Poistoero	8 821 029,96	8 539 906,53
Rakennukset	50 331 272,89	52 334 242,92	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	8 821 029,96	8 539 906,53
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 847 438,92	25 124 301,87			
Koneet ja kalusto	1 605 670,75	1 615 568,98	Pakolliset varaukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	297 100,90	283 412,35	Eläkevaraukset	16 785,00	16 785,00
Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat	13 716 738,02	8 836 801,17	Muut pakolliset varaukset	286 634,00	141 176,00
*Aineelliset hyödykkeet	102 854 913,04	99 040 133,24	*Pakolliset varaukset	303 419,00	157 961,00
Sijoitukset			Toimeksiantojen pääomat		
Osakkeet ja osuudet	34 515 236,96	34 496 158,89	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 086 635,12	3 790 499,62
Muut lainasaamiset	1 696 478,20	1 809 071,20	Muut toimeksiantojen pääomat	10 528,79	9 281,69
Muut saamiset	89 209,00	84 889,00	*Toimeksiantojen pääomat	4 097 163,91	3 799 781,31
*Sijoitukset	36 300 924,16	36 390 119,09			
**Pysyvät vastaavat	140 786 745,32	136 997 968,44	Vieras pääoma		
			Pitkäaikainen		
Toimeksiantojen varat			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	46 042 757,90	51 961 957,10
Lahjoitusrahastojen varat	3 822 169,98	3 481 692,22	Muut pitkäaikaiset velat	1 348 312,98	1 259 198,75
*Toimeksiantojen varat	3 822 169,98	3 481 692,22	*Pitkäaikainen	47 391 070,88	53 221 155,85
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	9 302 533,20	9 656 169,20
Lyhytaikaiset			Saadut ennakot	504 506,99	580 636,19
Myyntisaamiset	1 396 644,94	2 111 532,04	Ostovelat	6 060 183,17	3 390 615,81
Lainasaamiset	2 206,19	0,00	Muut velat	809 297,78	922 424,69
Muut saamiset	1 422 731,42	2 047 748,80	Siirtovelat	5 898 823,77	7 551 961,16
Siirtosaamiset	176 254,08	219 422,82	*Lyhytaikainen vieras pääoma	22 575 344,91	22 101 807,05
*Lyhytaikaiset saamiset	2 997 836,63	4 378 703,66	**Vieras pääoma	69 966 415,79	75 322 962,90
**Saamiset	2 997 836,63	4 378 703,66			
			Vastattavaa	169 710 922,72	174 098 025,80
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	3 705,40	3 705,40			
Muut arvopaperit	18 121 329,21	17 322 006,31			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	18 125 034,61	17 325 711,71			
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	3 979 136,18	11 913 949,77			
**Vaihtuvat vastaavat	25 102 007,42	33 618 365,14			
Vastaavaa	169 710 922,72	174 098 025,80			

3.4 Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2019	2018
Toimintatuotot	117 006	118 486
Toimintakulut	-246 335	-243 970
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	719	571
Toimintakate	-128 611	-124 912
Verotulot	76 487	74 684
Valtionosuudet	66 025	67 041
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	99	112
Muut rahoitustuotot	2 023	1 591
Korkokulut	-804	-659
Muut rahoituskulut	-450	-1 165
VUOSIKATE	14 768	16 692
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 421	-15 532
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	0	2 327
Tilikauden tulos	1 347	3 486
Tilinpäätössiirot	-21	400
Vähemmistöosuudet	-15	-11
Laskennalliset verot	-180	-202
Vähemmistöosuudet	-33	-9
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 098	3 664

3.5 Konsernitase

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	869	746	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	2	2
Muut pitkävaikutteiset menot	1 721	1 756	Muut omat rahastot	11 955	13 051
Ennakkomaksut	66	18	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	35 779	32 378
*Aineettomat hyödykkeet	2 655	2 520	Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	1 098	3 664
			*Oma pääoma	112 623	112 884
Aineelliset hyödykkeet			VÄHEMMISTÖOSUUDET	286	264
Maa- ja vesialueet	16 363	16 740			
Rakennukset	114 311	120 850	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	26 551	25 891	Eläkevaraukset	17	17
Koneet ja kalusto	4 861	5 314	Muut pakolliset varaukset	1 131	1 093
Muut aineelliset hyödykkeet	422	407	*Pakolliset varaukset	1 148	1 110
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	18 335	10 851			
*Aineelliset hyödykkeet	180 843	180 053	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Sijoitukset			Valtion toimeksiannot	344	674
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	50	100	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 244	3 930
Osakkeet ja osuudet	17 976	16 027	Muut toimeksiantojen pääomat	165	199
Muut osakkeet ja osuudet	839	1 507			
Joukkovelkakirjasäämiset	41	58	*Toimeksiantojen pääomat	4 753	4 803
Muut saamiset	313	257			
*Sijoitukset	19 219	17 949	VIERAS PÄÄOMA		
**Pysyvät vastaavat	202 718	200 523	Pitkäaikainen		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	87 476	95 345
Valtion toimeksiannot	319	516	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lahjoitusrahastojen varat	3 945	3 584	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Muut toimeksiantojen varat	71	119	Saadut ennakot	0	0
*Toimeksiantojen varat	4 335	4 219	Ostovelat	0	0
			Muut velat	1 348	1 259
VAIHTUVAT VASTAAVAT			*Pitkäaikainen	88 824	96 604
Vaihto-omaisuus			Lyhytaikainen		
Aineet ja tarvikkeet	365	358	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	13 578	13 793
Keskeneräiset tuotteet	32	45	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Muu vaihto-omaisuus	648	575	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
*Vaihto-omaisuus yhteensä	1 045	979	Saadut ennakot	1 183	1 420
Saamiset			Ostovelat	11 852	9 867
Pitkäaikaiset			Siirtovelat	18 458	20 399
Myyntisaamiset	238	1 334	Muut velat	1 398	986
Muut saamiset	6	25	Laskennalliset verovelat	2 312	2 132
Lainasaamiset	0	0	*Lyhytaikainen vieras pääoma	48 781	48 598
Siirtosaamiset	0	0	**Vieras pääoma	137 606	145 202
*Pitkäaikaiset saamiset	245	1 360	VASTATTAVAA	256 416	264 263
Lyhytaikaiset					
Myyntisaamiset	2 871	5 152			
Lainasaamiset	2	0			
Muut saamiset	5 424	4 300			
Siirtosaamiset	2 298	2 233			
*Lyhytaikaiset saamiset	10 594	11 684			
**Saamiset	10 839	13 044			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Muut arvopaperit	18 528	17 323			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	18 532	17 327			
Rahat ja pankkisaamiset	18 948	28 171			
**Vaihtuvat vastaavat	49 364	59 521			
VASTAAVAA	256 416	264 263			

3.6 Konsernin rahoituslaskelma

	2019	2018
Vuosikate	14 768	16 692
Satunnaiset erät	0	2 327
Tilikauden verot	-15	-11
Tulorahoituksen korjauserät	-1 463	-3 820
	13 290	15 187
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-16 688	-21 369
Rahoitusosuudet investointimenoihin	513	235
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	952	3 878
	-15 223	-17 256
 Toiminnan ja investointien rahavirta	 -1 933	 -2 069
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-81	-15
Antolainasaamisten vähennykset	0	119
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 656	26 744
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 453	-14 042
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-220	-1 529
Oman pääoman muutokset	207	64
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	-154	-23
Vaihto-omaisuuden muutos	-47	62
Saamisten muutos	2 440	-631
Korottomien velkojen muutos	-434	2 586
Rahoituksen rahavirta	-6 085	13 334
Rahavarojen muutos	-8 018	11 264
Rahavarojen muutos	-8 018	11 264
Rahavarat 31.12.	37 480	45 498
Rahavarat 1.1.	-45 498	-34 234

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot jaksotetaan eri tilikausille suoriteperusteen mukaan, poikkeuksena verotulot, jotka kirjataan tilitysten mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostus ja suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto hyväksyi 13.11.2017 § 129 alla olevan poistosuunnitelman. Suunnitelma on voimassa 1.12.2017 alkaen aktivoitavilla hyödykkeillä:

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poisto-aika / poisto-%		Poisto- menetelmä	Poisto-aika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta			
Liiketarve	Tasapoisto	5 vuotta			
Muut pitkävaikutteiset menot					
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta			
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot *)	Tasapoisto	max. 10 vuotta			
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta			
* poisto-aika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioidun taloudellisen elämän mukaan					
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta			
Muut	Tasapoisto	3 vuotta			

Aineelliset hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poisto-aika / poisto-%		Poisto- menetelmä	Poisto-aika / poisto-%
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa		Koneet ja kalusto		
Rakennukset ja rakennelmat			Tietokonekalusteet	Tasapoisto	3 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	Viesintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta	Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkalut	Tasapoisto	5 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Maanalaisten kallioluolien	Tasapoisto	50 vuotta	Muut aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet			Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Kadut, tie, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta	Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta	Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta	Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Vedenjakelu- ja viemäriverkostot	Tasapoisto	30 vuotta	Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	
Sähkölaitteet, muuntosemat, ulkovaistut	Tasapoisto	20 vuotta			
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta			
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta			
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta			

Kuntayhtymien alijäämät

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut 9.3.2015 lausunnon 110, jonka perusteella todetaan, että mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi, tulee oikean riittävän kuvan vaatimuksesta kunnan kirjata kirjanpitoonsa alijäämävastuun suuruinen pakollinen varaus. Alijäämän käsittelystä on vähintäänkin annettava selostus ja dokumentoitava kuntayhtymästä omistajakunnalle aiheutuma velvoite. Iisalmen osalta Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän varauksista on taseessa 286 634 euroa pakollisena varauksena. Muilta osin kuntayhtymien alijäämät tullaan kattamaan kuntayhtymien omien suunnitelmien mukaan.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemman arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo

tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Muut erät

Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana olevat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta sekä Kiky-sopimuksen aiheuttamat muutokset em. erien maksuun. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä.

4.1 Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2019	2018
Hallintopalvelukeskus	12 482 269,92	13 040 265,04
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	5 300 279,91	4 940 803,95
Tekninen toimiala	5 598 362,54	6 079 393,47
Vesiliikelaitos	5 342 033,35	5 224 170,66
Yhteensä	28 722 945,72	29 284 633,12

Verotulojen erittely	2019	2018
Kunnan tulovero	65 350 896,05	63 744 438,63
Kiinteistövero	5 873 287,13	5 736 761,94
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 851 969,57	5 765 628,75
Yhteensä	77 076 152,75	75 246 829,32

Valtionosuuksien erittely	2019	2018
Peruspalvelujen valtionosuus	44 551 059,00	43 631 767,00
Verotuloihin per. valtionos. tasaus	11 158 907,00	11 327 331,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 282 374,00	-1 244 854,00
Yhteensä	54 427 592,00	53 714 244,00

Palvelujen ostojen erittely	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	78 115 267,82	75 299 732,11
Muiden palvelujen ostot	15 189 380,53	13 378 564,69
Yhteensä	93 304 648,35	88 678 296,80

Pakollisten varausten muutokset	2019	2018
Eläkevastuu 1.1	16 785,00	16 785,00
Lisäykset tilikaudelle	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	16 785,00	16 785,00
 Osuus PSSHP alijäämästä 1.1.	141 176,00	141 176,00
Lisäykset tilikaudelle	286 634,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-141 176,00	0,00
Osuus PSSHP alijäämästä 31.12.	286 634,00	141 176,00
Yhteensä	303 419,00	157 961,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	2019	2018
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	530 286,29	714 047,52
Rakennusten myyntivoitot	58 418,83	0,00
Myyntivoitot yhteensä	588 705,12	714 047,52

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2019	2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä	794 913,32	732 247,59
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	189 560,73	232 729,25
Yhteensä	984 474,05	964 976,84

4.2 Tasetta koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyöd. yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä-vaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	69 544,40	1 498 171,71	1 567 716,11	10 845 805,95	52 334 242,92	25 124 301,87	1 615 568,98	283 412,35	8 836 801,17	99 040 133,24	100 607 849,35
Lisäykset tilikaudella	110 457,09	78 130,74	188 587,83	35 409,09	934 319,60	3 617 382,88	484 079,97	13 688,55	6 188 826,20	11 273 706,29	11 481 624,47
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-17 000,00	0,00	0,00	-28 500,00	-45 500,00	-45 500,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-132 571,58	-34 328,89	0,00	0,00	0,00	0,00	-166 900,47	-166 900,47
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	308 048,10	934 775,32	37 565,93	0,00	0,00	-1 280 389,35	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-43 998,96	-81 396,86	-125 395,82	0,00	-3 837 736,06	-2 914 811,76	-493 978,20	0,00	0,00	-7 246 526,02	-7 371 921,84
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.	136 002,53	1 494 905,59	1 630 908,12	11 056 691,56	50 331 272,89	25 847 438,92	1 605 670,75	297 100,90	13 716 738,02	102 854 913,04	104 485 821,16
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton kirjanpitoarvo 31.12.	136 002,53	1 494 905,59	1 630 908,12	11 056 691,56	50 331 272,89	25 847 438,92	1 605 670,75	297 100,90	1 835 256,01	102 854 913,04	104 485 821,16
Olennaiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	71 389,54	12 341,68	54 057,55	0,00	0,00	137 788,77	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1	5 934 420,35	14 677 199,74	13 385 247,31	499 291,49	34 496 158,89	1 809 071,20	0,00	84 889,00	1 893 960,20	36 390 119,09
Lisäykset	0,00	19 330,35	15 000,00	0,00	34 330,35	0,00	0,00	4 320,00	4 320,00	38 650,35
Vähennykset	-15 000,00	0,00	0,00	-252,28	-15 252,28	-112 593,00	0,00	0,00	-112 593,00	-127 845,28
Hankintameno 31.12	5 919 420,35	14 696 530,09	13 400 247,31	499 039,21	34 515 236,96	1 696 478,20	0,00	89 209,00	1 785 687,20	36 300 924,16
Arvonl. ja niiden palautuk.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 919 420,35	14 696 530,09	13 400 247,31	499 039,21	34 515 236,96	1 696 478,20	0,00	89 209,00	1 785 687,20	36 300 924,16

Maa- ja vesialueet erittely	2019	2018
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	94 067,00	94 067,00
Muut maa- ja vesialueet	10 962 624,56	10 751 738,95
Yhteensä	11 056 691,56	10 845 805,95

Olennaiset kuntayhtymä- osuuksien arvomuutokset	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus kyn peruspo:sta	Ero
Pohjois-Savon shp ky	4 653 450,91			4 653 450,91	4 365 174,96	288 275,95
Ylä-Savon SOTE ky	7 030 832,68	19 330,35 *)		7 050 163,03	7 050 163,03	

*) eläinklinikan lainan lyhenne 19 330,35 €

IISALMI-KONSERNIN RAKENNE JA SISÄLTÖ

Yhteisö/yhtymä	Kotipaikka	Kaup. om. osuus%	Kons. om. osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
1. TYTÄRYHTEISÖT						
Yhdistelty pariarvomenetelmällä						
Kiinteistö Oy Petterinkulma	Iisalmi	100,0	100,0	2 939 122,07	19 676 045,35	18,39
Iisalmen Teollisuuskylä Oy	Iisalmi	97,8	97,8	1 752 101,59	5 196 147,97	6 361,29
Kiint. Oy Iisalmen Lumakeskus	Iisalmi	100,0	100,0	1 252 155,22	1 401 871,21	210,36
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Kiint. Oy Pöllösenlahden Haka	Iisalmi	72,3	72,3	73 050,38	378 549,32	26,76
As. Oy Kilpitöyry	Iisalmi	63,3	63,3	167 128,54	102 338,70	9,60
As. Oy Kilpivatro	Iisalmi	69,3	69,3	70 296,65	92 487,12	4,68
2. KUNTAYHTYMÄTYTÄRYHTEISÖ						
Ylä-Savon SOTE ky	Iisalmi	61,8	61,8	7 050 163,03	17 532 435,43	0,00
3. KUNTAYHTYMÄT						
Ylä-Savon koulutusky *	Iisalmi	47,7	47,7	10 522 955,34	2 545 743,06	66 174,91
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky*	Kuopio	4,3	4,3	3 967 455,77	18 482 832,80	-366 456,87
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	9,1	9,1	81 333,18	525 581,95	86,14
Savon koulutuskuntayhtymä*	Kuopio	8,1	8,1	5 158 181,20	2 282 575,59	76 318,90
Vaalijalan ky	Pieksämäki	4,6	4,6	635 242,47	1 294 485,02	183 233,25
* merkityt alakonserneja						
Yhdistelemättömät kuntayhtymät						
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Mäntyharju	4,4	4,4	68 070,41	2 141,72	-14 987,12
4. OSAKKUUSYHTEISÖT						
Savonia ammattikorkeakoulu Oy	Kuopio	22,8	22,8	11 703 059,11	2 759 864,77	315 029,45
Savon ICT-palvelut Oy	Iisalmi	24,0	46,3	74 188,25	512 388,29	122,05
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	Iisalmi	36,0	36,0	462 668,39	701 848,03	27 019,77
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	Iisalmi	40,5	40,5	1 619 660,66	78 185,79	165 084,69
Ylä-Savon Vesi Oy	Vieremä	43,6	43,6	3 546 320,82	2 215 790,97	141 673,41
Yhteensä				51 143 153,08	75 781 313,08	599 929,65

	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamisten erittely				
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	17 031,43	0,00	86 897,19
Muut saamiset	0,00	10 318,59	0,00	135 389,39
Yhteensä	0,00	27 350,02	0,00	222 286,58
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	154 155,23	0,00	159 880,95
Muut saamiset	0,00	32 790,15	0,00	50 234,57
Siirtosaamiset	0,00	176 254,08	0,00	219 422,82
Yhteensä	0,00	363 199,46	0,00	429 538,34
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	-1 250,15	0,00	3 249,12
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	-1 250,15	0,00	3 249,12
Saamiset yhteensä	0,00	389 299,33	0,00	655 074,04

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset

erät	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	176 254,08	219 422,82
Muut siirtosaamiset	0,00	0,00
Yhteensä	176 254,08	219 422,82

Rahoitusarvopaperit	2019	2018
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	25 845,36	23 286,03
Kirjanpitoarvo	3 705,40	3 705,40
Erotus	22 139,96	19 580,63
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	19 106 586,70	17 328 907,51
Kirjanpitoarvo	18 121 329,21	17 322 006,31
Erotus	985 257,49	6 901,20
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kp-arvot)	18 125 034,61	17 325 711,71

Oman pääoman erittely	2019	2018
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789 390,30	63 789 390,30
Muut omat rahastot 1.1.	11 331 678,29	11 731 992,76
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	2 934 639,84	2 993 005,69
Siirrot rahastoon	138 049,17	206 390,24
Siirrot rahastosta	-105 140,40	-264 756,09
Vahinkorahaston pääoma 31.12	2 967 548,61	2 934 639,84
Inv.- ja keh.rahaston pääoma 1.1	8 187 779,10	8 527 779,10
Siirrot rahastoon	0,00	1 000 000,00
Siirrot rahastosta	-800 000,00	-1 340 000,00
Inv.- ja kehittämisrah. pääoma 31.12	7 387 779,10	8 187 779,10
Opintorahaston pääoma 1.1	209 259,35	211 207,97
Siirrot rahastoon	3 100,22	4 614,69
Siirrot rahastosta	-233,48	-6 563,31
Opintorahaston pääoma 31.12	212 126,09	209 259,35
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	10 567 453,80	11 331 678,29
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	11 156 345,47	9 378 354,00
Tilikauden ylijäämä	1 009 704,49	1 777 991,47
Oma pääoma yhteensä	86 522 894,06	86 277 414,06

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin

kuin viiden vuoden kuluttua	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 987 749,10	16 285 238,30
Pitkäaikaiset velat yhteensä	18 987 749,10	16 285 238,30

Pakolliset varaukset	2019	2018
Muut pakolliset varaukset		
Eläkevastuu	16 785,00	16 785,00
PSSHP alijäämä kattaminen	286 634,00	141 176,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	303 419,00	157 961,00

Vieras pääoma	2019	2018
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	21 936,30	5 606,88
Yhteensä		
Velat kuntayhtymille		
Ostovelat	2 907 984,29	57 718,29
Siirtovelat	4 342,42	1 020 489,34
Yhteensä	2 912 326,71	1 078 207,63
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	54 181,44	117 125,02
Yhteensä	54 181,44	117 125,02
Vieras pääoma yhteensä	2 966 508,15	1 195 332,65

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	4 305 137,78	4 040 376,27
Korkojaksotukset	23 433,00	29 386,28
Valtionosuudet	112 602,00	98 931,54
Velat jäsenkuntayhtymille	4 324,42	1 020 489,34
Palkkaperusteiset maksut	106 639,24	92 272,09
Muut	1 346 687,33	2 270 505,64
Yhteensä	5 898 823,77	7 551 961,16

4.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokravastuiden yhteismäärä

Vuokravastuut	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2035 asti	435 132,81	ei tiedossa
Leasingvastuut		
Leasingvastuut yhteensä	1 650 102,23	1 736 348,06
Vuokravastuut yhteensä	2 085 235,04 €	1 736 348,06 €

Vuodesta 2018 vastuut esitetään ilman arvonlisäveroa. Vertailutiedot muutettu myös arvonlisäverottomaksi.

Leasing sopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- tai lunastusehdon mukaisia vastuuta.

Vastuusitoumukset samaan konseniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

	2019	2018
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	38 910 503,41	35 894 503,41
Jäljellä oleva pääoma	20 453 893,12	20 896 071,28
Osakkuusyhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	4 946 600,00	6 054 600,00
Jäljellä oleva pääoma	2 731 046,21	3 061 583,85

Muut vastuusitoumukset

	2019	2018
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	4 160 000,00	4 185 000,00
Jäljellä oleva pääoma	1 300 427,38	1 574 951,82

Vastuu kuntayhtymien alijäämistä

	2019	2018
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiiri ky	286 634,00	141 176,00

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	129 267 765,00	123 535 462,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	85 050,00	79 365,83

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksenalaisia kiinteistöjä.

4.4 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä, liitetieto 42	2019	2018
Yleishallinto	331	317
Sivistystoimiala	562	568
Yhdyskuntapalvelut	99	103
Liiketoiminta	14	12
Yhteensä	1 006	1 000

Henkilöstökulut, liitetieto 43	2019	2018
Palkat ja palkkiot	33 161 758,37	32 684 265,52
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	8 368 268,25	8 605 380,41
Muut henkilöstösivukulut	1 359 668,92	1 394 645,35
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-488 157,74	-512 968,99
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	42 401 537,80	42 171 322,29
Käyttöomaisuuteen aktivoitunut hlöstökulut	462 016,11	513 013,47
Yhteensä henkilöstökulut	42 863 553,91	42 684 335,76

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2019	2018
Keskusta	6 929,50	6 865,15
Kokoomus	4 514,50	4 388,25
Kristillisdemokraatit	435,50	351,50
Perussuomalaiset	825,75	717,00
Sosiaalidemokraatit	8 128,00	8 227,15
Vasemmistoliitto	8 419,00	8 219,00
Vihreät	1 543,60	1 702,60
Yhteensä	30 795,85	30 470,65

Tilintarkastusyhteisöille maksetut palkkiot	2019	2018
KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	19 009,28	20 238,00
Projektitarkastukset	1 200,00	950,00
Tarkastuslautakunnan kokoukset	733,36	2 900,00
Sisäinen tarkastus	0,00	462,00
Muut palkkiot	7 190,00	0,00
Palkkiot yhteensä	28 132,64	24 550,00

Tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Lisalmen kaupunki on antanut tytäryhteisöilleen lainoja yhteensä 1,7 milj. €, joista korottomia on Lumakeskuksen laina 1,4 milj. €. Vakuudettomia lainoja on taattu tytäryhteisöille yhteensä 14,4 milj. €. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kaupungin arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kaupunginjohtajan kanssa on 18.2.2013 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu yhdeksän kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta tilanteessa, jossa kaupunginjohtaja itse irtisanoutuu tehtävästään luottamuspuolan takia. Erokorvauksesta päättää kaupunginvaltuusto.

Tiedossa ei ole, että konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa olisi ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia vuonna 2019.

5 Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma/vesilaitos

	2019	2018
	€	€
Liikevaihto	5 559 271,09	5 426 336,65
Liiketoiminnan muut tuotot	16 801,94	16 705,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 804 560,28	-1 674 636,58
Palvelujen ostot	-1 078 089,95	-965 708,12
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-590 000,11	-465 408,63
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-160 429,37	-193 889,53
Muut henkilöstösivukulut	-23 208,39	-24 332,87
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-802 462,61	-865 633,26
Liiketoiminnan muut kulut	-132 043,29	-140 920,87
Liikelylijäämä (alijäämä)	985 279,03	1 112 512,59
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	2 450,28	2 705,64
Muille maksetut korkokulut	-62 779,15	-59 473,76
Korvaus peruspääomasta	-400 000,00	-400 000,00
Muut rahoituskulut	-96,79	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	524 853,37	655 744,47
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	83 948,72	87 780,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh. (+)	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	608 802,09	743 524,47

Rahoituslaskelma/vesilaitos

	2019	2018
	€	€
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	985 279,03	1 112 512,59
Poistot ja arvonalentumiset	802 462,61	865 633,26
Rahoitustuotot ja -kulut	-460 425,66	-456 768,12
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
*Toiminnan rahavirta yht.	1 327 315,98	1 521 377,73
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5 029 210,26	-6 956 982,68
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0,00	0,00
* Investointien rahavirta yhteensä	-5 029 210,26	-6 956 982,68
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 701 894,28	-5 435 604,95
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Antolainasaamisten lisäyksen muilta	0,00	0,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500 000,00	7 842 000,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 563 806,00	-1 226 314,00
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos		
* Lainakannan muutokset yhteensä	1 936 194,00	6 615 686,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	2 229 376,08	-1 676 067,58
Saamisten muutos muilta	4 957,21	5 134,66
Korottomien velkojen muutos kunnalta	63 823,47	30 403,85
Korottomien velkojen muutos muilta	-532 456,48	460 448,02
* Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	1 765 700,28	-1 180 081,05
Rahoituksen rahavirta	3 701 894,28	5 435 604,95
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +		0,00
Rahat ja pankkisaamiset 1.1. -		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00

Tase / Vesilaitos
VASTAAVAA
Pysyvät vastaavat
Aineettomat oikeudet

Muut pitkävaikutteiset menot 0,00 0,00

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset 2 612 478,72 2 817 244,13
Kiinteät rakenteet ja laitteet 7 050 224,41 6 911 078,37
Koneet ja kalusto 47 239,55 15 700,90
Keskeneräiset hankinnat 11 881 482,01 7 620 653,64
*Aineelliset hyödykkeet 21 591 424,69 17 364 677,04

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet 3 030 720,00 3 030 720,00
Muut lainasaamiset 43 300,00 43 300,00
*Sijoitukset 3 074 020,00 3 074 020,00
**Pysyvät vastaavat 24 665 444,69 20 438 697,04

Vaihtuvat vastaavat
Saamiset
Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset 376 822,02 371 976,53
Saamiset kaupungilta 1 405 275,74 3 634 651,82
Muut saamiset 441,94 10 244,64
Siirtosaamiset 0,00 0,00
*Lyhytaikaiset saamiset 1 782 539,70 4 016 872,99
Rahat ja pankkisaamiset 0,00 0,00
**Vaihtuvat vastaavat 1 782 539,70 4 016 872,99

Vastaavaa
26 447 984,39 24 455 570,03
VASTATTAVAA
Oma pääoma

Peruspääoma 2 842 189,22 2 842 189,22
Ed. tilik. yli-(-)/alijäämä(+) 5 980 499,09 5 236 974,62
Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+) 608 802,09 743 524,47
*Oma pääoma 9 431 490,40 8 822 688,31

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero 148 885,35 232 834,07
*Poistoero ja vapaaeht. varaukset 148 885,35 232 834,07

Vieras pääoma
Pitkäaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok. 13 180 408,00 11 477 546,00
Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat 1 353 962,98 1 264 848,75
*Pitkäaikainen 14 534 370,98 12 742 394,75

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok. 1 680 472,00 1 447 140,00
Ostovelat 407 800,58 886 688,92
Muut velat 136 816,35 231 261,87
Siirtovelat 108 148,73 92 562,11
*Lyhytaikainen 2 333 237,66 2 657 652,90
**Vieras pääoma 16 867 608,64 15 400 047,65

Vastattavaa
26 447 984,39 24 455 570,03

6 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Hakaa, Asunto Oy Kilpitöyryä ja As Oy Kilpivatroa, joiden yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty jäsenosuuksien suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä, paitsi Itä-Suomen Päihdehuollon ky, jossa kaupungin omistusosuus on vähäinen eikä kaupungin osuus kuntayhtymien varoista, veloista ja tuloksesta ole määrältään olennainen.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernin kaikki viisi osakkuusyhteisöä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä sisäisiä katteita ei sisälly konsernitilinpäätökseen.

Kiinteistöverojen käsittely

Konserniyhteisöjen Lisalmen kaupungille suorittamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet (ammattikoulutuksen ja perusopetuksen yksikköhinta-rahoitus) esitetään valtionosuudet erässä emon tuloslaskelman laadintaperiaatteita noudattaen. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Kaupunkikonsernin sisällä käytettyjä erilaisia poistosuunnitelmia ei ole muilta osin yhdenmukaistettu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja yhdistettyjen kuntayhtymien keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöjen poisto-oikaisua kaupungin poistosuunnitelman mukaiseksi ei ole tehty, koska merkittävää poistonalaista omaisuutta on vain Ylä-Savon Vesi Oy:llä ja Savonia AMK Oy:llä ja kaikki osakkuusyhteisöt noudattavat poistolaskennassaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kaupungin ja kuntayhtymien taseen poistoero on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien ylijäämiin ja tilikauden ylijäämiin ja poistoeron muutos

konsernituloslaskelmassa tilikauden ylijäämään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöstä koskevan yleisohjeen (2015) mukaisesti.

Tytäryhteisöjen (Petterinkulma ja Teollisuuskylä) taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään.

Konsernirakenteen muutokset

V. 2019 konsernin omistusosuuksissa on tapahtunut seuraavat muutokset.

Kuntayhtymät

Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2019 on 61,8 % (2018: 61,7 %). Savon koulutuskuntayhtymän omistusosuus laski 11,63 %:sta 8,14 %:iin vuonna 2019 Asevelikatu 24 -kiinteistön luovutuksen myötä.

Muut konserniyhteisöt

Savon ICT-palvelut Oy:stä kaupunki omistaa suoraan 24 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 46,2 % (v. 2018 57,8 %). Savon ICT-palvelut Oy toteutti vuonna 2018 suunnatun osakeannin, jossa osakkeita merkitsivät Lapinlahden ja Pielaveden kunnat sekä Suonenjoen kaupunki. Osakeanti rekisteröitiin vuonna 2019, joten yhtiö yhdistellään osakkuusyhteisönä konsernitilinpäätöksessä.

Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

Vuoden 2019 konsernirakenteen muutokset (SAKKY, ICT, SOTE) aiheuttavat 0,2 milj. € epäjatkuvuuden konsernitaseen omaan pääomaan. Summat on esitetty oman pääoman liitetiedoissa.

Konsernituloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2019	2018
Yleishallinto	12 737	14 607
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	77 784	74 790
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	8 764	8 762
Yhdyskuntapalvelut	17 721	20 328
Konsernin toimintatuotot yhteensä	117 006	118 486

Satunnaisten erien erittely	2019	2018
Satunnaiset tuotot		
Terveystoimen palvelu Verso Oy:n myynti	0	2 465
Satunnaiset kulut		
PSSHP, yhtiöjärjestelyt	0	-138
Satunnaiset erät yhteensä	0	-138

Konsernitaseen liitetiedot

Maa- ja vesialueiden erittely	2019	2018
Maa- ja vesialueet	15 354	15 730
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 010	1 010
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>16 363</i>	<i>16 740</i>
Arvonkorotukset yhteensä 31.12	2019	2018
Maa- ja vesialueet, YSAO	243	243
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	0
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset 31.12.	243	243
Rakennukset, YSAO	29	554
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	-525
Rakennusten arvonkorotukset 31.12.	29	29
<i>Arvonkorotukset yhteensä 31.12</i>	<i>272</i>	<i>272</i>
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	176	219
Kela-korvaukset	260	354
Valtionavut, hankerahat	622	278
Maankäyttösopimus, Sakky	356	508
Muut siirtosaamiset	884	873
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>2 298</i>	<i>2 233</i>
Oman pääoman erittely	2019	2018
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789	63 789
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2	2
Muut omat rahastot 1.1.	13 051	13 451
Siirrot rahastoon	692	1 216
Siirrot rahastosta	-1 787	-1 616
Muut omat rahastot pääoma 31.12	11 955	13 051
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	36 042	32 377
Konsernirakenteen muutokset (SOTE, SAKKY, ICT)	-272	1
Ed. tilikausien korjaus (Teollisuuskylä)	9	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	35 779	32 378
Tilikauden yli-/alijäämä	1 098	3 664
Oma pääoma yhteensä	112 623	112 884
Pakolliset varaukset	2019	2018
Eläkevaraus, kaupunki	17	17
Muut pakolliset varaukset		
PSSH, potilasvahinkovak.maksuvastuu	911	1 021
Savon koulutusky,	0	0
YSAO, purkutyö ja vahingonkorvausvaraus	220	72
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>1 148</i>	<i>1 110</i>

Pitkääikaist velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin ulkopuolelta

	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	47 558	42 245

Pitkääikaist velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin sisällä

	2019	2018
Lainat julkisyhteisöiltä (Lumakeskus/Teollisuuskylä-kaupunki)	1 209	1 298

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Palkkaperusteiset maksut (sis. lomapalkkavaraukset)	13 369	11 813
Korkojaksotus/-suojaus	71	116
Valtionosuudet ja -korvaukset	634	509
Tuloverot	0	17
Maankäyttösopimus, Sakky	832	1 188
Tulospalkkiovaraus	51	35
Muut siirtovelat	3 502	6 721
Yhteensä	18 458	20 399

Vakuudet ja vastuusitoumukset

	2019	2018
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Tytäryhteisöjen velasta		
Kiinnitykset		
Takaukset		
Osakkuusyhteisöjen velasta		
Takaukset	2 731	3 360
Vakuudeksi annetut panttikirjat	15 919	16 020
Leasingvastuut	3 735	4 056
Vastuusitoumukset muille		
Takaukset	1 300	1 575
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 055	1 764
Vuokravastuut	5 851	1 106
Hankkeiden omarahoitusosuudet/palautusvastuu	2 235	148
Potilasvakuutusvastuu, vp-laki (PSSH)	6	264
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	103	96

Konsernissa ei ole enää olennaisia koronvaihtosopimuksia ja johdannaisia.

7 Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tilinpäätös

Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tilinpäätös vuodelta 2019

1 Tilinpäätöksen sisältö

Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon eriyttäminen

Kuntalaissa säädetään erikseen kaupungin liikelaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta.

Kaupungin liikelaitos ei ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kaupunki on kirjanpitovelvollinen kuntalain perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta.

Liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kaupungin kirjanpidossa. Liikelaitoksen kirjanpito yhdistellään kaupungin muuhun kirjanpitoon tilinpäätöksessä ja välitilinpäätöksissä siten, että sisäiset tulot ja menot, sisäiset saatavat ja velat sekä sisäinen omistus ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Kaupungin liikelaitoksen tilinpäätös

Johtokunnan on laadittava kalenterivuositain liikelaitoksen erillistilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi ja kaupunginhallitukselle yhdisteltäväksi kaupungin tilinpäätökseen. Valmisteluaikataulun osalta noudatetaan, mitä kaupungin tilinpäätöksen valmistelusta on säädetty. Erillistilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat laaditaan noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston eriytetyn liiketoiminnan kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan ohjeen mukaisia taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelmakaavoja. Lisäksi soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia muita kirjanpidon yleisohjeita ja lausuntoja.

Liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä päättää valtuusto osana kaupungin tilinpäätöksen hyväksymistä. Kaupungin tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella myös liikelaitoksen hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston liikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuneet. Tilintarkastaja suorittaa liikelaitoksen tarkastuksen osana kaupungin tarkastusta.

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely

Kunnallisen liikelaitoksen johtokunnan on laadittava toimintakertomus, jossa sen on tehtävä selkoa talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tilikaudella. Toimintakertomus on osa liikelaitoksen tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa on annettava tietoja myös sellaisista liikelaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Liikelaitoksen toimintakertomus laaditaan soveltuvin osin kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevassa yleisohjeessa annettujen ohjeiden mukaisesti.

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaussiirtoja. Tuloksen käsittelystä päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnallisen liikelaitoksen ylijäämäisestä tuloksesta voidaan tehdä investointivaraus. Kaupungin liikelaitoksessa varauksen tekemistä rajoittaa kaupungin kokonaistuloksen määrä. Esityksen investointivarauksesta tekee johtokunta tilinpäätöksen yhteydessä. Varaus- ja rahastosiirroista päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2 Toimintakertomus

2.1 Henkilöstö

Henkilöstö	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Vakituiset	11,9	13,0	12,0	-1,0
Määräaikaiset	0,6	1,5	1,6	0,1
YHTEENSÄ	12,5	14,5	13,6	-0,9

Organisaation toimivuuden parantaminen ja tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen on tärkeässä asemassa henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Monipuolinen ja muuttuva tehtäväkenttä asettaa uusia vaatimuksia, joihin on kiinnitettävä huomiota erityisesti uusien henkilöiden rekrytoinnin yhteydessä. Organisaation on oltava yhtenäinen kokonaisuus, jossa työntekijät omalla osaamisellaan tukevat tiimin tulostavoitteita.

Henkilöstömuutokset vuonna 2019

Henkilöstömuutokset vuonna 2019 olivat vähäisiä. Iisalmen Veden entinen työntekijä palasi helmikuussa takaisin ja aloitti työnjohdon oppisopimuskoulutuksen. Muilta osin henkilöstö pysyi samana kuin edellisenä vuonna.

Määräaikaiset 2019

Kesällä oli nuoria kahden viikon työjaksoissa käsittelemässä mittarilukemakortteja ja avustamassa arkiston siirroissa ja järjestämisessä. Vuohiniemen puhdistamolla oli saneerauksesta johtuen vuoden aikana määräaikaisia työntekijöitä helpottamassa kiirettä poikkeusjärjestelyjen ja väliaikaisten prosessiohitusten aikana.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstö on osallistunut ammattia ylläpitäviin koulutuksiin sekä pätevyyskorttikoulutuksiin tarpeen mukaan. Jätevedenpuhdistamolla on järjestetty uusien laitteiden käyttöönoton yhteydessä koulutuksia laitetoimittajien toimesta. Verkostoasentajille järjestettiin muovihitsauskoulutusta. Kaksi asentajaa suoritti lisäksi muovihitsauksen sertifikaattikoulutuksen. Vesihuoltoalan vuosittaiseen päätapähtymään vesihuoltopäiville osallistui Iisalmen Veden henkilöstöä yhdessä Ylä-Savon muiden kuntien vesihuoltohenkilöstön kanssa.

Vuoden 2019 aikana henkilöstön ammattitutkintoon tähtääviä koulutuksia jatkettiin. Kaksi verkostoasentajaa sai loppuvuodesta suoritettua vesihuoltoalan ammattitutkinnon. Yksi verkostoasentaja puolestaan aloitti alkuvuodesta verkostomestarin tutkintoon tähtäävän oppisopimuskoulutuksen.

Henkilöstön virkistystoimintaa varten henkilökunnan on ollut mahdollista lunastaa liikunta- ja kulttuuriseteleitä. Syksyllä järjestettiin työpaikkakokouksen yhteydessä koko Lisalmen Veden henkilöstölle tarkoitettu virkistysiltapäivä.

2.2 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lisalmen Vedellä kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja ennakoitavuuteen vesilaitostoiminnan kaikilla toiminnan osa-alueilla. Vuonna 2017 laaditun varautumissuunnitelman kehittämistä ja jalkauttamista jatkettiin vuonna 2019. Talvella järjestettiin varautumiskoulutusta ja pienimuotoinen varautumisen harjoitus. Lisäksi järjestettiin desinfiointikoulutusta ja desinfiointiharjoitus. Vedenjakelun varautumisessa keskityttiin vedenjakelun häiriöttömyyteen ja nopeaan toimintaan poikkeustilanteissa. Jäteveden puhdistuksessa pyrittiin varmistamaan lupaehtojen toteutuminen sekä jätevedenpuhdistamon mahdollisimman häiriötön toiminta saneerauksen aikana.

Henkilöstöriskit

Vaikka vesilaitoksella henkilöstön ikärakenne on nuorentunut uusien rekrytointien myötä, henkilöstön osaamiseen ja ns. ”hiljaisen” tiedon siirtymiseen liittyvät ongelmat ovat edelleen olemassa. Fyysisesti raskas työ saattaa lisätä henkilöstön sairastuvuuteen ja poissaoloihin liittyviä riskejä. Uuden henkilöstön palkkaamisessa on lähes poikkeuksetta ollut ongelmana kunnallisteknisen työkokemuksen puute. Uusien henkilöiden kouluttamiseen ja perehdyttämiseen on varattava aikaa ja resursseja. Uusille työntekijöille on annettava mahdollisuus toimia kokeneen henkilöstön rinnalla käytännön työtehtävissä riittävän pitkään. Tietoteknisen osaamisen puutteisiin on pyritty vaikuttamaan ohjelmistokoulutuksilla ja lisäämällä perehdyttämistä.

Osaavan henkilöstön saaminen varallaoloon viikonloppuisin ja iltaisin voi tulevaisuudessa olla haasteellista. Yö- ja viikonloppupäivystäjältä vaaditaan hyvää teknistä osaamista, aluetuntemusta, ongelmien ratkaisukykyä sekä kykyä toimia itsenäisesti. Puhdistamolla havaittujen toiminnan riskien takia puhdistamolle järjestettiin saneerauksen ajaksi oma päivystysrinki, jossa toimi kolme henkilöä. Kolmen henkilön voimin toteutettuna varallaolossa on aina huomattavia riskejä. Tähän ongelmaan etsittiin loppuvuodesta ratkaisua ja yhden henkilön perehdyttäminen tehtäviin päätettiin aloittaa heti vuoden 2020 alussa.

Henkilöstöriskien hallintaa taloustoimen osalta on parantanut kirjanpidon ja laskutuksen siirtyminen kaupungin taloushallintoon sisäisenä ostopalveluna hankittavaksi. Tämä on vähentänyt esimerkiksi sijaisuuksien hoitamiseen liittyviä riskejä.

Talousriskit

Vedenkulutukseen Lisalmissa vaikuttavat osaltaan suurkuluttajat sekä muutokset heidän toiminnassaan. Tällaisten muutosten vaikutus lisää vesilaitostoiminnan taloudellisia riskejä. Taloudelliset riskit kasvavat vanhenevan vesihuoltoverkoston ja tekniikan ikääntymisen myötä. Verkoston kunnossapito, saneerausohjelman noudattaminen ja jätevedenpuhdistamon saneerauksen loppuunsaattaminen ovat tärkeitä näiden taloudellisten riskien hallinnassa.

Omaisuuksien ja vastuuriskit

Omaisuuksien huolehtiminen vähentää omaisuus- ja vastuuriskejä. Verkostojen ja laitteistojen ikääntymiseen ja saneerausvelkaan voidaan vaikuttaa riittävällä saneerausinvestointien tasolla sekä huolehtimalla riittävästä verkostojen ja veden laadun tarkkailusta.

Vesilaitostoiminnan riskit

Talousveden toimittamisessa riskit liittyvät veden laadun tai veden saatavuuden heikkenemiseen. Terveysriskejä pyritään hallitsemaan valmius- ja varautumissuunnitelman sekä

siihen liittyvän valvonnan ja näytteenoton avulla. Vastuuvakuutusten sisältö ja niiden pitäminen ajan tasalla on myös tärkeää.

Vesiosuuskuntien talkoohenkilöiden ikääntyminen ja uusien henkilöiden saanti voi tuoda puutteita vesiosuuskuntien omaan riskien hallintaan ja luoda osallistumisen painetta Iisalmen Veden suuntaan. Riskien kokonaishallinnan kannalta tulisi myös vesiosuuskuntien toiminnan olla varmalla ja hyvällä tasolla, sillä puutteet esimerkiksi varautumisessa voivat heijastua myös Iisalmen Veden toimintaan. Yhteistyö vesiosuuskuntien kanssa mm. varautumisasioissa pienentää riskejä.

Jätevesihuollon riskit

Jätevedenpuhdistamon saneerausaika on aiheuttanut lisääntyneitä riskejä laitoksen toiminnan varmistamiselle. Vanhentunut laitekanta ja rakenteet ovat itsessään riski ympäristön kannalta. Saneerauksen aikana väliaikaisjärjestelyt ja urakoitsijan toiminta laitosalueella lisäsivät osaltaan poikkeustilanteiden riskiä. Saneeraustöiden ennakoivalla suunnittelulla ja urakoitsijoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä näitä riskejä on voitu hallita. Laitoksen toiminnan seuranta on lisätty ja poikkeustilanteiden hallintaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Jatkuvilla veden laadun seurannalla ja laitteiston tarkkailulla sekä olemassa olevan laitteiston huoltotoimilla ja uudistamisella on varmistettu laitoksen häiriötöntä toimintaa saneerauksen aikana. Vuoden 2019 aikana osa laitoksen osastoista oli ajoittain pois käytöstä ja korvattu väliaikaisjärjestelyillä. Yksittäisissä näytteissä oli tästä syystä joitakin poikkeamia, mutta kokonaisuudessaan puhdistustulos täytti ympäristöluvan vaatimukset.

Poikkeustilanteista johtuvia pumppaamoiden ylivuotojen riskiä pyritään hallitsemaan kaukovalvontajärjestelmän uusimisella ja varmentamalla kaukovalvonnan yhteyksiä.

Riski	Toimenpide	Vastuu	Riskin taustatiedot	Deadline	Arvioitu kustannus	Toteuma 31.12.	Tila
Vesilaitostoiminnan riskit, kuten talousveden saastuminen ja siitä aiheutuva epidemia tai jätevesivuoto	Riskinhallintaohjelman mukaisten toimenpiteiden suorittaminen; kuten verkostokarttojen ylläpito, työmaiden valvonta, henkilöstön koulutus, kyberuhkien hallinta ja säännölliset varautumisharjoitukset.	Ulla Tyrväinen	Varautumissuunnitelman yhteydessä on laadittu riskikartoitus ja riskinhallinnan toimenpiteet mm. talousveden saastumisen ehkäisemiseksi.	31.12.2019	Vuotuinen kustannus noin 15 000 €	Henkilöstön koulutuksia järjestetty, varautumisharjoitus pidetty, kyberuhkien hallintasuunnitelma tehty ja tarvittavien toimenpiteiden suhteen edetty suunnitelman mukaisesti.	Ei toteudu
Hankintojen virheellinen toteuttaminen	Hankintakoulutuksiin osallistuminen, yhteistoiminta hankintayksikön kanssa ja riittävän ajan varaaminen kilpailutusasiakirjojen laadintaan, isojen hankintojen kilpailutuksissa kokeneita konsultteja avuksi.	Ulla Tyrväinen	Hankintojen kilpailutuksiin liittyvät virheet ja puutteet mm. tarjouspyyntöjen laadussa voivat johtaa mm. valituksiin ja hankinnan viivästymiseen ja/tai pitkittymiseen eri syistä johtuen.	31.12.2019		Kilpailutuksissa käytetty osaavia konsultteja ja asiantuntijoita tarvittaessa.	Ei toteudu
Henkilöstöä on liian vähän ja poissaoloja / sijaisuuksia yms. ei voida järjestää	Tarvittavien sijaistajajärjestelyjen organisointi ja siihen liittyvät koulutustarpeet. Yhteistyökumppanit ja kunnossapidon puitesopimukset. Henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta huolehtiminen.	Ulla Tyrväinen	Työntekijäresurssit ovat eräin osin liian vähäiset, mikä aiheuttaa työntekijöiden kuormittumista ja sen, että sijaisuuksia hoitoa ei kaikilta osin voida järjestää riittävällä tavalla. Sairauseräilyt aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määräaikaisella henkilöstöllä.	31.12.2019		Henkilöstöresurssia lisätty ostopalveluilla ja kausityöntekijöitä palkkaamalla. Henkilöstön koulutukset.	Toteutuu osittain
Tietojärjestelmän tai -järjestelmien käyttökatko	Laitteiston kahdentaminen kriittisissä kohteissa. Varavaimakoneet.	Ulla Tyrväinen	Vanhentunut laitekanta aiheuttaa käyttökatkosten riskin. Laitekanta uusittuu laajasti vuoden 2019 aikana, riskin hallinta helpottuu mm. varavaimakoneen ja UPS-laitteiden hankinnan myötä.	31.12.2019	Toteutetaan laitos- ja pumppaamo-saneerausten yhteydessä. Kokonaiskustannus noin 250 000 euroa.	Varavaimakone käytössä ja upseja hankittu. Koneiston uusittuminen edennyt suunnitellun mukaisesti.	Ei toteudu
Ylimääräisiä kuluja jätevedenpuhdistamon lupa- ja ohjeiden ylittymisestä, mitkä johtuvat saneeraustarpeesta / konerikosta	Riskikartoitukset tehty, riskinhallintasuunnitelman laatiminen ja päivittäminen kriittisissä kohteissa	Ulla Tyrväinen	Puhdistamon saneerauksessa laitekanta uusittuu. Laitehuollot ja huolto-ohjelmien laatiminen tärkeää tulevaisuuden riskinhallinnan kannalta.	31.12.2019		Laitteiden käyttöönottokoulutuksia järjestetty. Laitteiden huollot viety kunnossapitojärjestelmään. Tehty laitekohtaisia huolto- ja ylläpitosopimuksia.	Ei toteudu
Avoimiin työtehtäviin hakijoilla ei ole tarvittavaa erityisosaamista	Täydennyskoulutuksiin osallistuminen, uusille työntekijöille ammattialan erikoiskoulutusta.	Ulla Tyrväinen	Vesihuoltoalan koulutusta ei ole tällä hetkellä ammattikoulujen peruskoulutuksissa. Oppisopimuskoulutuksissa ja vesihuoltoalan erikoisammattitutkinnoissa on mahdollista suorittaa alan pätevyys.	31.12.2019	Vuosittainen kulu noin 10 000 - 15 000 euroa/koulutettava henkilö. Vuonna 2019 kokonaiskustannus noin 30 000 euroa.	Kaksi henkilöä suorittamassa vesihuollon erityisammattitutkintoa sekä yksi henkilö verkostomestarin pätevyyskoulutuksessa.	Ei toteudu
Puutteet tarvikkeiden ja varaosien saatavuudessa	Oman varaston ylläpitäminen poikkeustilanteiden vaatimuksia varten. Kriittisille kemikaaleille etsittävä korvaavia tuotteita mahdollisen toimituskatkon varalle. Kilpailutuksissa neuvottelumenettely turvallisempi tapa ja tarvittaessa koekäytöt.	Ulla Tyrväinen	Hankintasopimusten laadinnassa voi esiintyä virheellisyksiä / puutteita, jotka vaikuttavat tarvikkeiden ja / tai varaosien saatavuuteen. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia vedentoimitukseen ja jäteveden puhdistukseen.	31.12.2019		Kemikaalitoimituksille etsitty vaihtoehtoisia / korvaavia tuotteita mahdollisten toimitusvaikeuksien varalle. Korvaavat tuotteet huomioitu prosessinhajauksessa.	Ei toteudu

2.3 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys. Sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on toimialan ja tehtäväalueen prosessi, jolla varmistetaan, että tavoitteet saavutetaan, toiminta on lakien, ohjeiden ja päätösten mukaista, voimavarat ovat tuloksellisessa käytössä, omaisuus on turvattu sekä johdon saama informaatio on oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista.

Sisäinen valvonta on olennainen osa jokapäiväistä toiminnan ohjausta ja johtamista. Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki toimielimet ja johtavat viranhaltijat sekä muut esimiehet.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat

- strateginen suunnittelu
- talousarvio ja -suunnitelma
- toiminnan ja talouden raportointi
- johtamisjärjestelmä
- hyvä hallintotapa
- henkilöstöhallinto
- riskien tunnistaminen ja hallinta
- lakien, asetusten, toimintaohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta

Sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti toimielimet laativat sisäisen valvonnan suunnitelman vuosittain. Vastuuhenkilöt raportoivat sisäisen valvonnan havainnoista esimiehilleen puolivuositain (ajalta 1.1.-30.6. elokuussa ja ajalta 1.7.-31.12. tammikuussa). Toimialajohtaja raportoi kaupunginhallitukselle, omalle lautakunnalleen ja sisäiselle tarkastukselle puolivuositain em. aikataulun mukaisesti. Kaupunginvaltuustolle sisäisen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksessä.

Sisäisen valvonnan yhteydessä havaittuihin puutteisiin ja virheisiin on puututtu ja toimintatapoja on korjattu.

2.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
(ulkoiset)	1 000 €	1 000 €
Tuotot:		
Liikevaihto	5 526	5 419
Liiketoiminnan muut tuotot	15	17
Muut tuet ja avustukset	2	
Kulut:		
Materiaalien osto	-1 791	-1 672
Palveluiden osto	-1 058	-961
Henkilöstökulut	-774	-684
Poistot ja arvonalentumiset	-802	-866
Liiketoiminnan muut kulut	-132	-141
Liikelyljäämä (-alijäämä)	985	1 113
Rahoitustuotot ja -kulut	-460	-457
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	525	656
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	525	656
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	84	88
Tilikauden ylijäämä	609	744

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,3 %	6,1 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	9,9 %	12,1 %
Voitto, %	9,5 %	12,1 %

TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitetun pääoman tuotto

100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maksetut korkokulut + muille maksetut korkokulut+korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + sijoitettu korollinen vieras pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset). Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

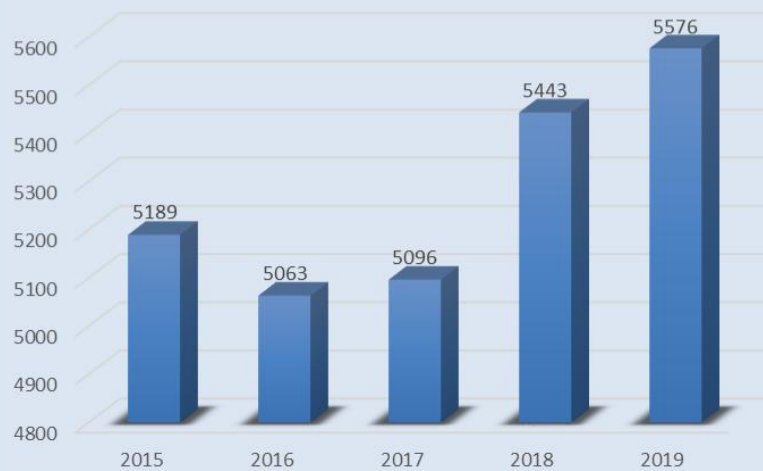
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maksetut korkokulut + korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset). Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

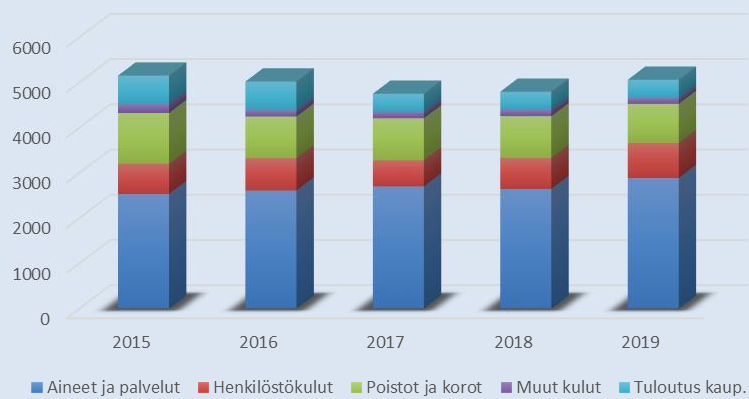
Voitto, %

100* Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto

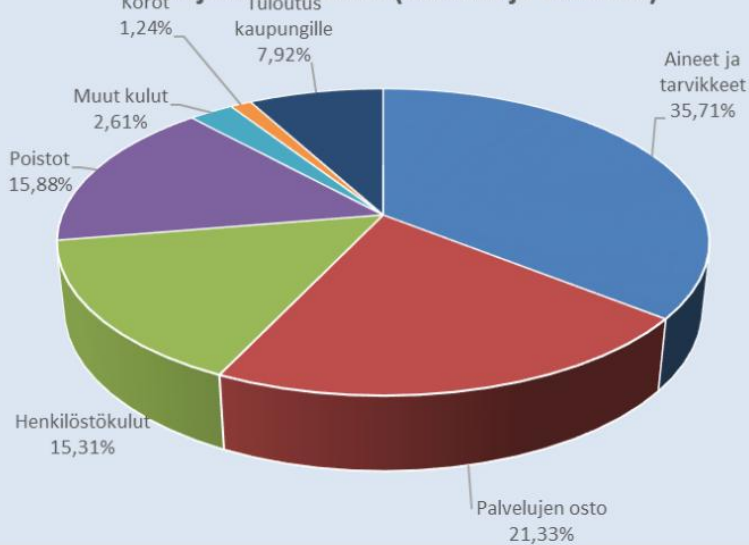
Tuotot (1000 €) 2015-2019, sisäiset ja ulkoiset

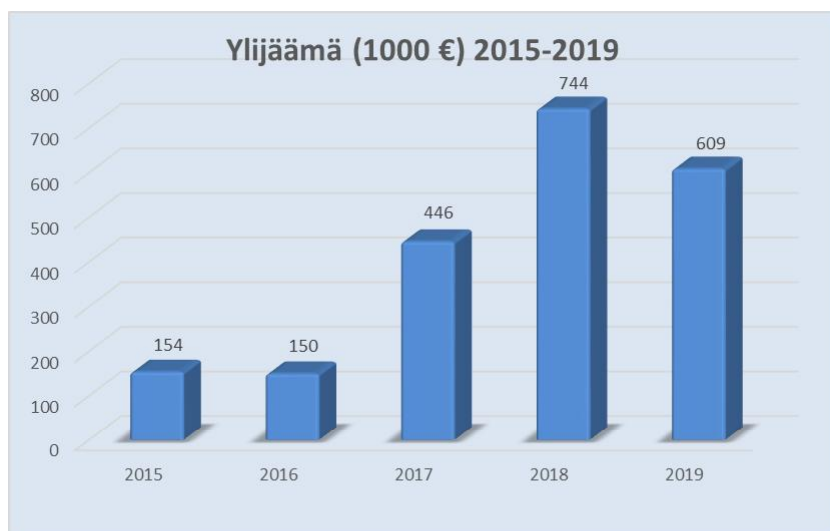

Kulujakautuma 2015-2019 (1000 €) sisäiset ja ulkoiset

Kulujakauma 2019 (sisäiset ja ulkoiset)

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	2019	2018
	1 000 €	1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	985	1 113
Poistot ja arvonalentumiset	802	866
Rahoitustuotot ja -kulut	-460	-457
*Toiminnan rahavirta yht.	1 327	1 521
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-5 029	-6 957
* Investointien rahavirta yhteensä	-5 029	-6 957
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 702	-5 436
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	3 500	7 842
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 564	-1 226
Lainakannan muutokset yhteensä	1 936	6 616
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	2 229	-1 676
Saamisten muutos muilta	5	5
Korottomien velkojen muutos kunnalta	64	30
Korottomien velkojen muutos muilta	-532	460
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	1 766	-1 180
Rahoituksen rahavirta	3 702	5 436

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-9 941	-6 986
Investointien tulorahoitus, %	26,4	21,9
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,9
Lainanhoitokate	0,8	1,0
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick ratio	0,8	1,5
Current ratio	0,8	1,5

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta -välitulos tilinpäätösvoiton ja neljän ed. vuoden kertymä

Investointien tulorahoitus, %

$100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn. eriä} + \text{poistot ja arvonal.} - \text{tuloverot}) /$
Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) /$
 $(\text{Korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) /$
 $(\text{Korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Kassan riittävyys, pv

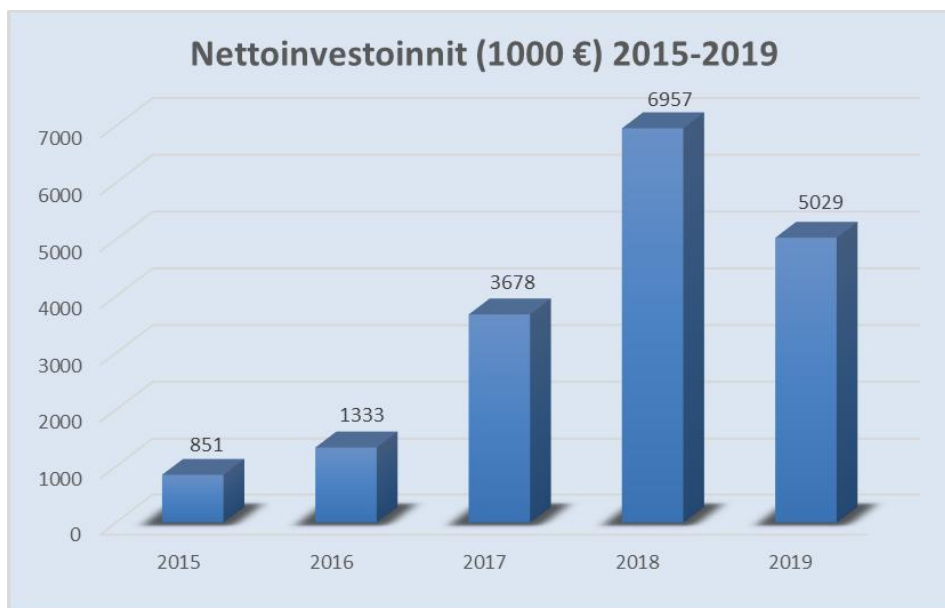
$365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio

$\text{vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}$

Current ratio

$\text{pankkipääomat} / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut Ennakot})$

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

	2019	2018		2019	2018
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €	VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	2 842	2 842
Rakennukset	2 612	2 817	Ed. tilik. yli-(-)/alijäämä(+)	5 980	5 237
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 050	6 911	Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	609	744
Koneet ja kalusto	47	16	*Oma pääoma	9 431	8 823
Keskeneräiset hankinnat	11 881	7 621			
*Aineelliset hyödykkeet	21 591	17 365	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Sijoitukset			Poistoero	149	233
Osakkeet ja osuudet	3 031	3 031	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	149	233
Muut saamiset	43	43			
* Sijoitukset	3 074	3 074	Vieras pääoma		
**Pysyvät vastaavat	24 665	20 439	Pitkäaikainen		
Vaihtuvat vastaavat			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	13 180	11 478
Saamiset			Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 354	1 265
Lyhytaikaiset			*Pitkäaikainen	14 534	12 742
Myyntisaamiset	377	372			
Saamiset kaupungilta	1 405	3 635	Lyhytaikainen		
Muut saamiset	0	10	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 680	1 447
*Lyhytaikaiset saamiset	1 783	4 017	Ostovelat	408	887
**Saamiset	1 783	4 017	Korottomat velat kaupungilta	137	75
**Vaihtuvat vastaavat	1 783	4 017	Muut velat	0	156
Vastaavaa	26 448	24 456	Siirtovelat	108	93
			*Lyhytaikainen	2 333	2 658
			**Vieras pääoma	16 868	15 400
			Vastattavaa	26 448	24 456

TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Omavaraisuusaste, (%)	36,2	37,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, (%)	304,3	283,3
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	6 589	5 980
Lainakanta 31.12., 1 000 €	14 861	12 925
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	14 944	13 025
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT
Omavaraisuusaste, %
 $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$
Suhteellinen velkaantuneisuus, %
 $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12

Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat+Korottomat velat kunnalta)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)+Vuokravastuut

Lainasaamiset

Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

2.5 Kokonaistulot ja –menot

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta:		Toiminta:	
Liikevaihto	5 526	Toimintakulut	3 754
Liiketoiminnan muut tuotot	15	Korkokulut	63
Muut rahoitustuotot	2	Muut rahoituskulut	400
Investoinnit:		Investoinnit:	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	Investointimenot	5 029
Rahoitustoiminta:		Rahoitustoiminta:	
Pitkäaik. lainojen lisäys	3 500	Antolainasaamisten lisäys	0
Lyhytaik. lainojen lisäys		Pitkäaik.lainojen vähennys	1 564
		Lyhytaik. lainojen vähennys	
Kokonaistulot yhteensä	9 043	Kokonaismenot yhteensä	10 810

Täsmäytys:			
Kokonaistulot-Kokonaismenot	9 043 - 10 810	=	-1 767
Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset	0 - 1768	=	-1767

2.6 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain mukaan johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaussiirtoja. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Poistoeron vähennystä kirjataan 83 948,72 €, joka kohdistuu kokonaisuudessaan jätevesi – toiminnolle.

Tilikauden ylijäämä 608 802,09 € kirjataan taseen oman pääoman yli-/alijäämätilille.

3 Talousarvion toteutuminen

3.1 Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen 2019

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Vesihuollon toimintavarmuutta parannetaan.	Vesijohtoverkon automaatiovalvonnan lisäys 10 % verkoston määrästä/v ja kuntokartoitukset 2-5 km/v.	Talousvesiverkoston automaatiovalvonnan suunnitelma valmis, toteutus vuonna 2020.	Vesilaitoksen johtaja	Toteutuu osittain
Tiivis yhdyskuntarakennel ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Seudullisen yhteistyön kehittäminen vesihuollossa.	Toimintajärjestelmien yhtenäistäminen seudullisena.	Hankittu desinfiointilaitteistot ja järjestetty yhteisiä laitteiston käyttökoulutuksia.	Vesilaitoksen johtaja	Toteutuu osittain

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelman laatiminen (PTS).	Pitkän tähtäimen suunnitelman laatiminen v. 2018-2027 on valmis vuoden loppuun mennessä.	Suunnitelma on laadiittu.	Vesilaitoksen johtaja	Toteutuu
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (optimikuntotaso vesihuoltoverkostolla 90 %).	Korjausvelka pidetään alle 10 % tasolla.	Tarvittavat saneerausinvestoinnit tehty.	Vesilaitoksen johtaja	Toteutuu
Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Iisalmen veden taksat pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	Iisalmen veden taksat valtakunnan keskitasolla tai sen alapuolella.	Taksat kansallisen keskiarvon alapuolella.	Vesilaitoksen johtaja	Toteutuu

3.2 Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asiakaskentässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Asiakaspalvelua, toimintaohjeistusta ja laatujärjestelmiä kehitetään jatkuvasti. Ylä-Savon kuntien vesi- ja jätevesihuollon yhteistoimintaselvitys operointipalvelujen järjestämiseksi valmistui keväällä 2019. Operointipalvelujen organisoimiseksi ja sen vaatimien teknisten ja taloudellisten asioiden järjestämiseksi käynnistettiin jatkoselvitys syksyllä 2019. Selvityksen tavoitteena on tarkastella vesihuollon toimintamallia, jossa Ylä-Savon alueen jätevesien ja vesihuoltoverkoston operointipalvelut olisivat osa Ylä-Savon Vesi Oy:n toimintaa. Päätöksentekoon asiassa on tarkoitus edetä vuoden 2020 kesään mennessä.

Palveluhankinnoissa on keskitytty palvelu/toimintakohtaisiin kokonaisuuksiin. Taloushallinto, palkkalaskenta, kirjanpito, atk-palvelut, suunnittelu- ja mittaupalvelut, siivous, postitus, lähetti-

ja muut toimisto- sekä tukipalvelut on hankittu ostopalveluina pääasiassa kaupungin palveluyksiköiltä.

Vesimittareiden vaihtopalvelua ostettiin edellisen vuoden tapaan. Ulkopuolisia konsulttipalveluja on käytetty joidenkin suunnittelutehtävien sekä vaativampien hankintakilpailutusten järjestämisessä ja kilpailutusasiakirjojen laatimisessa. Vesijohtolinjojen saneerauksissa käytettiin tarpeen mukaan paikallisia kilpailutettuja urakoitsijoita.

Jätevedenpuhdistamon käyttö- ja velvoitetarkkailun laboratoriotutkimukset on suorittanut Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy, puhdistamolietteen jälkikäsittelypalvelutuottajana toimii Gasum ja puhdistamon siivouksesta on vastannut Suomen ISS- palvelut Oy. Työterveyshuollosta vastasi Suomen Terveystalo.

Lisalmen Veden operoiva henkilöstö toimii Vuohiniemen henkilöstö- ja toimistotiloissa. Kaupungin varikolla on tilat kahdelle mittarivaihtoja ja puhdasvesipuolen liittymiä hoitavalle henkilölle sekä varastotiloja. Kaupungintalolla toimii edelleen vesilaitoksen johto sekä laskutus- ja kartoituspalvelut.

Lisalmen Veden ja Ylä-Savon Vesi Oy:n yhteinen ilta- ja viikonloppupäivystys toimii edelleen viiden henkilön voimin. Jätevedenpuhdistamolla on toiminut oma ilta- ja viikonloppupäivystys saneerauksesta johtuen. Väliaikaisjärjestelyjä on vuoden 2019 aikana ollut prosessien uudistamisen takia ja valvontaa on jouduttu lisäämään. Puhdistamon tekniikka on uudistunut myös siinä määrin, että sen säätäminen ja poikkeustilanteiden hallinta vaatii laajempaa ammattiosaamista ja kouluttautumista. Puhdistamon päivystystä ja prosessin säätämistä on voitu jo loppuvuodesta hoitaa osittain etäkäyttönä.

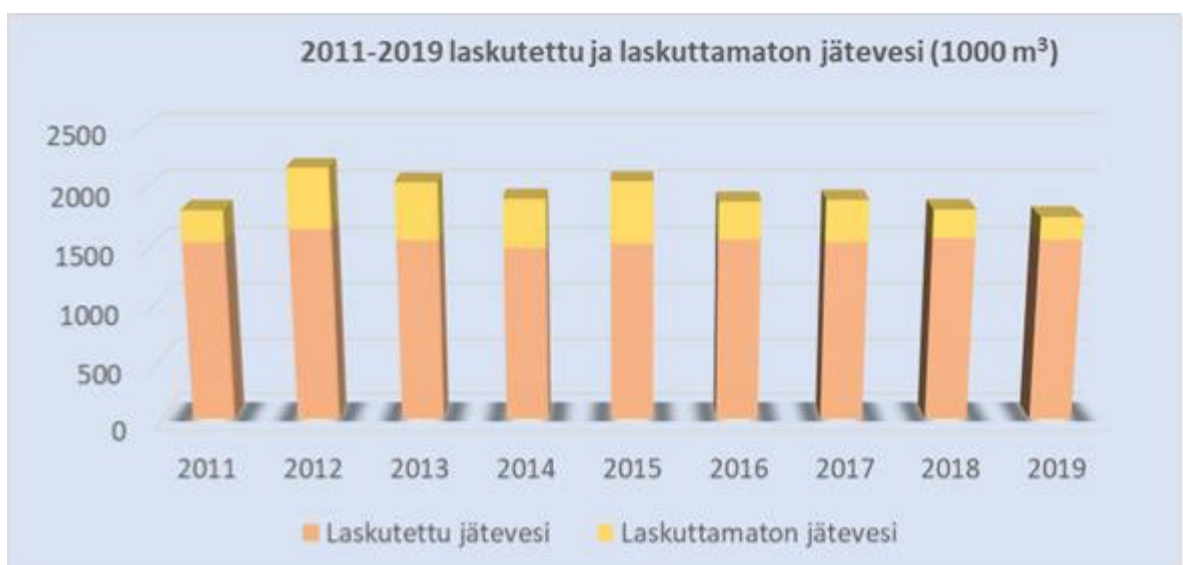
Vuonna 2019 veden kulutusmaksu nousi 0,02 € edellisestä vuodesta, perusmaksut pysyivät edellisen vuoden tasolla. Talousveden hinta oli 1,26 €/m³ (alv 0%). Laskutetun veden määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Lisalmessa talousveden taksa on hieman alle kansallisen keskiarvon. On ennustettavissa, että vettä säästävien vesikalusteiden ja pesukoneiden yleistyminen tulee vähitellen pienentämään kotitalouksien veden kulutusta. Talousveden laatu on täyttänyt hyvin talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja suositukset. Vesijohtoverkostoon liittyneitä kulutuspaikkoja oli vuoden 2019 lopussa 4 721.

Vuotoveden sekä muun mittaamattoman veden määrä kokonaisvesimäärästä oli 11 %. Jatkuvalla putkilinjojen saneerauksella voidaan vaikuttaa vuotovesimääriin. Kaikki laskuttamaton vesi ei johdu huonokuntoisista putkistoista, vaan määrässä on mukana myös verkostojen huuhteluvettä. Verkostojen kunnostustöistä johtuvia linjojen huuhteluja tullaan tulevaisuudessa tekemään enenevässä määrin.

Investointisuunnitelman mukaisia puhtaan veden putkilinjojen rakennuskohteita toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Uutta runkovesijohtoa rakennettiin vuoden 2019 aikana lähinnä täydennysrakennuskohteissa. Vanhoja vesirunkolinjoja saneerattiin saneeraussuunnitelman mukaisesti mm. Makkaralahdessa ja Lippuniemessä. Lisäksi saneerattiin Peltosalmella huonokuntoista runkolinjaa. Puhdasvesiverkostoon toteutetut nettoinvestoinnit olivat noin 430 000 €. Talousvesiverkoston toiminnan varmistamiseksi verkoston seuranta lisäämään. Suunnitelmat on laadittu vuoden 2019 aikana ja vuoden 2020 aikana toteutetaan mittauksen hankinta. Vesihuollon varautumista parannettiin hankkimalla uusi talousveden jakelusäiliö.

Viemäriverkostoon oli vuoden 2019 lopussa liittyneenä 3 472 taloutta. Jäteveden perusmaksut pysyivät edellisen vuoden tasolla. Jäteveden hintaan tehtiin 0,15 € (alv 0 %) korotus. Jäteveden hinta oli 2,05 €/m³ (alv 0%). Laskutetun jäteveden määrä pysyi edellisvuosien tasolla. Viemäriverkoston vuotovesien ja laskuttamattoman jäteveden määrä oli noin 11,0 %. Määrä on laskenut edelleen edellisistä vuosista. Vaikka vuotovesien määrää on pyritty pienentämään verkostosaneerauksilla, vaikuttaa vuotovesien vuosittaiseen vaihteluun edelleen osaltaan sääolosuhteista johtuva sade- ja sulamisvesien määrän vuosittainen vaihtelu.

Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneerausurakan oli määrä valmistua 2019 vuoden loppuun mennessä. Rakennustyöt saatiinkin lähestulkoon päätökseen, mutta saneerauksen lopullinen valmistuminen siirtyi kuitenkin lisä- ja muutostöistä johtuen vuoden 2020 alkupuolelle. Investoinnin kokonaisarvo on noin 15,5 milj. €.

Iisalmen vesihuoltoverkoston arvonmääritys- ja saneerausohjelma ohjaa vesihuoltoverkoston saneeraushankkeiden toteuttamista. Jätevesiverkoston ja pumppaamoiden inventointia sekä peruskorjaus- ja uusintatyötä jatkettiin sekä katusaneerauskohteissa että muissa saneerausohjelman mukaisissa kohteissa mm. Kivirannalla. Jätevesiverkostoa ja pumppaamoja saneerattiin noin 340 000 €. Viemäriverkoston saneeraukset vaikuttavat vuotovesimäärään, auttavat hallitsemaan puhdistamolle tulevaa vesimäärää ja tehostavat sitä kautta puhdistamon toimintaa. Vuosittaisilla saneerauksilla pyritään saneerausohjelman mukaisesti lyhentämään viemäriverkoston korjausvelkaa ja pienentämään putkisto- ja ympäristövahinkojen riskiä. Asemakaava-alueen viemäriverkostoa täydennettiin katusaneerausten yhteydessä tarvittavilta osin.

Siirtoviemäriin suunnittelu Runnilta Iisalmeen käynnistyi keväällä. Runnin pienpuhdistamo on käyttöikänsä päässä ja se olisi vaatinut mittavan saneerausinvestoinnin. Vaihtoehtoja ja kustannuksia selvitettiin ja pitkällä tähtäimellä kestävimmäksi vaihtoehtoksi todettiin siirtoviemäriin rakentaminen. Linjan merkitseminen maastoon, maatutkaluotaukset ja tarvittavat kairaukset tehtiin syksyn aikana. Linjasuunnittelu valmistui loppuvuodesta ja samaan aikaan valmisteltiin kilpailutusasiakirjoja. Rakennushankkeen kilpailutus toteutetaan maaliskuussa 2020 ja linjan rakentaminen on tarkoitus toteuttaa kevääseen 2021 mennessä.

Pumppaamoiden kaukovalvontajärjestelmä uusiminen jatkui osana puhdistamon automaatiojärjestelmän uusimista vuonna 2019. Kesään mennessä kaikki pumppaamot oli liitetty uuteen järjestelmään. Sonkajärven tasausallas liitettiin loppuvuodesta Iisalmen Veden kaukovalvontaan. Vieremän tasausaltaan liittämistä Iisalmen Veden kaukovalvontaan on myös sovittu. Pumppaamoiden automaatiojärjestelmien uusimisen yhteydessä uusittiin tarvittavia sähköjärjestelmiä ja -keskuksia.

Verkoston rakennetiedon ylläpito ja huoltoseuranta on toteutettu verkoston seurantajärjestelmä KeyAquan avulla. KeyAquan avulla pidetään yllä asiakastietoja kiinteistökohtaisesti ja sieltä voidaan lähettää kohdennettuja tekstiviestitiedotteita. Asiakas- ja laskutustietoja sekä liittymäsopimuksia pidetään yllä Vesikanta -ohjelmassa.

Huolto- ja kunnossapitotietoja sekä työlaskutusta ylläpidetään Arrow Novi-kunnossapitojärjestelmässä. Kunnossapitojärjestelmä sisältää myös asiakastöiden ja resurssien ohjauksen sekä tiedon siirtämisen sähköisesti työmaalle. Vuoden 2019 aikana otettiin käyttöön sähköiset työmaapöytäkirjat verkostotyömaille.

3.3 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalousosan toteutumisvertailu esitetään tulosalueittain.

Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet menot ja tulot sekä niiden poikkeamat muutettuun talousarvioon.

Tuotot ja kulut toiminnoittain (toimintakatetilit) (sisäiset ja ulkoiset)					
	TA 2019	TA2019 muutok- set	TA+muuto s 2019	Toteutunu t 2019	Poik- keama
Vesilaitos/puhdasvesi					
Toimintatuotot	2 318 920	0	2 318 920	2 433 914	-114 994
Toimintakulut	-1 440 227	0	-1 440 227	-1 509 767	69 540
Netto	878 693	0	878 693	924 147	-45 454
Osuus hallinnon kust.	-221 238	0	-221 238	-247 609	26 371
Netto	657 455	0	657 455	676 538	-19 083
Vesilaitos/Jätevesi					
Toimintatuotot	3 396 396	0	3 396 396	3 135 892	260 504
Toimintakulut	-1 758 338	0	-1 758 338	-1 777 080	18 742
Netto	1 638 058	0	1 638 058	1 358 812	279 246
Osuus hallinnon kust.	-221 237	0	-221 237	-247 609	26 372
Netto	1 416 821	0	1 416 821	1 111 203	305 618
Kaikki yhteensä					
Toimintatuotot	5 715 316	0	5 715 316	5 569 806	145 510
Toimintakulut	-3 198 565	0	-3 198 565	-3 286 847	88 282
Netto	2 516 751	0	2 516 751	2 282 959	233 792
Hallinnon kustannukset	-442 475	0	-442 475	-495 218	52 743
Netto yhteensä	2 074 276	0	2 074 276	1 787 742	286 534

Käyttötaloulosan määrärahat ja tuloarviot ovat liikelaitosta sitovia johtokuntaan nähden tulosaluetasolla edellä esitetyn mukaisesti.

Jäteveden toimintatuotot jäivät n. 261 000 € talousarviota pienemmäksi. Puhtaan veden toimintakulut ylittyivät n. 70 000 € ja jäteveden n. 19 000 €. Kokonaisuutena toimintatuotot alittuivat n. 141 000 € talousarvioon nähden ja toimintakulut olivat n. 146 000 € talousarviota suuremmat.

3.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelman toteutumisvertailu (sisäiset ja ulkoiset)	TA 2019	TA2019 muutokset	TA+muutos 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama
Liikevaihto	5 703 726,00	0,00	5 703 726,00	5 559 271,09	144 454,91
Liiketoiminnan muut tuotot	13 090,00	0,00	13 090,00	14 865,91	-1 775,91
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	1 936,03	-1 936,03
Materiaalit ja palvelut	-2 796 468,00	0,00	-2 796 468,00	-2 882 650,23	86 182,23
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 748 300,00	0,00	-1 748 300,00	-1 804 560,28	56 260,28
Ostot tilikauden aikana	-1 748 300,00	0,00	-1 748 300,00	-1 804 560,28	56 260,28
Palvelujen ostot	-1 048 168,00	0,00	-1 048 168,00	-1 078 089,95	29 921,95
Henkilöstökulut	-687 149,00	0,00	-687 149,00	-773 637,87	86 488,87
Palkat ja palkkiot	-513 473,00	0,00	-513 473,00	-590 000,11	76 527,11
Henkilösivukulut	-173 676,00	0,00	-173 676,00	-183 637,76	9 961,76
Eläkekulut	-149 956,00	0,00	-149 956,00	-160 429,37	10 473,37
Muut henkilösivukulut	-23 720,00	0,00	-23 720,00	-23 208,39	-511,61
Poistot ja arvonalentumiset	-1 483 200,00	0,00	-1 483 200,00	-802 462,61	-680 737,39
Suunnitelman muk. poistot	-1 483 200,00	0,00	-1 483 200,00	-802 462,61	-680 737,39
Liiketoiminnan muut kulut	-158 923,00	0,00	-158 923,00	-132 043,29	-26 879,71
Liikelylijäämä (-alijäämä)	591 076,00	0,00	591 076,00	985 279,03	-394 203,03
Rahoitustuotot ja -kulut	-488 600,00	0,00	-488 600,00	-460 425,66	-28 174,34
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	2 450,28	-2 450,28
Muille maksetut korkokulut	-88 600,00	0,00	-88 600,00	-62 779,15	-25 820,85
Korvaus peruspääomasta	-400 000,00	0,00	-400 000,00	-400 000,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	-96,79	96,79
Ylijäämä (alij.) ennen satunnaisia eriä	102 476,00	0,00	102 476,00	524 853,37	-422 377,37
					0,00
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	102 476,00	0,00	102 476,00	524 853,37	-422 377,37
Poistoeron muutos	83 950,00	0,00	83 950,00	83 948,72	1,28
Tilikauden ylijäämä (alij.)	186 426,00	0,00	186 426,00	608 802,09	-422 376,09

3.5 Investointien toteutuminen

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään projekteittain määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailussa esitetään talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama muutettuun talousarvioon ja hyväksytyt muutokset määrärahaan. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myynnit. Puhtaan veden osalta investointimäärärahat ylittyivät n. 56 000 €. Jäteveden investointimäärärahojen toteutuma jäi n. 2 853 000 € talousarviota pienemmäksi.

Investointimenojen poikkeaman talousarvioon nähden aiheuttaa suurimmalta osin Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneerausmenojen jääminen talousarviota pienemmäksi, koska hankkeen toteutus on viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta. Hanke valmistuu maaliskuussa 2020.

Investointiosan toteutumisvertailu

Projekti	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa
<u>Puhdas vesi</u>					
<u>Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-340 000	0	-340 000	-395 203	55 203
Netto	-340 000	0	-340 000	-395 203	55 203
<u>Koneet ja kalusto</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-40 000	0	-40 000	-40 952	952
Netto	-40 000	0	-40 000	-40 952	952
Puhdas vesi yhteensä					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-380 000	0	-380 000	-436 155	56 155
Netto	-380 000	0	-380 000	-436 155	56 155
<u>Jätevesi</u>					
<u>Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-200 000	85 000	-115 000	-82 968	-32 032
Netto	-200 000	85 000	-115 000	-82 968	-32 032
<u>Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-590 000	210 000	-380 000	-255 134	-124 866
Netto	-590 000	210 000	-380 000	-255 134	-124 866
<u>Vuohiniemen puhdistamo</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-5 640 000	-1 290 700	-6 930 700	-4 254 953	-2 675 747
Netto	-5 640 000	-1 290 700	-6 930 700	-4 254 953	-2 675 747
<u>Koneet ja kalusto</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-20 000	0	-20 000	0	-20 000
Netto	-20 000	0	-20 000	0	-20 000
Jätevesi yhteensä					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-6 450 000	-995 700	-7 445 700	-4 593 055	-2 852 645
Netto	-6 450 000	-995 700	-7 445 700	-4 593 055	-2 852 645
<u>Investoinnit yhteensä</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-6 830 000	-995 700	-7 825 700	-5 029 210	-2 796 490
Netto	-6 830 000	-995 700	-7 825 700	-5 029 210	-2 796 490
Kaupungin talousarviossa sitova erä	-6 830 000	-995 700	-7 825 700		
Johtokunnan asettamat sitovat erät:					
Puhdas vesi	-380 000	0	-380 000		
Jätevesi	-6 450 000	-995 700	-7 445 700		

3.6 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelman toteutumisvertailu	TA 2019	Ta2019- muutos	Ta+muuto s 2019	Toteutunu t 2019	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikeliikäämä (-aliäämä)	591 076	0	591 076	985 279	-394 203
Poistot ja arvonalentumiset	1 483 200	0	1 483 200	802 463	680 737
Rahoitustuotot ja -kulut	-488 600	0	-488 600	-460 426	-28 174
*Toiminnan rahavirta yht.	1 585 676	0	1 585 676	1 327 316	258 360
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-6 830 000	-995 700	-7 825 700	-5 029 210	-2 796 490
* Investointien rahavirta yhteensä	-6 830 000	-995 700	-7 825 700	-5 029 210	-2 796 490
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 244 324	-995 700	-6 240 024	-3 701 895	-2 538 129
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	5 000 000	0	5 000 000	3 500 000	1 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 847 000	0	-1 847 000	-1 563 806	-283 194
Lainakannan muutokset yhteensä	3 153 000	0	3 153 000	1 936 194	1 216 806
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	0	0	0	2 229 376	-2 229 376
Saamisten muutos muilta	0	0	0	4 957	-4 957
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	0	0	0	63 823	-63 823
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	-532 456	532 456
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0	0	0	1 765 701	-1 765 701
Rahoituksen rahavirta	3 153 000	0	3 153 000	3 701 895	-548 895
Rahavarojen muutos	-2 091 324	-995 700	-3 087 024	0	-3 087 024

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoiset)	2019 €	2018 €
Liikevaihto	5 526 004,78	5 418 549,20
Liiketoiminnan muut tuotot	14 865,91	16 585,75
Muut tuet ja avustukset	1 936,03	120,05
Materiaalit ja palvelut	-2 849 383,92	-2 632 557,25
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 791 038,98	-1 672 042,28
Palvelujen ostot	-1 058 344,94	-960 514,97
Henkilöstökulut	-773 637,87	-683 631,03
Palkat ja palkkiot	-590 000,11	-465 408,63
Henkilöstösivukulut	-183 637,76	-218 222,40
Eläkekulut	-160 429,37	-193 889,53
Muut henkilöstösivukulut	-23 208,39	-24 332,87
Poistot ja arvonalentumiset	-802 462,61	-865 633,26
Suunnitelman mukaiset poistot	-802 462,61	-865 633,26
Liiketoiminnan muut kulut	-132 043,29	-140 920,87
Liikelylijäämä (-alijäämä)	985 279,03	1 112 512,59
Rahoitustuotot ja -kulut	-460 425,66	-456 768,12
Muut rahoitustuotot	2 450,28	2 705,64
Muille maksetut korkokulut	-62 779,15	-59 473,76
Korvaus peruspääomasta	-400 000,00	-400 000,00
Muut rahoituskulut	-96,79	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	524 853,37	655 744,47
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	83 948,72	87 780,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	608 802,09	743 524,47

4.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	2019 1 000 €	2018 1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikeliikäämä (-alijäämä)	985 279,03	1 112 512,59
Poistot ja arvonalentumiset	802 462,61	865 633,26
Rahoitustuotot ja -kulut	-460 425,66	-456 768,12
*Toiminnan rahavirta yht.	1 327 315,98	1 521 377,73
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-5 029 210,26	-6 956 982,68
* Investointien rahavirta yhteensä	-5 029 210,26	-6 956 982,68
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 701 894,28	-5 435 604,95
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset muilta	3 500 000,00	7 842 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 563 806,00	-1 226 314,00
Lainakannan muutokset yhteensä	1 936 194,00	6 615 686,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kaupungilta	2 229 376,08	-1 676 067,58
Saamisten muutos muilta	4 957,21	5 134,66
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	63 823,47	30 403,85
Korottomien velkojen muutos muilta	-532 456,48	460 448,02
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	1 765 700,28	-1 180 081,05
Rahoituksen rahavirta	3 701 894,28	5 435 604,95
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0

4.3 Tase

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Rakennukset	2 612 478,72	2 817 244,13	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	5 980 499,09	5 236 974,62
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 050 224,41	6 911 078,37	Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	608 802,09	743 524,47
Koneet ja kalusto	47 239,55	15 700,90	*Oma pääoma	9 431 490,40	8 822 688,31
Keskeneräiset hankinnat	11 881 482,01	7 620 653,64			
*Aineelliset hyödykkeet	21 591 424,69	17 364 677,04	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Sijoitukset			Poistoero	148 885,35	232 834,07
Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	148 885,35	232 834,07
Muut saamiset	43 300,00	43 300,00			
* Sijoitukset	3 074 020,00	3 074 020,00	Vieras pääoma		
**Pysyvät vastaavat	24 665 444,69	20 438 697,04	Pitkäaikainen		
Vaihtuvat vastaavat			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	13 180 408,00	11 477 546,00
Saamiset			Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 353 962,98	1 264 848,75
Lyhytaikaiset			*Pitkäaikainen	14 534 370,98	12 742 394,75
Myyntisaamiset	376 822,02	371 976,53	Lyhytaikainen		
Saamiset kaupungilta	1 405 275,74	3 634 651,82	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 680 472,00	1 447 140,00
Muut saamiset	441,94	10 244,64	Ostovelat	407 800,58	886 688,92
*Lyhytaikaiset saamiset	1 782 539,70	4 016 872,99	Korottomat velat kaupungilta	136 816,35	75 097,64
**Saamiset	1 782 539,70	4 016 872,99	Muut velat	0,00	156 164,23
**Vaihtuvat vastaavat	1 782 539,70	4 016 872,99	Siirtovelat	108 148,73	92 562,11
Vastaavaa	26 447 984,39	24 455 570,03	*Lyhytaikainen	2 333 237,66	2 657 652,90
			**Vieras pääoma	16 867 608,64	15 400 047,65
			Vastattavaa	26 447 984,39	24 455 570,03

5 Tilinpäätöksen liitetiedot

5.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä –menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemman arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemman todennäköiseen arvoon.

Konsernitili

Kaupungin konsernitiliseläpimuksen mukaisesti Iisalmen Veden rahavarat esitetään kaupungin taseessa rahoissa ja pankkisaamisissa. Iisalmen Veden taseessa ne esitetään lyhytaikaisten saamisten ryhmässä, erässä saamiset kaupungilta.

5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina	2019	2018
Puhdas vesi	2 400 647,74	2 394 162,53
Jätevesi	3 135 892,04	3 041 092,47
Hallinto	6 266,94	0,00
Yhteensä	5 542 806,72	5 435 255,00

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kaupunginvaltuusto on 13.11.2017 § 129 vahvistanut poistosuunnitelman muutoksen 1.12.2017 alkaen aktivoitaville hyödykkeille.

Poistoajat, poistoprosentit ja poistomenetelmät ovat

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liiketarvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta
* poistoaika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioitun taloudellisen pitoajan mukaa		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	Ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto 30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto 20 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto 15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto 20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto 30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto 50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto 20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto 20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto 20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto 30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto 20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto 20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto 10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto 10 vuotta

Koneet ja kalusto

Tietokonelaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
---------------------	------------

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 €, on liikelaitoksessa kirjattu vuosikuluksi.

5.3 Tasetta koskevat liitetiedot

5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyöd. yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä-vaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	2 817 244,13	6 911 078,37	15 700,90	0,00	7 620 653,64	17 364 677,04	17 364 677,04
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	727 429,56	40 952,33	0,00	4 260 828,37	5 029 210,26	5 029 210,26
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	-204 765,41	-588 283,52	-9 413,68	0,00	0,00	-802 462,61	-802 462,61
Arvonlaskennat ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	2 612 478,72	7 050 224,41	47 239,55	0,00	11 881 482,01	21 591 424,69	21 591 424,69
Olennot lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä		
Hankintameno 1.1	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	43 300,00	43 300,00	3 074 020,00	
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Hankintameno 31.12	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	43 300,00	43 300,00	3 074 020,00	
Arvonl. ja niiden palaut.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	43 300,00	43 300,00	3 074 020,00	

Saamisten erittely

Saamisten erittely	2019 Lyhyt- aikaiset	2018 Lyhyt- aikaiset
Saamiset kaupungilta		
Myyntisaamiset	7 026,74	12 723,18
Muut saamiset	1 398 249,00	3 621 928,64
Yhteensä	1 405 275,74	3 634 651,82
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	12 976,97	12 322,11
Muut saamiset	0,00	897,59
Yhteensä	12 976,97	13 219,70
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki jäsenenä		
Myyntisaamiset	2 339,08	4 925,15
Yhteensä	2 339,08	4 925,15
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	7 359,75	9 202,97
Yhteensä	7 359,75	9 202,97
Saamiset yhteensä	1 427 951,54	3 661 999,64

5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	2 842 189,22	2 842 189,22
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12	2 842 189,22	2 842 189,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	5 980 499,09	5 236 974,62
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	5 980 499,09	5 236 974,62
Tilikauden ylijäämä	608 802,09	743 524,47
Oma pääoma yhteensä	9 431 490,40	8 822 688,31

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 853 520,00	5 873 986,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	6 853 520,00	5 873 986,00

Vieras pääoma

Vieras pääoma	2019 Lyhyt- aikaiset	2018 Lyhyt- aikaiset
Velat kaupungille		
Ostovelat	136 223,00	72 759,02
Siirtovelat	593,35	0,00
Yhteensä	136 816,35	72 759,02
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	96 733,60	112 235,32
Yhteensä	96 733,60	112 235,32
Vieras pääoma yhteensä	233 549,95	184 994,34

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	98 242,85	75 872,81
Tuntip. lomapalkkavarauus	0,00	5 000,00
Korkojaksotukset	3 277,84	3 601,05
Muut siirtovelat muille	6 628,04	8 088,25
Yhteensä	108 148,73	92 562,11

5.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Vuokravastuut	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä	82 918 €	100 102 €
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	37 718 €	32 293 €

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksen alaisia kiinteistöjä.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Iisalmen Vesi –liikelaitos on tehnyt liittymis- ja käyttösopimuksen liittymisestä Sonkajärvi-Iisalmi siirtoviemäriin n. 200 metriä ennen siirtoviemäriin tasausallasta Iisalmen kaupungin alueella. Tasausaltaan ja sen jälkeisen viemäriverkoston käyttö- ja ylläpitokustannukset jaetaan Peltomäen siirtoviemäriä tulevan jätevesimäärän ja Sonkajärveltä tulevan jätevesimäärän suhteessa. Lisäksi Iisalmen Vesi –liikelaitos osallistuu tasausaltaalta Iisalmeen olevan siirtoviemäriin pääoman jäännösarvon kustannuksiin. Iisalmen Vesi –liikelaitoksen osuus on noin ¼ koko siirtoviemäriin osuudesta eli vuosina 2020-2050 yhteensä 18 220,14 €.

Iisalmen Vesi -liikelaitos on sopinut Vieremän Lämpö ja Vesi Oy:n kanssa Vieremän tasausaltaan ottamisesta Iisalmen Veden valvontaan ja ohjaukseen. Tasausaltaan ohjaus parantaa Iisalmen Veden pumppaamoiden toiminnan varautumista poikkeustilanteissa ja antaa mahdollisuuden tasata vuorokautista kuormitusta puhdistamolla. Tasausaltaalla tehtävistä automaatiotöistä vastaa Iisalmen Vesi. Muiden tasausaltaalla tehtävien tekniikkaan liittyvien, yhteisesti sovittujen uudistusten kustannuksista vastaavat Iisalmen Vesi ja Vieremän Lämpö ja Vesi Oy kumpikin 50 % osuudella. Toteuttamisajankohta on alkuvuosi 2020.

5.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

Henkilöstö	TP2018	TA2019	TP2019	Poikkeama
Vakituiset	11,9	13,0	12,0	-1,0
Määräaikaiset	0,6	1,5	1,6	0,1
YHTEENSÄ	12,5	14,5	13,6	-0,9

Henkilöstökulujen erittely	2019	2018
Palkat ja palkkiot	590 000,11	466 423,73
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	160 429,37	193 889,53
Muut henkilöstösivukulut	23 208,39	24 332,87
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	0,00	-1 015,10
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	773 637,87	683 631,03
Käyttöomaisuuteen/keskener. kirjatut hlöstökulut	51 629,12	38 465,94
Yhteensä henkilöstökulut	825 266,99	722 096,97

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

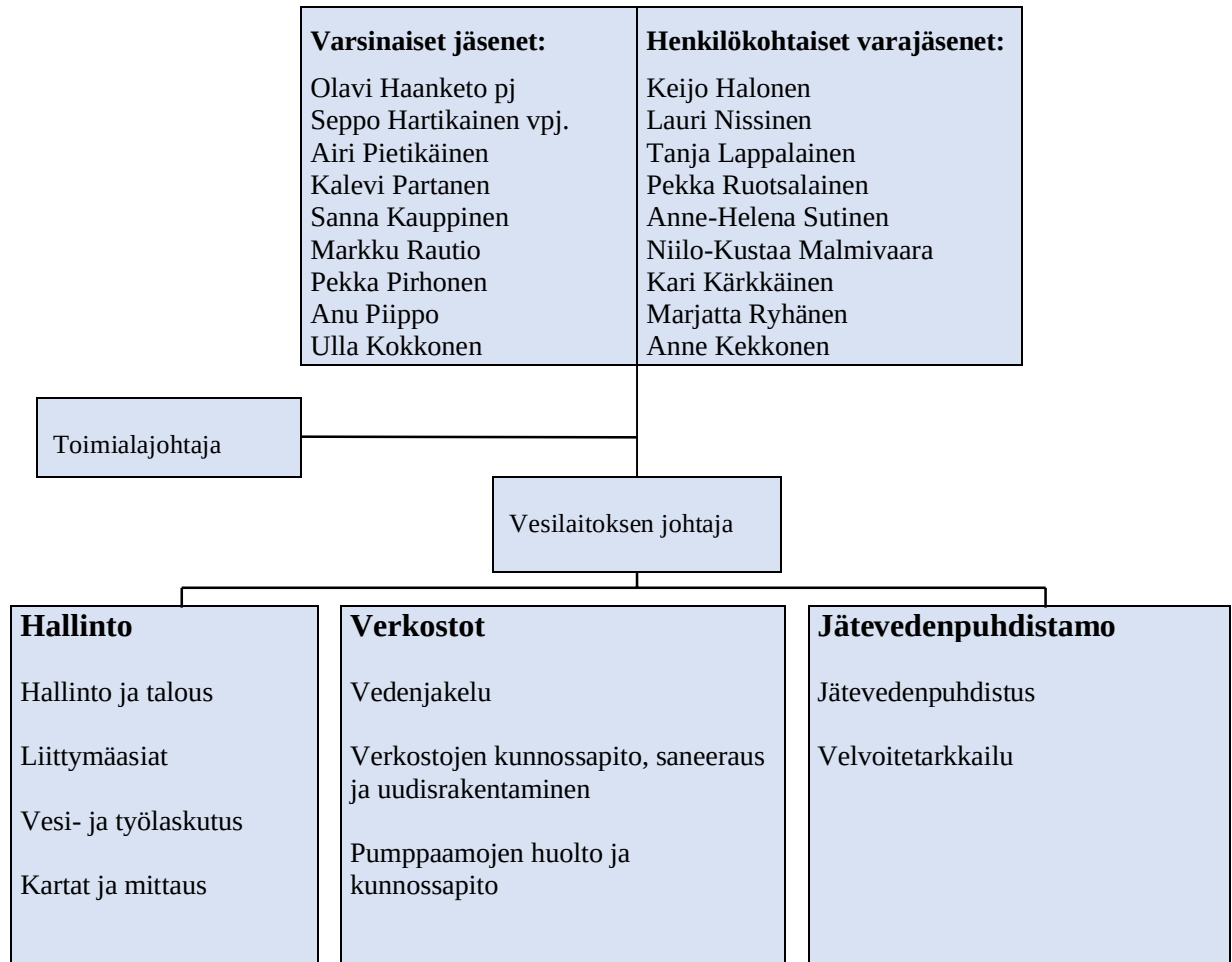
Perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut sisältyvät kaupungin tilinpäätösosioon.

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot sisältyvät kaupungin maksamaan korvaukseen.

6 Organisaatio

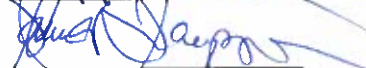
Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta

7 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät

Iisalmessa, helmikuun 25. päivänä 2020

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta

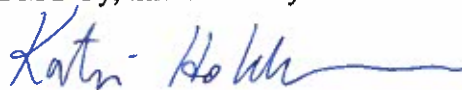
	
	
	
	

Tilintarkastusmerkintä:

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen

Iisalmessa, touko kuun 25. päivänä 2020

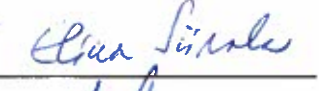
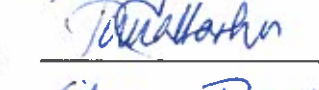
KPMG Oy, tilintarkastusyhteisö

 KATRI HOKKANEN
 JHT, KHT

8 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Iisalmessa 30.3.2020

Iisalmen kaupunginhallitus

Tilintarkastusmerkintä

Tilintarkastuskertomus on tänään annettu.

Iisalmessa 25, toukokuuta 2020

KPMG Oy Ab

Katri Hokkanen
JHT, KHT

9 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Käytetyt kirjanpitokirjat 2019

Pääkirjanpito

Kassanhallinta	Ostoreskontra
Käyttöomaisuuskirjanpito	Päiväkirja
Myyntireskontra	Pääkirja

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

Vesilaskutus

Konsernikirjanpito

Kirjanpito järjestelmässä, asiakirjat ja tietopyyntölomakkeet paperimuotoisena.

Maksuliikenne

Sähköisenä järjestelmässä

Tilinpäätös

Asiakirja säilytetään paperimuotoisena ja sähköisessä järjestelmässä

Tase-erittelyt

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena.

Säilytysaika Sidottu tasekirjan säilytetään pysyvästi, palkkaluettelot 50 vuotta, muut kirjanpitokirjat 10 vuotta ja tositteet kuusi vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tositelajeista (*kursivoidut Rondo-arkistossa*)

Tositelaji	Nimitys	Tositelaji	Nimitys
ALKUSA	Alkusaldot	MUISTI	Muistiotositteet
BUD	Talousarvio	OMAKSU	Ostoreskontra maksut
BUDL	Lisätalousarvio	OSTOT	Ostolaskut
EXCMUI	Excel muistiot	PALKAT	Palkkatositteet
KASSA1	Kassatositteet	PANKKI	Pankkien tiliotteet
KLALKU	Konsernin alkusaldot	PUSATE	Pusatek
KLKIRJ	Konsernikirjaukset	R8HYVL	Hyvityslaskujen kuittaus
KLEXC	Konserni excel-muistiotosite	R8LASK	Laskut/asiakkaat/R8laskutus
KLYHT	Konserni tytär/ky	SISLAS	Sisäiset laskut
KOMMUI	Käyttöomaisuus muistiot	SISRON	Sisäiset laskut Rondo
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	YMRHYV	MR Hyvityslasku kuittaus
MUISIS	Muistio sisäinen	YMRK	MR Tileistä poisto
MUISRO2	Muistiotosite Rondo	YMRMAN	MR Manuaalisuoritukset
MUISRS2	Muistiotosite Rondo sisäinen	YMRVII	MR Viitesuoritukset
MUISIS	Muistio sisäinen		